

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Badanie ewaluacyjne Programu PL14

**„Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
i przemocy ze względu na płeć”**

Spis treści

1	Wprowadzenie – cele i kontekst badania	3
2	Pytania badawcze	4
3	Metodologia badania	5
3.1	Analiza danych zastanych (desk research)	5
3.2	Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)	5
3.3	Wywiad bezpośredni kwestionariuszowy (PAPI) wspomagany techniką CATI	6
3.4	Case study	6
3.5	Panel ekspertów	7
3.6	Analiza SWOT	7
4	Wyniki przeprowadzonej analizy	9
	PROJEKTY PREDEFINIOWANE	9
4.1	„Rodzina polska – wolna od przemocy”	9
4.2	„Wzmocnienie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie”	11
4.3	„Stop przemocy - druga szansa”	13
	PROJEKTY KONKURSOWE W RAMACH FUNDUSZU MAŁYCH GRANTÓW: Rezultat 1 – zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie	15
4.4	„RAZEM przez NIEmoc”	15
4.5	„Moc w pomocy”	17
4.6	„By pomóc rodzinie”	20
4.7	„Agresji i przemocy mówię STOP”	23
4.8	„Rodzina bez przemocy”	25
4.9	„Bliscy nie krzywdzą - bliscy kochają”	28
4.10	„Walczę o siebie”	31
4.11	„Reintegracja rodziny uwikłanej w przemoc”	33
4.12	„Wiem, umiem, mogę przeciwdziałać przemocy”	35
4.13	„Realizacja wyjazdowych sesji terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z województwa lubelskiego”	37
4.14	„MÓJ DOM BEZ PRZEMOCY - program działań profilaktycznych i edukacyjnych dla ofiar przemocy przebywających w Domach Samotnej Matki Stowarzyszenia MONAR”	38
4.15	„Przerwać krąg przemocy”	40
4.16	„Wrażliwi i kompetentni przeciw przemocy”	42
4.17	„Tworzenie skutecznych lokalnych systemów profilaktyki krzywdzenia dzieci”	44
	PROJEKTY KONKURSOWE W RAMACH FUNDUSZU MAŁYCH GRANTÓW: Rezultat 2 – zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć	48
4.18	„Centrum Piękna – Majętna”	48
4.19	„Więcej mocy, mniej przemocy”	50
4.20	„Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie zmniejszania zjawiska przemocy ze względu na płeć”	52
4.21	„To nie twoja wina! Stop przemocy wobec kobiet”	53
4.22	„Zatrzymać przemoc - kompleksowy system wsparcia i oddziaływań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy ze względu na płeć”	55
5	Ocena Programu, w kontekście zrealizowanych projektów	59
5.1	Czy zakres działań i grupy docelowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć zostały określone prawidłowo?	59
5.2	W jakim stopniu realizowane w ramach projektów działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć odpowiadają potrzebom poszczególnych grup docelowych?	60

5.3	Czy zaplanowane cele Programu zostały osiągnięte? Jaki był wpływ realizowanych działań na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?	65
5.4	Jakiego rodzaju działania były najskuteczniejsze dla osiągnięcia celu interwencji, a które z działań nie przyniosły zamierzonych rezultatów?	68
5.5	Jakiego rodzaju bariery zidentyfikowano w trakcie realizacji projektów? Jakie działania podjęto, aby im przeciwdziałać?	71
5.6	W jakim stopniu system zarządzania i wdrażania Programu był skuteczny? Jakiego rodzaju zmian oczekiwaliby w przypadku realizacji podobnego Programu w przyszłości beneficjenci?	72
5.7	Czy efekty projektów były możliwe do uzyskania przy mniejszym nakładzie kosztów? Jaki był stosunek nakładów do rezultatów? Które projekty okazały się najbardziej efektywne, które najmniej?	73
5.8	W jaki sposób można zwiększyć efektywność realizowanych w ramach tego rodzaju Programów działań w przyszłości?	74
5.9	Czy rodzaj działań realizowanych w ramach projektów był właściwie dobrany w stosunku do grup docelowych?	76
5.10	Jakie trudności napotkali beneficjenci podczas realizacji projektów? W jaki sposób układała się współpraca z odbiorcami projektów? Czy zainteresowanie projektami było wystarczające? W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie ewentualnymi przyszłymi działaniami?	78
5.11	Jakiego rodzaju nieprzewidziane rezultaty wystąpiły w przypadku prowadzonych działań? Dlaczego nie przewidziano ich wcześniej? Czy były to rezultaty pozytywne czy negatywne?	79
5.12	Czy zrealizowane działania w ramach Programu były komplementarne z innymi działaniami publicznymi? Czy projekty przewidywały realizację działań wzmacniających inne działania publiczne lub inne działania publiczne przyczyniły się do wzmocnienia efektów Programu?	80
5.13	Czy efekty interwencji okazały się trwałe? Czy w ramach projektów wypracowano rozwiązania, które funkcjonują po jego zakończeniu? Czy efekty projektów są widoczne po ich zakończeniu?	82
6	Analiza Case Study	84
7	Analiza SWOT	92
8	Wnioski i rekomendacje	94
9	Spis tabel i rysunków	97
9.1	Spis tabel	97
9.2	Spis rysunków	97
10	Narzędzia badawcze	99
10.1	Scenariusz wywiadów IDI	99
10.2	Scenariusz panelu ekspertów	100
10.3	Kwestionariusz badania PAPI	102

1 Wprowadzenie – cele i kontekst badania

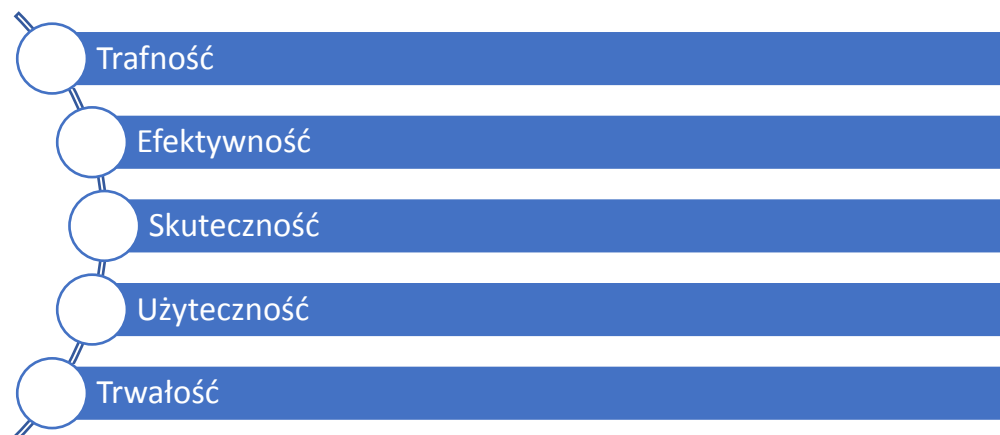
Celem Programu PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” jest zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie i zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć. Program realizowany jest od stycznia 2013 roku do grudnia 2017 r. Całkowity szacunkowy koszt Programu wynosi 4 264 706,00 EUR, w tym 3 625 000,00 EUR z funduszy norweskich.

W ramach Programu realizowane były trzy projekty predefiniowane, których Beneficjentami było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej, oraz 19 projektów konkursowych, współfinansowanych w ramach Funduszu Małych Grantów, których Beneficjentami były jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe.

Dla Programu zostały określone następujące rezultaty i wyniki:

Rezultat 1. Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie	Rezultat 2. Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć
<ul style="list-style-type: none">•1.1 Zwiększenie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie oraz osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,•1.2 Poprawa infrastruktury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym,•1.3 Podniesienie kompetencji kadry penitencjarnej w zakresie prowadzenia szkoleń dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none">•2.1 Poprawa/wzrost możliwości instytucjonalnych podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób dotkniętych przemocą ze względu na płeć•2.2 Wzrost świadomości społeczeństwa na temat zjawiska przemocy ze względu na płeć

W ramach ewaluacji uwzględniono następujące kryteria ewaluacyjne:

2 Pytania badawcze

1. Czy zakres działań i grupy docelowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć zostały określone prawidłowo?
2. W jakim stopniu realizowane w ramach projektów działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć odpowiadają potrzebom poszczególnych grup docelowych?
3. Czy zaplanowane rezultaty Programu zostały osiągnięte? Jaki był wpływ realizowanych działań na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?
4. Jakiego rodzaju działania były najskuteczniejsze dla osiągnięcia celu interwencji, a które z działań nie przyniosły zamierzonych rezultatów?
5. Jakiego rodzaju bariery zidentyfikowano w trakcie realizacji projektów? Jakie działania podjęto, aby im przeciwdziałać?
6. W jakim stopniu system zarządzania i wdrażania Programu był skuteczny? Jakiego rodzaju zmian oczekiwaliby w przypadku realizacji podobnego Programu w przyszłości beneficjenci?
7. Czy efekty projektów były możliwe do uzyskania przy mniejszym nakładzie kosztów? Jaki był stosunek nakładów do rezultatów? Które projekty okazały się najbardziej efektywne, które najmniej?
8. W jaki sposób można zwiększyć efektywność realizowanych w ramach tego rodzaju Programów działań w przyszłości?
9. Czy rodzaj działań realizowanych w ramach projektów był właściwie dobrany w stosunku do grup docelowych?
10. Jakie trudności napotkali beneficjenci podczas realizacji projektów? W jaki sposób układała się współpraca z odbiorcami projektów? Czy zainteresowanie projektami było wystarczające? W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie ewentualnymi przyszłymi działaniami?
11. Jakiego rodzaju nieprzewidziane rezultaty wystąpiły w przypadku prowadzonych działań? Dlaczego nie przewidziano ich wcześniej? Czy były to rezultaty pozytywne czy negatywne?
12. Czy zrealizowane działania w ramach Programu były komplementarne z innymi działaniami publicznymi? Czy projekty przewidywały realizację działań wzmacniających inne działania publiczne lub inne działania publiczne przyczyniły się do wzmocnienia efektów Programu?
13. Czy efekty interwencji okazały się trwałe? Czy w ramach projektów wypracowano rozwiązania, które funkcjonują po jego zakończeniu? Czy efekty projektów są widoczne po ich zakończeniu?

3 Metodologia badania

W ramach badania ewaluacyjnego Wykonawca wykorzystał następujące metody i techniki badawcze:

3.1 Analiza danych zastanych (desk research)

Analiza danych zastanych to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. W jej wyniku następuje scalanie, przetwarzanie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł.

Analizie poddane zostały m.in.: dokumentacja dotycząca Programu PL14, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”, wnioski projektowe, sprawozdania z realizacji projektów, strony internetowe beneficjentów oraz inne materiały przekazane przez Zamawiającego i przez beneficjentów.

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Analiza desk research wolna jest od większości obciążeń charakterystycznych dla badań reaktywnych, takich jak efekt ankierski. Pozwoliła tym samym na uzyskanie wysoce obiektywnych informacji. Ponadto stanowiła doskonały wstęp do dalszych badań – wstępna analiza desk research, przeprowadzona na etapie tworzenia narzędzi badawczych, przyczyniła się do utworzenia użytecznych z punktu widzenia celów badania kwestionariuszy i scenariuszy.

3.2 Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)

IDI polegały na przeprowadzeniu z wybranymi osobami ustrukturyzowanych rozmów, które miały na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny, według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu.

Populacja badana: beneficjenci projektów.

Dobór próby: celowy – Wykonawca skontaktował się z poszczególnymi beneficjentami w celu ustalenia, którzy z ich przedstawicieli powinni wziąć udział w badaniu ze względu na posiadaną wiedzę dotyczącą realizacji projektów i ich efektów.

Liczba wywiadów: 16 – Wykonawca przeprowadził po jednym wywiadzie z przedstawicielem każdego z beneficjentów, który wyraził zgodę na partycypację oraz był dostępny w okresie realizacji badania.

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Standaryzacja poruszanych zagadnień, a w szczególności celu rozmowy pozwoliła na uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia celów badania. Charakter rozmowy i duża swoboda w komunikacji ułatwiły zaś pogłębianie poruszanych zagadnień i wyjaśnianie zdiagnozowanych zjawisk. Indywidualne wywiady pogłębione miały na celu przede wszystkim odpowiedzenie na pytanie, dlaczego dane zjawisko występuje, a nie samo proste stwierdzenie jego występowania. Mała liczebność populacji oraz konieczność uzyskania wiedzy o konkretnych zjawiskach i mechanizmach sprawiły, że wywiady pogłębione były idealną techniką służącą realizacji założonych celów.

3.3 Wywiad bezpośredni kwestionariuszowy (PAPI) wspomagany techniką CATI

Badanie bezpośrednie z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety jest najbardziej popularną wśród metod ilościowych techniką zbierania danych. Polegało na zbieraniu informacji przy pomocy standaryzowanego kwestionariusza ankiety. Pytania zawarte w kwestionariuszu zostały opracowane na podstawie problemów badawczych. W sytuacji, gdy respondent nie wyraził zgody na spotkanie z ankierem, Wykonawca proponował mu uczestnictwo w wywiadzie telefonicznym wspomaganym komputerowo (CATI).

Populacja badana: grupy docelowe prowadzonych działań projektowych.

Dobór próby: losowy – Wykonawca kontaktował z losowo wybranymi potencjalnymi respondentami telefonicznie w celu ustalenia terminu i miejsca realizacji badania PAPI bądź terminu realizacji badania CATI.

Liczebność próby: 330

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Realizacja badania przy pomocy technik PAPI i CATI pozwoliła na zmaksymalizowanie responsywności, dzięki czemu realizacja badania była możliwa pomimo faktu nieprzekazania danych kontaktowych uczestników przez znaczną część beneficjentów, zaś same wyniki dobrze oddawały sytuację rzeczywistą.

3.4 Case study

Case study to analiza pojedynczego przypadku, pozwalająca wyciągnąć wnioski co do przyczyn i rezultatów jego przebiegu. Celem studium przypadku było pokazanie koncepcji wartych skopiowania.

Liczba studiów przypadku: 3.

Dobór próby: celowy – szczegółowej analizie zostały poddane projekty uznane za wzorcowe. Dobór projektów został przeprowadzony na podstawie analizy desk research oraz wyników badań IDI i PAPI.

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Przeprowadzenie studiów przypadku pozwoliło na zidentyfikowanie czynników, które wpłynęły na to, iż analizowane projekty cechowały się bardzo dużą skutecznością. Zidentyfikowane czynniki, tak zwane dobre praktyki, będą mogły być stosowane w projektach realizowanych w przyszłości, co pozwoli na zwiększenie ich efektywności.

3.5 Panel ekspertów

Panel ekspertów to technika podobna do grup fokusowych, czyli ustrukturalizowanych i moderowanych dyskusji zogniskowanych na konkretnym zagadnieniu. Uczestniczyli w nim eksperci, czyli osoby, które posiadają cenną wiedzę w danej dziedzinie.

Populacja badana: specjaliści z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dobór próby: celowy – eksperci zostali wybrani ze względu na dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe związane z problematyką badania. Do panelu zaproszonych zostało 3 ekspertów, co pozwoliło na otrzymanie rzetelnej i wyczerpującej oceny od każdego z nich. W panelu wzięły udział osoby nienależące do zespołu badawczego.

Liczba paneli: 1.

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Zastosowanie panelu ekspertów pozwoliło na optymalne wykorzystanie zebranych informacji, gdyż opinie uczestników badania umożliwiły uzupełnienie i weryfikację wniosków i rekomendacji otrzymanych przez zespół badawczy w wyniku badania. Dzięki holistycznemu podejściu członkowie panelu ekspertów byli w stanie wypracować rozwiązania podnoszące skuteczność projektów realizowanych w przyszłości.

3.6 Analiza SWOT

Analiza SWOT to ocena silnych i słabych stron na tle szans i zagrożeń ze strony otoczenia. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter rozpatrywanych grup czynników: strengths – silne strony, weaknesses - słabości, opportunities - szanse, threats – zagrożenia. Analizie SWOT poddany został Program PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” oraz poszczególne projekty zrealizowane

w jego ramach. . Do przeprowadzenia analizy SWOT zostały wykorzystane informacje zgromadzone dzięki pozostałym technikom badawczym.

Próba badawcza: Została przeprowadzona jedna, kompleksowa analiza SWOT.

Uzasadnienie zastosowania techniki badawczej:

Zastosowanie analizy SWOT pozwoliło na określenie potencjału realizowanych projektów i na obranie najlepszej strategii działania podczas realizowania przyszłych projektów. Jest to metoda kompleksowa, pozwalająca na łatwe przejście od etapu analizy strategicznej do etapu planowania strategicznego.

4 Wyniki przeprowadzonej analizy

PROJEKTY PREDEFINIOWANE

4.1 „Rodzina polska – wolna od przemocy”

Projekt realizowany był przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Radą Europy. Całkowity koszt Projektu wyniósł 7 414 286,24, w tym 6 298 439,55 zł ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Projekt miał na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć, poprzez:

1. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
2. Podniesienie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania, przemocy w rodzinie;
3. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Badania porównawcze dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Działanie obejmowało trzy bloki badawcze w następujących obszarach:

- Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców;
- Diagnoza zjawiska przemocy i możliwości uzyskania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy w percepcji dzieci i młodzieży;
- Ocena efektywności systemu przeciwdziałania przemocy przez profesjonalistów.
- Badanie dostarczyło informacji na temat skali i form zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Polski, a także pozwoliło na charakterystykę osób poszkodowanych i osób stosujących przemoc.

2. Badania porównawcze dotyczące przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć

Badanie typu desk study realizowane było przez Radę Europy - Partnera Projektu, przy współpracy polskich ekspertów. Badanie dotyczyło systemów wsparcia dla osób doświadczających przemocy ze względu na płeć ze wskazaniem dobrych praktyk stosowanych w wybranych krajach europejskich oraz opracowaniem rekomendacji dla Polski w tym zakresie. Na koniec sporządzony został raport

z badań pt. "Wdrażanie kompleksowej i skoordynowanej polityki. Ocena działań Polski w obszarze zapobiegania i zwalczania przemocy ze względu na płeć".

3. Ogólnopolska kampania społeczna

Ogólnopolska kampania społeczna pn. "Wybieram pomoc" miała na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zmniejszenie akceptacji dla stosowania przemocy i wskazanie możliwości uzyskania pomocy. Kampania została przeprowadzona w różnych środkach masowego przekazu, w tym we wszystkich ogólnopolskich stacjach telewizyjnych, za pośrednictwem nośników reklamy zewnętrznej, w prasie i w Internecie.

4. Szkolenia Zespołów Interdyscyplinarnych.

Ogólnopolskie szkolenia dla zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych były realizowane we współpracy z Radą Europy - Partnerem Projektu i miały na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy przedstawicielami zaangażowanych instytucji oraz poprawę skuteczności pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Przed rozpoczęciem szkoleń, trenerzy wzięli udział w szkoleniu dla trenerów prowadzonym przez ekspertów Rady Europy. Działanie to było poprzedzone spotkaniem polskich i międzynarodowych ekspertów oraz przedstawicieli zespołów interdyscyplinarnych, podczas którego konsultowano zakres materiałów szkoleniowych.

Projekt zakładał realizację następujących wskaźników:

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć	Liczba szkoleń i działań pokrewnych kierowanych do pokrzywdzonych oraz osób pracujących z pokrzywdzonymi	70	92
	Raport z badań porównawczych dot. zjawiska przemocy w rodzinie	1	1
CEL 2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat: Wzrost świadomości społeczeństwa na temat zjawiska przemocy ze względu na płeć	Liczba spotów telewizyjnych	1	1
	Liczba kampanii społecznych	1	1

Źródło: opracowanie własne

Ponadto zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Raport z badań – 1;
- Raport w jęz. polskim i angielskim – 1;
- Liczba spotów telewizyjnych – 2 (wobec planowanego 1);
- Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczących w szkoleniach – 4395 (wobec planowanych 1000).

Wnioski:

Działania zrealizowane w ramach projektu miały charakter kompleksowy i były skierowane do różnych grup odbiorców. Znaczącą częścią projektu były prace badawcze służące diagnostyce zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć w Polsce. W ramach podjętych interwencji osiągnięto wzrost świadomości społecznej na temat tych negatywnych zjawisk poprzez zrealizowanie kampanii informacyjnej. Wykorzystanie szerokiego spektrum środków przekazu pozwoliło na dotarcie do dużego grona odbiorców. Istotnym działaniem wpływającym na kompleksowość projektu były szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych. W ramach tego zadania planowane wskaźniki zrealizowano w stopniu znacznie wyższym niż zakładano, co obrazują zapotrzebowanie na tego typu inicjatywy. Ważnym aspektem Projektu wpływającym na jego rezultaty było partnerstwo z międzynarodową organizacją jaką jest Rada Europy. Partnerstwo przyczyniło się m.in. do zapewnienia lepszej jakości szkoleń, poprzez opracowanie materiałów i szkolenia dla trenerów, a także umożliwiło poznanie dobrych praktyk i rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć, które sprawdzą się w innych krajach. Rezultaty projektu w postaci wzrostu kompetencji osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wzrostu świadomości społecznej na temat negatywnych zjawisk oraz poprawy dostępności informacji będą widoczne również po zakończeniu projektu. Raporty z przeprowadzonych badań są udostępnione na stronie Programu PL14.

4.2 „Wzmocnienie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie”

Projekt predefiniowany realizowany był przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Łączny koszt projektu wyniósł 2 499 207,61 zł, z czego 2 124 326,39 zł w ramach dotacji z funduszy norweskich.

Cel ogólny projektu dotyczył zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie. Oczekiwanym rezultatem działań projektowych było zwiększenie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Grupą docelową projektu stanowiły osoby pracujące z pokrzywdzonymi oraz osoby dotknięte przemocą w rodzinie, zgłaszający się do instytucji pomocowych.

W ramach projektu przewidziano następujące działania:

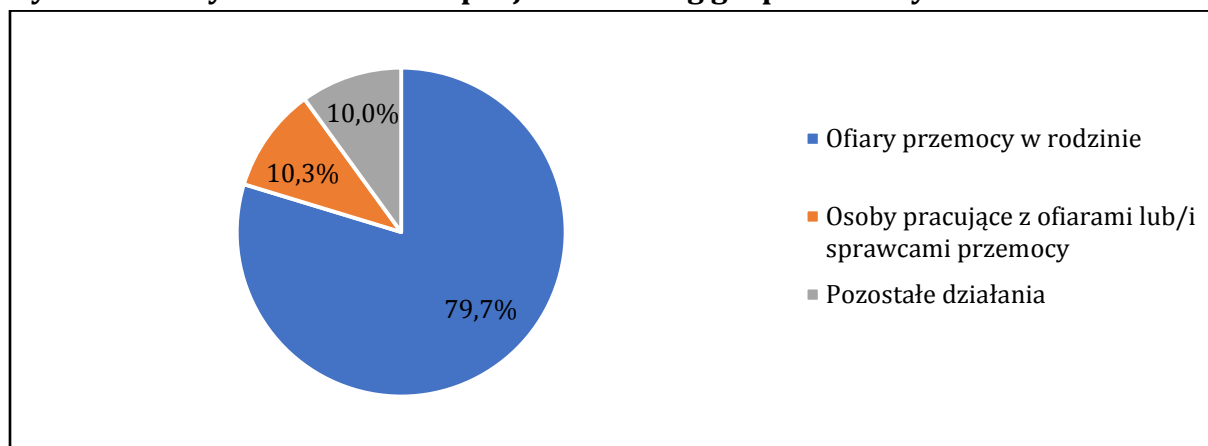
- szkolenia dot. przemocy w rodzinie;
- spotkania edukacyjne oraz terapie lub zajęcia pokrewne.

Tabela 1. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	terapie/ zajęcia psychologiczne pokrewne	39,3%
	spotkania edukacyjne dla pokrzywdzonych	40,4%
Osoby pracujące z ofiarami lub/i sprawcami przemocy	szkolenia dla pracujących z pokrzywdzonymi	10,3%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 1. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Projekt zakładał realizację następujących wskaźników:

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć	Liczba szkoleń i działań pokrewnych kierowanych do pokrzywdzonych oraz osób pracujących z pokrzywdzonymi	120	134
	Liczba szkoleń, spotkań edukacyjnych oraz terapii bądź działań pokrewnych	120	361

Źródło: opracowanie własne

Wnioski:

Dzięki realizacji projektu nastąpił wzrost liczby działań pomocowych skierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z których można skorzystać nieodpłatnie. Należy wskazać, że projekt w sposób znaczący oddziałuje na realizację celów Programu. W ramach zaplanowanych i zrealizowanych działań przewidziano formy wsparcia dostosowane do poszczególnych grup docelowych. W ramach projektu zrealizowano szkolenia dla osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz zajęcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (jednodniowe spotkania edukacyjne). Efektem działań projektowych jest wzrost świadomości oraz wiedzy beneficjentów w zakresie tematyki związanej z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Poprzez uwzględnienie w projekcie szkoleń dla osób zatrudnionych w nowopowstałym Departamencie Spraw Rodziny i Nieletnich przeprowadzone działania przyczynią się do bardziej kompetentnej obsługi pokrzywdzonych przemocą w rodzinie. Spotkania edukacyjne oraz terapie i działania psychologiczne umożliwiły z kolei poprawienie sytuacji osób dotkniętych przemocą.

4.3 „Stop przemocy - druga szansa”

Projekt predefiniowany „Stop przemocy – druga szansa” realizowany był przez Centralny Zarząd Służby Więziennej. Łączny koszt projektu wyniósł 1 715 230,63, z czego 1 457 946,04 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej z zakresu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
2. Superwizja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
3. Zarządzanie wysokospecjalistycznymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 2 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z pokrzywdzonymi sprawcami przemocy i/lub	Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej z zakresu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	27,1%
	Superwizja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	78,0%
	Zarządzanie wysokospecjalistycznymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	3,0%

Źródło: opracowanie własne

W ramach projektu realizowano działania bezpośrednio skierowane do jednej grupy docelowej, tzn. osób pracujących ze sprawcami przemocy. Pośrednio projekt oddziaływał również na pozostałe grupy docelowe programu (efektywniejsza praca ze sprawcami przemocy, szybsza i skuteczniejsza resocjalizacja).

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Podniesienie kompetencji kadry penitencjarnej w zakresie prowadzenia szkoleń dla sprawców przemocy	Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy w rodzinie	80	80
CEL2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób dotkniętych problemem przemocy ze względu na płeć	Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy ze względu na płeć	20	20

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące wartości wskaźników produktu, które znacząco przekroczyły planowane efekty:

- Liczba certyfikatów/zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia – 170 (wobec planowanych 160);
- Liczba członków kadry zarządzającej uczestniczących w szkoleniu – 98 (wobec planowanych 10).

Wnioski:

Projekt zrealizowany został w sposób zapewniający skuteczność interwencji poprzez uwzględnienie grupy docelowej pracującej ze sprawcami przemocy. Poszczególne działania zostały dostosowane do potrzeb osób pracujących ze sprawcami przemocy. W ramach projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki rezultatu i wyniku. Podjęte działania były adekwatne do zamierzonych celów, a przeprowadzone szkolenia z dużym prawdopodobieństwem będą miały długofalowy rezultat poprawy skuteczności resocjalizacji sprawców przemocy.

PROJEKTY KONKURSOWE W RAMACH FUNDUSZU MAŁYCH GRANTÓW: Rezultat 1 – zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie

4.4 „RAZEM przeZ NIEmoc”

Projekt realizowany był przez Gminę Lublin. Łączny koszt projektu wyniósł 194 848,00 zł, z czego 162 544,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Utworzenie Mobilnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego "NamioCIK";
2. Otwarte warsztaty edukacji prawnej dla osób doświadczających przemocy;
3. Warsztaty arteterapeutyczne dla dzieci doświadczających przemocy wiek (5-10 lat);
4. Grupa arteterapeutyczna dla kobiet doświadczających przemocy;
5. Trening umiejętności interpersonalnych dla par i małżeństw zagrożonych przemocą;
6. Pogadanki dla rodziców na temat przemocy wobec dzieci, prowadzone w szkołach, przedszkolach i żłobkach;
7. Trening zachowań konstruktywnych dla osób doświadczających przemocy;
8. Grupa samopomocowa dla kobiet doświadczających przemocy;
9. Warsztaty dla rodziców nastolatków przejawiających zachowania agresywne;
10. Specjalistyczne konsultacje indywidualne i rodzinne;
11. Superwizja dla pracowników CIK;
12. Dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą;
13. Spotkania terapeutyczne dla sprawców przemocy.

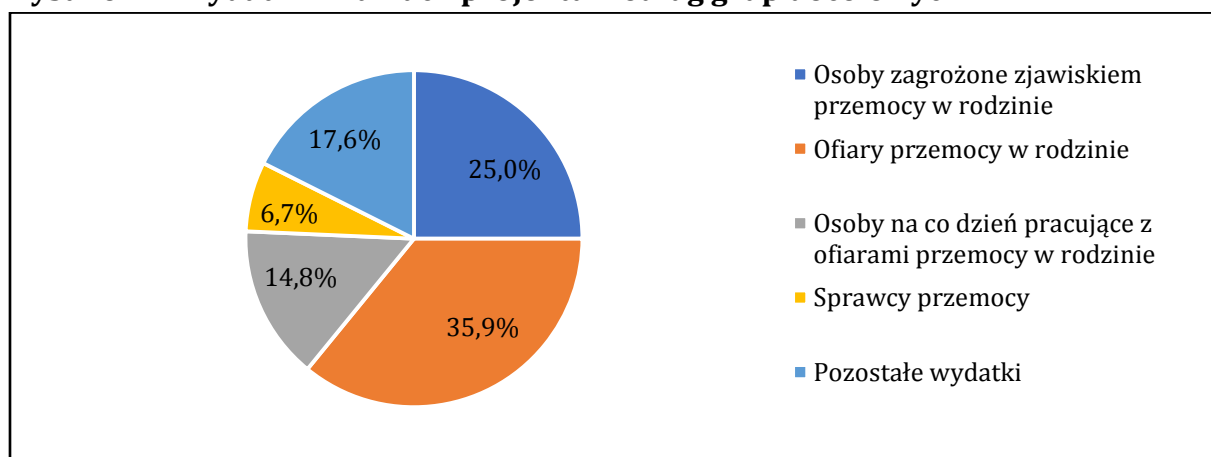
Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu.

Tabela 3 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie	Utworzenie Mobilnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego "NamioCIK"	5,4%
	Pogadanki dla rodziców nt. przemocy wobec dzieci, prowadzone w szkołach, przedszkolach i żłobkach	1,9%
	Specjalistyczne konsultacje indywidualne i rodzinne	14,6%
	Trening umiejętności interpersonalnych dla par i małżeństw zagrożonych przemocą	3,1%
Ofiary przemocy w rodzinie	Otwarte warsztaty edukacji prawnej dla osób doświadczających przemocę	9,5%
	Warsztaty arteterapeutyczne dla dzieci doświadczających przemocy wiek (5 -10 lat)	6,3%
	Grupa arteterapeutyczna dla kobiet doświadczających przemocę	3,6%
	Dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą	10,3%
	Trening zachowań konstruktywnych dla osób doświadczających przemocę	1,3%
	Grupa samopomocowa dla kobiet doświadczających przemocę	1,8%
	Warsztaty dla rodziców nastolatków przejawiających zachowania agresywne	3,1%
Osoby na co dzień pracujące z ofiarami przemocy w rodzinie	Superwizja dla pracowników CIK	14,8%
Sprawcy przemocy	Spotkania terapeutyczne dla sprawców przemocy	6,7%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie	liczba placówek, które w ramach FNG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1
Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	liczba nowowprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	14	14

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano wszystkie zaplanowane wskaźniki wyników:

- Remont mieszkania interwencyjnego [powierzchnia /m²] –72m²;
- Liczba osób uczestniczących w spotkaniach terapeutycznych 514 (wobec zakładanych 511).

Wnioski:

Projekt skierowany był do wielu grup docelowych. Znaczna część wydatków i przedsięwzięć dotyczyła osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie lub zagrożonych tym zjawiskiem. W ramach zaplanowanych działań formy wsparcia dostosowano odpowiednio w stosunku do grup docelowych. Projekt przewidywał także działania, w ramach których udzielano wsparcia terapeutycznego sprawcom przemocy. W ramach projektu uwzględniono fakt, że sprawcami przemocy w rodzinie mogą być również nastolatki i przewidziano działanie skierowane do tej grupy docelowej. Realizacja projektu przyczyniła się w sposób znaczący do osiągnięcia celów Programu. Ze względu na zakres działań i kompleksowość wsparcia oraz osiągnięte wskaźniki projekt należy ocenić pozytywnie.

4.5 „Moc w pomocy”

Projekt realizowany był przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu. Łączny koszt projektu wyniósł 252 256,81 , z czego 206 279,77 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem;
2. Profilaktyka i edukacja;
3. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie;

4. Zajęcia terapeutyczne, grupowe ze specjalistą, dla osób doznających przemocy w rodzinie;
5. Poradnictwo rodzinne. Konsultacje indywidualne ze specjalistą;
6. Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla osób doznających przemocy w rodzinie;
7. Terapia zajęciowa dla osób doznających przemocy w rodzinie;
8. Mediacje rodzinne.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

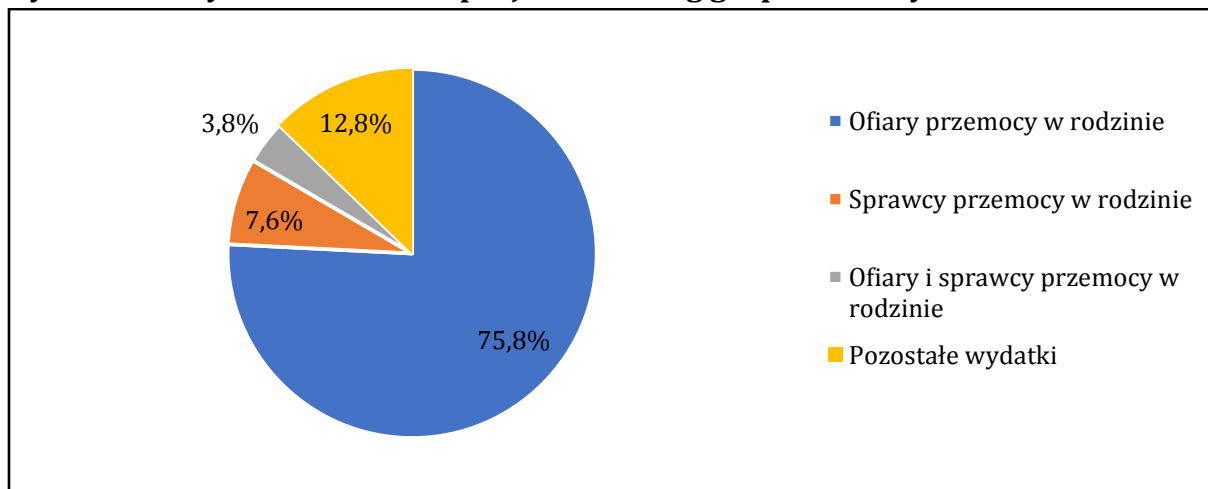
Tabela 4. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem	4,0%
	Zajęcia terapeutyczne, grupowe ze specjalistą, dla osób doznających przemocy w rodzinie	1,8%
	Poradnictwo rodzinne. Konsultacje indywidualne ze specjalistą	6,7%
	Trening kompetencji i umiejętności społecznych dla osób doznających przemocy w rodzinie	1,8%
	Terapia zajęciowa dla osób doznających przemocy w rodzinie	1,7%
	Przystosowano pomieszczenia dawnego PRO MORTE w Domu Pomocy Społecznej w Łaziskach na potrzeby Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	46,2%
	Wyposażenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	13,6%
	Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy w rodzinie	Profilaktyka i edukacja
Sprawcy przemocy w rodzinie	Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie	7,6%
Rodziny, w których występuje konflikt	Mediacje rodzinne	3,8%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które stworzyły miejsca noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie	1	1
	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, która skorzystała z usług wsparcia w ramach dotacji	60	60

Źródło: opracowanie własne

Osiągnięto także zakładanych wartości wskaźników wyników:

- Powstanie 1 Ośrodka Interwencji Kryzysowej z 9 miejscami noclegowymi;
- Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, która skorzystała z usług wsparcia w ramach projektu – 60;
- Liczba sprawców przemocy biorących udział w programie korekcyjno-educacyjnym – 15;

Wnioski:

Dzięki realizacji projektu "MOC W POMOCY" udało się bardziej zainteresować opinię społeczną problemem przemocy domowej. Organizowane w ramach projektu spotkania i szkolenia dla pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, policjantów,

przedstawicielei Prokuratury i kuratorów sądowych spowodowały poprawę współpracy między instytucjami. W ramach działań projektowych ofiary przemocy zostały wyposażone w odpowiednią wiedzę jak radzić sobie z problemami, dokąd w razie potrzeby zwrócić się o pomoc, nabyły nowe kompetencje społeczne i podjęły działania w kierunku samorozwoju. Wypracowały również pożądane mechanizmy obronne. Sprawcy przemocy realizując program korekcyjno-edukacyjny oraz podpisując plany bezpieczeństwa zobowiązali się do zaprzestania stosowania przemocy. Ponadto w ramach projektu powstał Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który w razie potrzeby udziela schronienia i niezbędnej pomocy ofiarom przemocy domowej. Zgodnie ze Statutem w skład Ośrodka Interwencji Kryzysowej wchodzi hostel i specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy. Należy ocenić, że działania projektowe zostały w sposób adekwatny dobrane do potrzeb poszczególnych grup docelowych i w wysokim stopniu przyczyniły się do realizacji celów Programu.

4.6 „By pomóc rodzinie”

Beneficjentem Projektu było Miasto Chełm. Projekt realizowany był przez trzy podmioty Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chełmie oraz Ośrodek Pomocy Osobom Uzależnionym w Chełmie. Łączny koszt projektu wyniósł 226 011,91 zł, z czego 190 382,21 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzenie indywidualnych konsultacji ze specjalistami z zakresu poradnictwa rodzinnego (psycholog i pedagog) dla 25 osób (K i M) zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenie terapii indywidualnej dla 25 osób (K i M) zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie;
3. Prowadzenie terapii indywidualnej dla 25 osób (K i M) zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie;
4. Stworzenie Grup Wsparcia dla 30 osób (K i M) wobec których stosowana jest przemoc w rodzinie;
5. Dostosowanie pomieszczeń OPOU do prowadzenia treningu zastępowania agresji oraz warsztatów umiejętności wychowawczych osób (K i M) stosujących przemoc w rodzinie;
6. Dostosowanie pomieszczeń KMP do prowadzenia przesłuchań osób (K i M) małoletnich oraz dorosłych – pokrzywdzonych oraz świadków przestępstw przeciwko: wolności, wolności seksualnej, obyczajowości, rodzinie i opiece.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

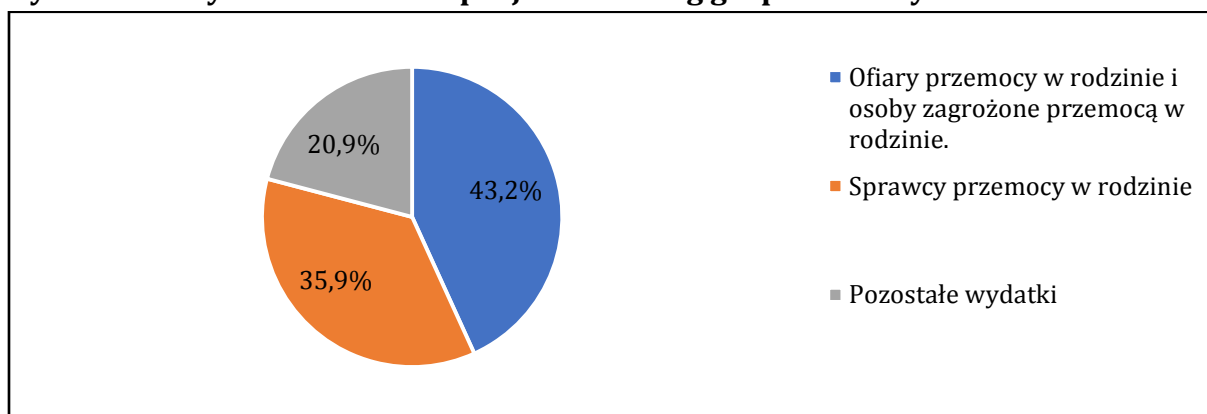

Tabela 5. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie i osoby zagrożone przemocą w rodzinie.	Prowadzenie indywidualnych konsultacji ze specjalistami z zakresu poradnictwa rodzinnego (psycholog i pedagog) dla 25 os. (K i M) zagrożonych pwr i os. doznających pwr	13,4%
	Prowadzenie terapii indywidualnej dla 25 os. (K i M) zagrożonych pwr i os. doznających pwr	8,1%
	Stworzenie Grup Wsparcia dla 30 os. (K i M) wobec których stosowana jest pwr	7,1%
	Dostosowanie pomieszczeń KMP do prowadzenia przesłuchań os. (K i M) małoletnich oraz dorosłych – pokrzywdzonych oraz świadków przestępstw przeciwko: wolności, wolności seksualnej, obyczajowości, rodzinie i opiece	14,6%
Sprawcy przemocy w rodzinie	Dostosowanie pomieszczeń OPOU do prowadzenia treningu zastępowania agresji oraz warsztatów umiejętności wychowawczych os. (K i M) stosujących pwr	35,9%
	Prowadzenie treningu zastępowania agresji oraz warsztatów umiejętności wychowawczych dla 20 os. (K i M) stosujących pwr	0,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową	2	2
Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które w ramach FMG poszerzyły zakres działań profilaktycznych	3	3

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo w trakcie realizacji projektu monitorowano wskaźniki wyników. W przypadku większości wskaźników udało się osiągnąć, a nawet przekroczyć wartość docelową. Wyjątkiem jest wskaźnik: Liczba osób (kobiet i mężczyzn) uczestniczących w ART i WUW/Liczba godz. ART i WUW, gdzie nie udało się zrealizować zakładanego celu. Wynika to z problemów rekrutacyjnych, które pojawiły się w trakcie realizacji projektu. Pomimo szeregu działań podejmowanych w tym zakresie nie udało się zebrać grupy niezbędnej do przeprowadzenia zajęć z powodu braku chętnych do uczestnictwa w projekcie. Przyczyny powyższego upatrywać należy przede wszystkim w braku przymusu do udziału w zajęciach popartego prawem, ponadto w wyrokach sądowych zabrakło zobowiązania sprawców skazanych za przestępstwo znęcania się (art. 207 kk) do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych (art. 72 § 1 ust. 6A kk).

- Liczba osób (K i M), które skorzystały z konsultacji/Liczba godz. indywidualnych konsultacji psychologicznych/Liczba godz. indywidualnych konsultacji pedagogicznych – 41/216 oraz 48/216 (wobec planowanych 2x [30/216]);
- Liczba osób (K i M) uczestniczących w terapii/Liczba godz. terapii dla os. (K i M) – 25/216 (wobec planowanych 25/216);
- Liczba osób (K i M) uczestniczących w GW/Liczba godz. GW – 30/120;
- Liczba osób (K i M) uczestniczących w ART i WUW/Liczba godz. ART i WUW – 0 (wobec planowanych 20/80);
- Liczba pomieszczeń przeznaczonych na prowadzenie ART i WUW/Liczba usług adresowanych do os. (K i M) stosujących pwr –1;
- Liczba pomieszczeń, które dzięki doposażeniu zostaną dostosowane do prowadzenia przyjaznych przesłuchań dorosłych/Liczba przesłuchań małoletnich oraz dorosłych – pokrzywdzonych oraz świadków (K i M) przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przyjaznych pomieszczeniach – 1/21 (wobec planowanych 1/20).

Wnioski:

Otrzymane wsparcie infrastrukturalne w ramach projektu dotyczyło dwóch placówek: Ośrodka Pomocy Osobom Uzależnionym w Chełmie (OPOU) oraz Komendy Miejskiej Policji w Chełmie (KMP). W przypadku OPOU Projekt obejmował dostosowanie pomieszczeń Ośrodka do prowadzenia treningów zastępowania agresji (ART) i warsztatów umiejętności wychowawczych (WUW), co zostało zrealizowane w całości. Pomimo tego, iż zajęcia z ART i WUW nie zostały zrealizowane to w infrastrukturze Miasta Chełm pozostała placówka dysponująca odpowiednimi pomieszczeniami do prowadzenia oddziaływań wobec sprawców przemocy i gdy tylko zgłoszą się odpowiedni kandydaci, mogła będzie niezwłocznie rozpocząć z nimi pracę. Dzięki doposażeniu pomieszczeń KMP na terenie Miasta Chełm powstał pierwszy tzw. pokój „przyjaznych przesłuchań”, gdzie nie tylko osoby małoletnie, ale również i dorośli,

pokrzywdzeni lub będący świadkami przestępstw przeciwko wolności, wolności seksualnej, obyczajowości, opiece i rodzinie mogą być przesłuchiwani w warunkach zapewniających im swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa. W ramach Projektu trzy jednostki podległe Miastu Chełm oferowały mieszkańcom Miasta cztery formy wsparcia. W Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Chełmie (OIK) prowadzone były indywidualne konsultacje oraz terapia indywidualna. Nową, szczególną formą pomocy oferowaną w ramach Projektu, a skierowaną do osób, wobec których stosowana jest przemoc były grupy wsparcia (GW) utworzone w Zespole do Spraw Pieczy Zastępczej działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Chełmie (MOPR). W ramach GW osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej mogły liczyć na pomoc i wsparcie psychologa, pedagoga oraz moderatora, ale przede wszystkim na wsparcie osób, które są lub były w podobnej sytuacji życiowej. Projekt przyczynił się w znaczący sposób do realizacji celów Programu poprzez wsparcie osób zagrożonych przemocą w rodzinie lub doświadczających tego zjawiska. Jednocześnie projekt stanowi przykład trudności związanych z realizacją warsztatów dla sprawców przemy.

4.7 „Agresji i przemocy mówię STOP”

Projekt realizowany był przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Modliborzycach. Łączny koszt projektu wyniósł 185 715,79 zł, z czego 157 715, 79 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania

1. Rozwój poradnictwa specjalistycznego;
2. Utworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla kobiet;
3. Utworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla seniorów;
4. Utworzenie i prowadzenie 3 grup dziecięcych;
5. Utworzenie i prowadzenie 5 grup młodzieżowych;
6. Poprawa infrastruktury społecznej.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

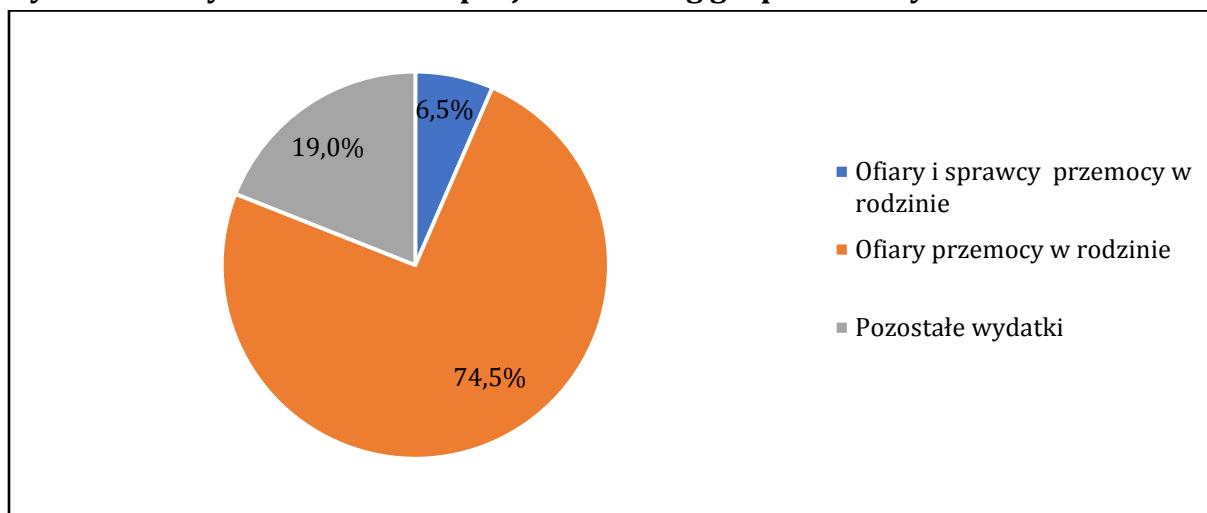

Tabela 6 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary i sprawcy przemocy w rodzinie	Rozwój poradnictwa specjalistycznego,	6,5%
Ofiary przemocy w rodzinie	Utworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla kobiet,	4,1%
	Utworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla seniorów,	12,5%
	Utworzenie i prowadzenie 3 grup dziecięcych	9,1%
	Utworzenie i prowadzenie 5 grup młodzieżowych	20,8%
	Poprawa infrastruktury społecznej	28,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 5. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie	liczba placówek, które w ramach FNG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1
Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	liczba nowowprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	10	10

Źródło: opracowanie własne

W ramach projektu zrealizowano także wskaźniki wyników:

- liczba godzin pracy Punktu Poradnictwa Specjalistycznego – 128;
- liczba uczestników grup wsparcia – 218 (wobec planowanych 2015).

Wnioski:

Działania przewidziane w ramach projektu zostały dobrane prawidłowo w stosunku do grup docelowych. Projekt skierowany był przede wszystkim do osób zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie lub ofiar przemocy w rodzinie. W ramach prowadzenia poradnictwa specjalistycznego uwzględniono konieczność pracy ze sprawcami przemocy. W projekcie nie przewidziano działań związanych z poprawą kompetencji osób pracujących z ludźmi dotkniętymi zjawiskiem przemocy w rodzinie. W ramach wsparcia zrealizowano przede wszystkim utworzenie grup terapeutycznych. Podjęte inicjatywy w sposób znaczący przyczyniły się do realizacji celów Programu.

4.8 „Rodzina bez przemocy”

Projekt realizowany był przez Caritas Diecezji Toruńskiej (reprezentowany przez Toruńskie Centrum Caritas im. Bł. Marii Karłowskiej). Łączny koszt projektu wyniósł 142 181,41 zł, z czego 106 410,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Podnoszenie kwalifikacji kadry Toruńskiego Centrum Caritas;
2. Poprawa infrastruktury lokalowej dla ofiar przemocy;
3. Prowadzenie poradnictwa i interwencji;
4. Zajęcia socjoterapeutyczne dla osób uwikłanych w przemoc;
5. Prowadzenie zajęć korekcyjno-edukacyjnych metodą Duluth;
6. Posiłki ciepłe dla uczestników zajęć;
7. Trening zastępowania agresji;
8. Wyjścia kulturalne, w tym integrujące rodzinę.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 7. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z pokrzywdzonymi i/lub sprawcami przemocy	Podnoszenie kwalifikacji kadry TCC	5,2%
Ofiary przemocy w rodzinie	Poprawa infrastruktury lokalowej dla Ofiar Przemocy	41,2%
	Prowadzenie poradnictwa i interwencji	15,8%
	Zajęcia socjoterapeutyczne dla Osób uwikłanych w przemoc	2,8%
Sprawcy przemocy	Prowadzenie zajęć korekcyjno-edukacyjnych metodą Duluth	3,3%
	Warsztaty psycho-edukacyjne "Szkoła dla Rodziców"	0,9%
Sprawcy i ofiary przemocy (rodziny)	Posiłki ciepłe dla Uczestników zajęć na miejscu	6,0%
	Zakup ciastek, napoje, itp.	1,1%
	Trening zastępowania agresji	6,7%
	Wyjścia kulturalne, w tym reintegrujące Rodzinę	1,3%

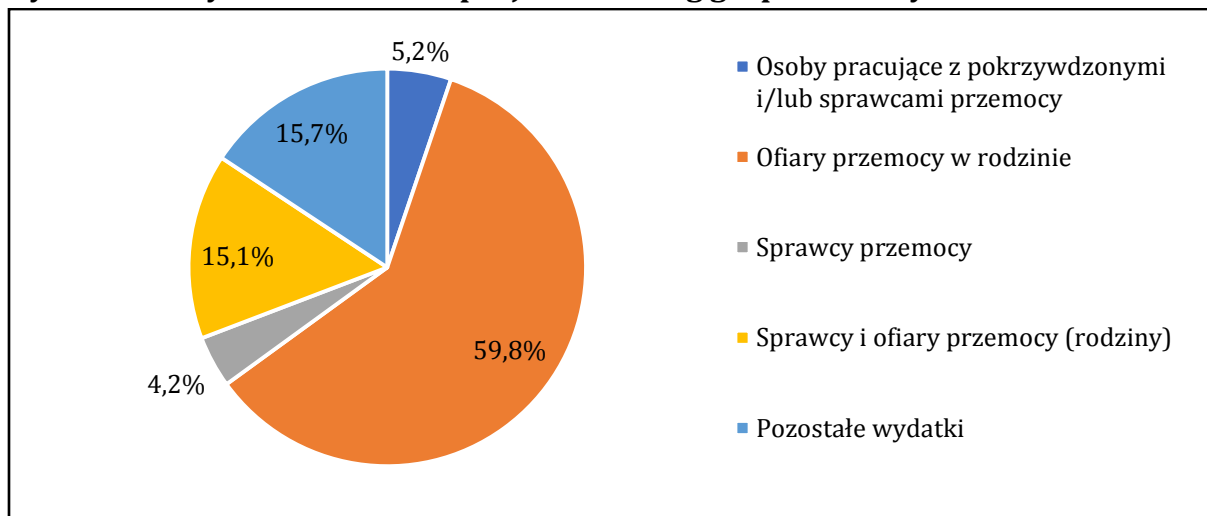
Źródło: opracowanie własne

Działania były odpowiednio dobrane do grup docelowych. Projekt zapewniał kompleksowe wsparcie w zakresie przeciwdziałania przemocy. W ramach zaplanowanych działań uwzględniono zarówno szkolenia dla terapeutów w celu poprawy skuteczności interwencji, jak i dla ofiar przemocy, a także sprawców. Najwyższy udział w całkowitych kosztach projektu miało działanie infrastrukturalne. W ramach środków wyremontowane zostały 4 pomieszczenia oraz korytarz Punktu Interwencji Kryzysowej. Wykonany został częściowy remont łaźni. W 4 pomieszczeniach Punktu Interwencji Kryzysowej oraz w sali, w której przebywają matki z dziećmi położona została wykładzina. Pomieszczenia Punktu Interwencji Kryzysowej wyposażone zostały w 14 nowych łóżek. Zakupione zostały: 14 kompletów kołder, poduszek, pościeli, prześcieradeł, 8 lampek. W sali zabaw matek z dziećmi oraz w pokoju mieszkalnym dla matek wykonane zostały zabudowy (w pierwszym i drugim pomieszczeniu zabudowy składające się z 4 szaf). Do Punktu Interwencji Kryzysowej zakupione zostały pralka, telewizor, lodówka. Zakupione zostały środki higieny, pampersy, środki czystości, obuwie i odzież dla 14 matek z dziećmi. Wymienione zostały okna w kuchni Działu Interwencji Kryzysowej oraz w dwóch pokojach dla matek z dziećmi. Dokonane zakupy oraz remont pomieszczeń przyczyniły się do poprawy funkcjonowania Działu Interwencji Kryzysowej dla ofiar przemocy, jak również do poprawy bieżącego egzystowania matek.

Działania opisane wyżej wpisują się w logikę interwencji, a największa część środków została przeznaczona na poprawę sytuacji osób najbardziej potrzebujących. Działania skierowane dla ofiar przemocy w rodzinie stanowiły 59,8% kosztów projektu.

Rysunek 6. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Dodatkiem do działań było przygotowanie ciepłych posiłków dla rodzin uczestniczących w zajęciach realizowanych w ramach projektów. Była to cenna inicjatywa, biorąc pod uwagę fakt, że przemocą często dotknięte są rodziny zagrożone wykluczeniem społeczno-ekonomicznym.

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcia infrastrukturalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba osób, które przeszły cykl kompleksowego wsparcia w zakresie radzenia sobie w sytuacjach przemocowych	34	34
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1
	Liczba osób, które nabyły nowe kompetencje związane z radzeniem w sytuacjach przemocowych	32	32
	Liczba sprawców przemocy, którzy nabyli umiejętność radzenia sobie z negatywnymi emocjami i agresją	8	8

Źródło: opracowanie własne

Poza wskaźnikami rezultatu projektu mierzono również wskaźniki wyników. W ramach niniejszego projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki na poziomie 100%.

- Liczba godzin indywidualnych spotkań z pracownikiem socjalnym, psychologiem, prawnikiem – 410;
- Liczba godzin grupowych zajęć socjoterapeutycznych – 72;
- Liczba godzin grupowych oraz indywidualnych zajęć dla sprawców przemocy – 90;
- Liczba grupowych spotkań z zakresu nazywania kompetencji wychowawczych – 72;
- Liczba osób, która przeszła cykl terapeutycznego wsparcia – 34.

Wnioski:

Projekt zrealizowany został w sposób zapewniający kompleksowość interwencji poprzez udział różnych grup docelowych. Poszczególne działania zostały dostosowane do potrzeb grup, do których były skierowane. W ramach projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki produktu i rezultatu. Podjęte działania były adekwatne do zamierzonych celów.

4.9 „Bliscy nie krzywdzą - bliscy kochają”

Projekt realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach. Łączny koszt projektu wyniósł 245 000,00 zł, z czego 207 800,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Działania profilaktyczno – edukacyjne;
2. Organizacja spotkań i warsztatów integracyjno – terapeutycznych;
3. Przeprowadzenie specjalistycznych kursów dla przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych problemem lub zagrożonych przemocą w rodzinie;
4. Systematyczne działania informacyjno - edukacyjne mieszkańców Bartoszyca.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

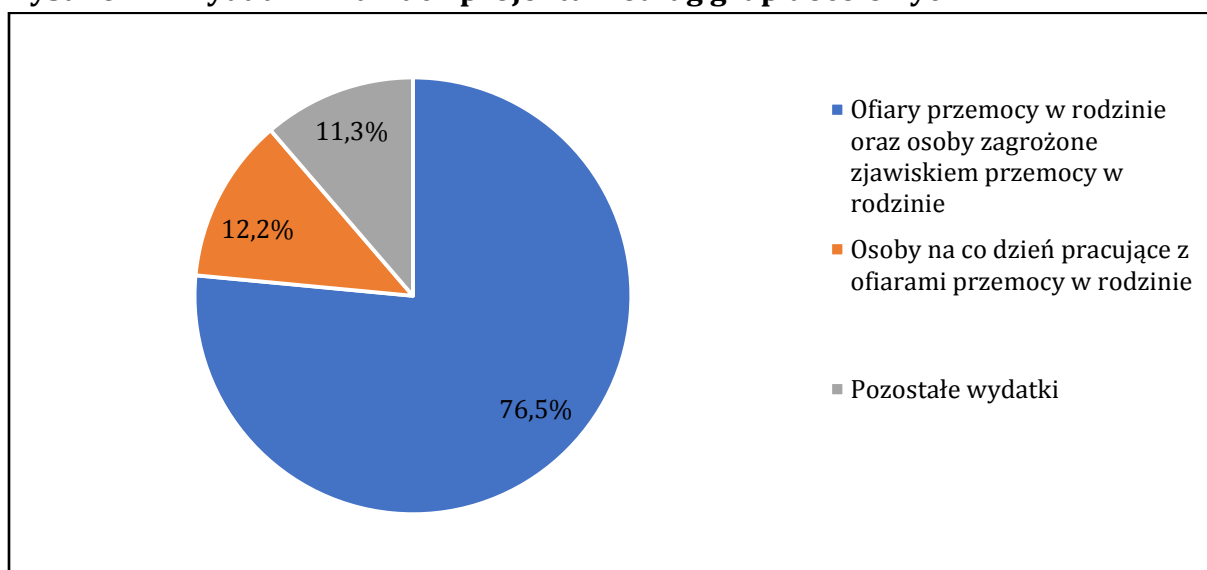

Tabela 8 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie oraz osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie	Działania profilaktyczno - edukacyjne	23,6%
	Organizacja spotkań i warsztatów integracyjno - terapeutycznych	6,7%
	Grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży	31,4%
Osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie	Doposażenie pokoju dla ofiar przemocy	7,2%
	Systematyczne działania informacyjno - edukacyjne mieszkańców Bartoszyca	7,6%
Osoby na co dzień pracujące z ofiarami przemocy w rodzinie	Przeprowadzenie specjalistycznych kursów dla przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych problemem lub zagrożonych przemocą w rodzinie	12,2%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową - doposażenie pokoju dla ofiar przemocy	1	1
	Liczba osób, które ukończyły cykl zajęć profilaktyczno edukacyjnych	45	45
	Liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w grupowych zajęciach terapeutycznych	25	25
	Liczba osób które ukończyły specjalistyczny kurs	30	58
	Liczba osób które wzięły udział w seminarium	60	64
	liczba osób które wzięły udział w pogadankach	140	160

Źródło: opracowanie własne

Wnioski:

Projekt poza działaniami terapeutycznymi dla ofiar przemocy przewidywał także zadania związane z profilaktyką oraz informacją na temat tego zjawiska. Efektem projektu był m.in. wzrost świadomości mieszkańców odnośnie do zjawiska przemocy w rodzinie. Projekt w znaczący sposób przyczynił się do realizacji celów Programu. W projekcie uwzględniono potrzeby grup szczególnie wrażliwych tj. osób dotkniętych przemocą w rodzinie, szczególnie kobiet, dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, które zostały objęte zajęciami grupowymi i konsultacjami indywidualnymi ze specjalistami (pedagog, psycholog itp.) oraz działaniami w ramach grup wsparcia. Ponadto osoby starsze i niepełnosprawne, jako grupa szczególnie zagrożona ze względu na biologiczne predyspozycje, brak możliwości i siły do samoobrony, wzięły udział w prelekcjach, w trakcie których uzyskały informacje o możliwościach skorzystania z pomocy w konkretnych placówkach, o swoich prawach poszanowania godności i wolności. Realizowane w ramach projektu działania wpisywały się w cele Programu Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

4.10 „Walczę o siebie”

Beneficjentem Projektu był Caritas Diecezji Ełckiej. Łączny koszt projektu wyniósł 193 190,40 zł, z czego 159 190,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej;
2. Organizacja kursów dla osób pracujących bezpośrednio z ofiarami, jak i sprawcami przemocy;
3. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych grup ofiar przemocy;
4. Oddziaływanie terapeutyczne ukierunkowane na osoby dotknięte i/lub zagrożone przemocą w rodzinie oraz osoby stosujące przemoc;
5. Poprawa infrastruktury Poradni Rodzinnej i Terapeutycznej Caritas Diecezji Ełckiej.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 9. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

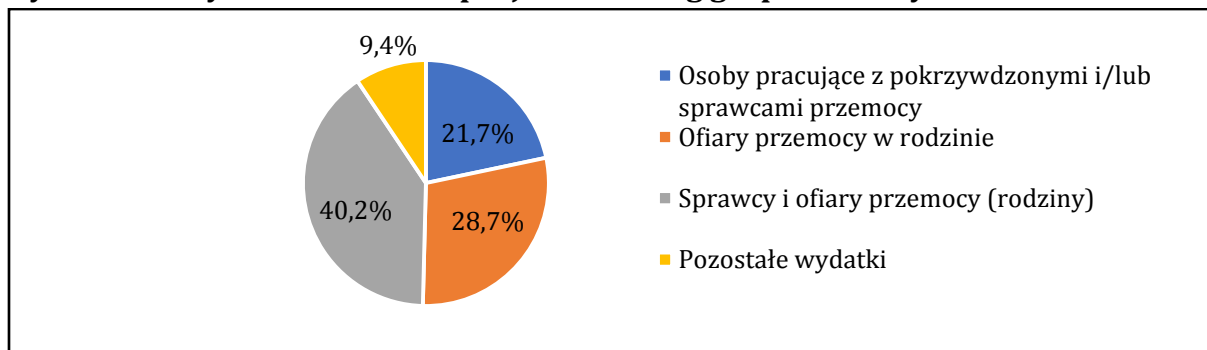
Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej	2,1%
	Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych grup ofiar przemocy	18,0%
	Poprawa infrastruktury Poradni Rodzinnej i Terapeutycznej Caritas Diecezji Ełckiej	8,6%
Osoby pracujące z pokrzywdzonymi i/lub sprawcami przemocy	Organizacja kursów dla osób pracujących bezpośrednio z ofiarami jak i sprawcami przemocy	21,7%
Sprawcy przemocy i ofiary przemocy (rodziny)	Oddziaływanie terapeutyczne ukierunkowane na osoby dotknięte i/lub zagrożone przemocą w rodzinie oraz osoby stosujące przemoc	40,2%

Źródło: opracowanie własne

Największa część środków w ramach tego projektu przeznaczona została na działania skierowane do rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy (40,20%).

Rysunek 8. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

W ramach prowadzonych interwencji uwzględniono działania skierowane zarówno do ofiar przemocy, jak i jej sprawców, dzięki czemu pomoc była bardziej efektywna. Realizacja działań projektowych pozwoliła na rozwój różnych form działań o charakterze profilaktycznym, których odbiorcami były osoby dotknięte przemocą w rodzinie (kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież). W zajęciach terapeutycznych w ramach projektu uczestniczyło 50 osób. W trakcie działań infrastrukturalnych zmodernizowano 2 pomieszczenia w celu adaptacji do możliwości prowadzenia działań profilaktycznych. W specjalistycznych kursach dla osób, które bezpośrednio pracują z ofiarami przemocy, uczestniczyło 46 osób, co stanowi wartość przekraczającą zakładane cele. W trakcie konsultacji ze specjalistami udzielono pomocy 40 osobom, co także znacząco przekracza zakładane na etapie projektowania wskaźniki. Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba osób, które wzięły udział w działaniach profilaktycznych	50	50
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1

Źródło: opracowanie własne

Wnioski:

Projekt zrealizowany został w sposób zapewniający kompleksowość interwencji poprzez udział różnych grup docelowych. Poszczególne działania zostały dostosowane do potrzeb grup, do których były skierowane. W ramach projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki produktu i rezultatu. Podjęte działania były adekwatne do zamierzonych celów.

4.11 „Reintegracja rodziny uwikłanej w przemoc”

Projekt realizowany był przez Fundację EGO. Łączny koszt projektu wyniósł 122 880,00 zł z czego 98 400,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Dyżury psychologa – 230 godzin w ciągu 18 miesięcy;
2. Dyżury pedagoga - 230 godz. w ciągu 18 miesięcy;
3. Dyżury terapeuty rodzinnego - 200 godz. w ciągu 18 miesięcy;
4. Warsztaty dla rodziców (30godz. w ciągu 18 miesięcy);
5. Warsztaty ART. (2 grupy x 20 godz.);
6. Warsztaty dla specjalistów (30 godz.);
7. Superwizja 30 godz.;
8. Adaptacja pomieszczenia pierwszego kontaktu;
9. Zakup komputera.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

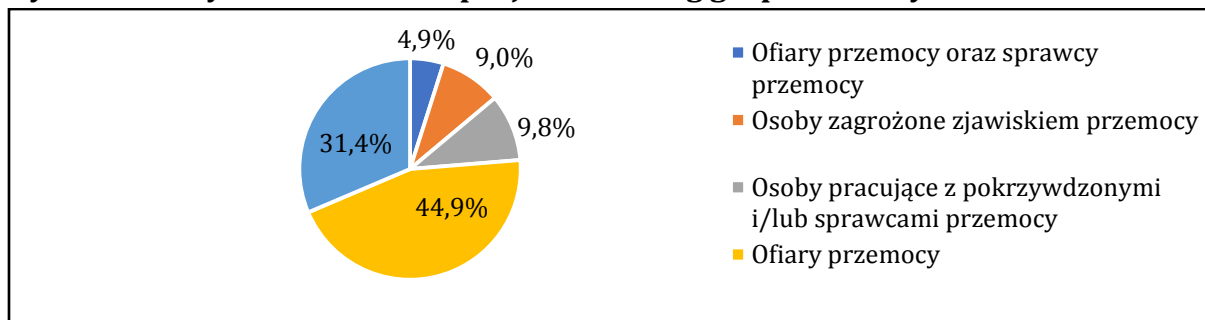
Tabela 10. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy oraz sprawcy przemocy	Dyżury psychologa – 230 godzin w ciągu 18 miesięcy	13,1%
	Dyżury pedagoga - 230 godz. w ciągu 18 miesięcy	13,1%
	Dyżury terapeuty rodzinnego - 200 godz. w ciągu 18 miesięcy	18,7%
Osoby zagrożone zjawiskiem przemocy	Warsztaty dla rodziców (30godz. w ciągu 18 miesięcy)	4,4%
	Warsztaty ART. (2 grupy x 20 godz.)	4,6%
Osoby pracujące z pokrzywdzonymi i/lub sprawcami przemocy	Warsztaty dla specjalistów (30 godz.)	4,9%
	Superwizja 30 godz.	4,9%
Ofiary przemocy	Adaptacja pomieszczenia pierwszego kontaktu	4,9%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 9. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1
	Liczba osób uwikłanych w przemoc biorących udział w projekcie, która skorzystała ze spotkań indywidualnych, rodzinnych i grupowych	200	201

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia psychoedukacyjnego dla osób stosujących przemoc – 30;
- Liczba osób, która skorzystała ze wsparcia specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy – 171 (wobec planowanych 170);
- Liczba specjalistów, która skorzystała ze szkolenia – 15.

Wnioski:

Projekt zrealizowany został w sposób zapewniający kompleksowość interwencji poprzez udział różnych grup docelowych. Poszczególne działania zostały dostosowane do potrzeb grup, do których były skierowane. W ramach projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki produktu i rezultatu. Podjęte działania były adekwatne do zamierzonych celów. Większość działań skierowana była do osób bezpośrednio dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Projekt miał zatem charakter interwencyjny i w sposób znaczący przyczynił się do poprawy sytuacji osób dotkniętych zjawiskiem przemocy.

4.12 „Wiem, umiem, mogę przeciwdziałać przemocy”

Projekt realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach. Łączny koszt projektu wyniósł 123 473,89 zł, z czego 104 873,89 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy;
2. Treningi kompetencji i umiejętności społecznych;
3. Terapia grupowa dla 10 osób doznających przemocy;
4. Terapia rodzinna dla max. 10 osób z dziećmi;
5. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc;
6. Indywidualne oddziaływania psychologiczne;
7. Szkolenia dla służb;
8. Superwizja indywidualna i grupowa dla pracowników OPS zaangażowanych w procedurę "Niebieskie Karty".

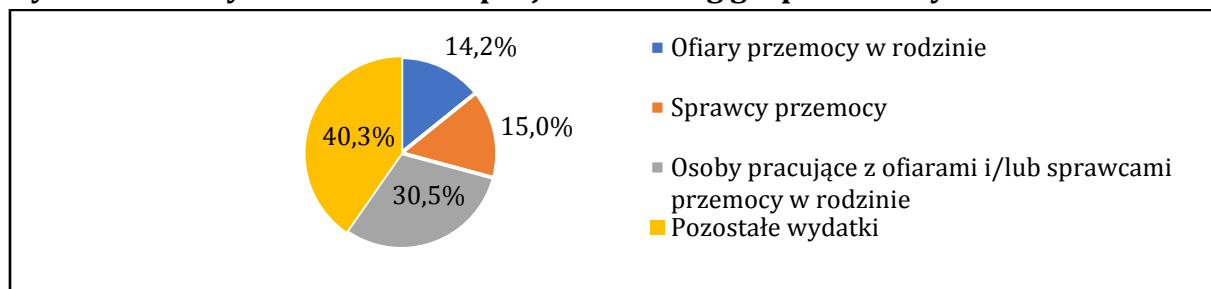
Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 11. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	Prowadzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy	3,4%
	Treningi kompetencji i umiejętności społecznych	4,3%
	Terapia grupowa dla 10 osób doznających przemocy	4,7%
	Terapia rodzinna dla max. 10 osób z dziećmi	1,7%
Sprawcy przemocy	Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc	7,3%
	Indywidualne oddziaływania psychologiczne	7,7%
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy w rodzinie	Szkolenia dla służb	16,9%
	Superwizja indywidualna i grupowa dla pracowników OPS zaangażowanych w procedurę "Niebieskie Karty"	13,6%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba osób przeszkolonych i objętych wsparciem w ramach szkoleń i terapii	106	120

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba osób doznających przemocy, które ukończyły terapię – 10;
- Liczba osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny – 10;
- Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy – 85 (wobec planowanych 80).

Wnioski:

Dzięki działaniom zrealizowanym w ramach projektu nastąpiła poprawa funkcjonowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Puławach. Odbiorcy projektu otrzymali nowe rozwiązania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w postaci kompleksowej pomocy wysoko wykwalifikowanej kadry wyposażonej w nowoczesne metody działania. Projekt umożliwił również podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. Należy wskazać, że projekt w sposób znaczący oddziałuje na realizację celów Programu. W ramach zaplanowanych i zrealizowanych działań przewidziano formy wsparcia dostosowane do poszczególnych grup docelowych. Kompleksowość interwencji została zapewniona poprzez oddziaływanie na sprawców przemocy, wsparcie ofiar przemocy oraz rozwój kompetencji pracowników instytucji udzielających tego wsparcia.

4.13 „Realizacja wyjazdowych sesji terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z województwa lubelskiego”

Projekt realizowany był przez Stowarzyszenie "Barwy Tęczy". Łączny koszt projektu wyniósł 142 000,00 zł, z czego 119 400,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Zainicjowanie współpracy z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej i NGO;
2. Zorganizowanie i przeprowadzenie 10 sesji wyjazdowych;
3. Opracowanie i wdrożenie "Internetowego Punktu Konsultacyjnego".

Projekt zakładał organizację trzydniowych, wyjazdowych sesji terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z województwa lubelskiego. Sesje terapeutyczne odbywały się w odpowiednio wyposażonych salach dydaktycznych Regionalnego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Puławach.

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez osiągnięte wartości wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Poprawa umiejętności uczestników w zakresie konstruktywnego radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych.	300	300

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba osób uczestniczących w wyjazdowych sesjach terapeutycznych – 300;
- Liczba godzin odbytych szkoleń, w ramach wyjazdowych sesji terapeutycznych (na 1 uczestnika) – 20.

Wnioski:

Projekt skierowany był do rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, w tym także do osób dotkniętych przemocą w rodzinie lub będących jej świadkami. Poprzez realizację działań związanych z poprawą dostępności informacji i usług konsultacyjnych oraz organizacją i przeprowadzeniem sesji szkoleniowych dla osób dotkniętych przemocą. Projekt oddziaływał na realizację celów Programu poprzez wsparcie osób będących ofiarami przemocy. Sesje wyjazdowe są efektywną formą pomocy, ponieważ

poza wartością merytoryczną szkoleń umożliwiają także oderwanie się uczestników od problemów, co zwiększa skuteczność interwencji.

4.14 „MÓJ DOM BEZ PRZEMOCY - program działań profilaktycznych i edukacyjnych dla ofiar przemocy przebywających w Domach Samotnej Matki Stowarzyszenia MONAR”

Projekt realizowany był przez Stowarzyszenie MONAR MÓJ DOM BEZ PRZEMOCY - program działań profilaktycznych i edukacyjnych dla ofiar przemocy przebywających w Domach Samotnej Matki Stowarzyszenia MONAR. Łączny koszt projektu wyniósł 246 650,00 zł, z czego 207 750,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Wypracowanie zasad współpracy z jednostkami samorządowymi;
2. Podniesienie kompetencji zawodowych 30 pracowników Stowarzyszenia MONAR pracujących z osobami dotkniętymi przemocą;
3. Podniesienie kompetencji społecznych i poprawa funkcjonowania mieszkańek DSM prowadzonych przez Stowarzyszenie MONAR w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu;
4. Poprawa i dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej DSM w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

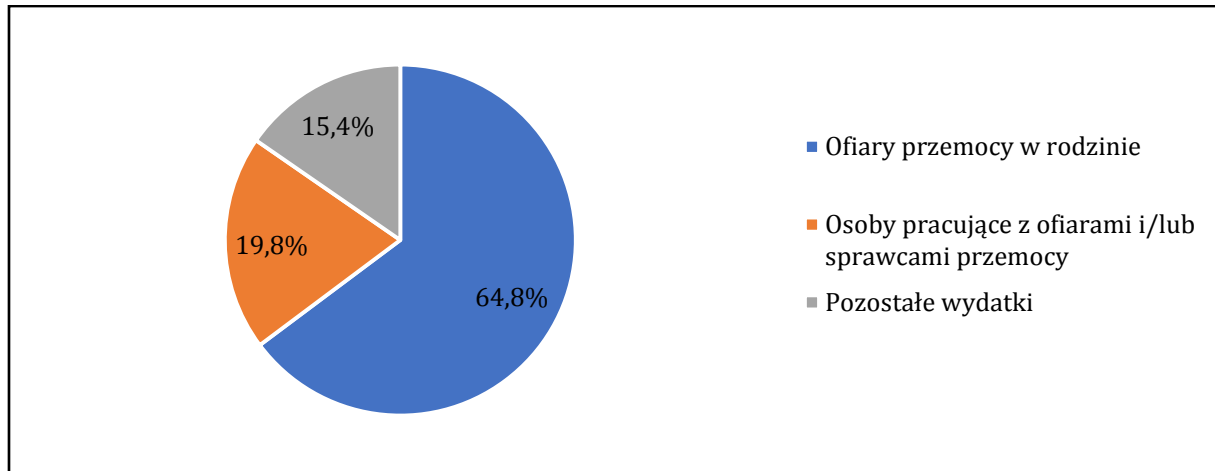
Tabela 12. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy	Wypracowanie zasad współpracy z jednostkami samorządowymi	17,1%
	Podniesienie kompetencji zawodowych 30 pracowników Stowarzyszenia MONAR pracujących z osobami dotkniętymi przemocą.	2,8%
Ofiary przemocy w rodzinie	Podniesienie kompetencji społecznych i poprawa funkcjonowania mieszkańek DSM prowadzonych przez Stowarzyszenie MONAR w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu	41,7%
	Poprawa i dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej DSM w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu	23,1%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które stworzyły miejsca noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie	3	3
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową.	3	3
	Liczba przygotowanych zasad dotyczących udzielania wsparcia ofiarom przemocy.	1	1

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba spotkań ofiar przemocy z psychologiem/pedagogiem oraz pracownikiem socjalnym – 1059 (wobec planowanych 750);
- Liczba nowych miejsc noclegowych – 9 (wobec planowanych 8);
- Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniu oraz seminarium 186 (wobec 60 planowanych);
- Liczba protokołów ze spotkań ekspertów – 12 (wobec 4 planowanych).

Wnioski:

Działania realizowane w projekcie pomogły zwiększyć skuteczność działań ukierunkowanych na pomoc samotnym matkom, ofiarom przemocy w rodzinie. Remonty poprawiły warunki bytowe w placówkach a w wyniku prac adaptacyjnych

zostały utworzone nowe miejsca pozwalające na przyjęcie większej liczby matek poszukujących pomocy. Wspólne wypracowywanie Zasad współpracy poprawiło relacje pomiędzy instytucjami udzielającymi wsparcia. Zasady zostały zaakceptowane przez wszystkie podmioty biorące udział w ich ustalaniu. Zostały zaakceptowane Uchwałą Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR do wprowadzania w życie w pozostałych DSM Stowarzyszenia MONAR. Realizowane w ramach projektu działania w sposób znaczący przyczyniły się do realizacji celów Programu. Zaplanowane działania były trafnie dobrane do potrzeb grup docelowych. Efekty realizacji projektu wskazują na długofalowe oddziaływanie na skuteczność pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie.

4.15 „Przerwać krąg przemocy”

Projekt realizowany był przez Fundację Merkury. Łączny koszt projektu wyniósł 142 369,50 zł, z czego 119 744,50 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Warsztaty dla ofiar przemocy;
2. Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci ofiar przemocy;
3. Indywidualne konsultacje ze specjalistami;
4. Wsparcie infrastruktury lokalowej;
5. Zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy;
6. Warsztaty specjalistów z zakresu pracy z ofiarami i sprawcami przemocy.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu.

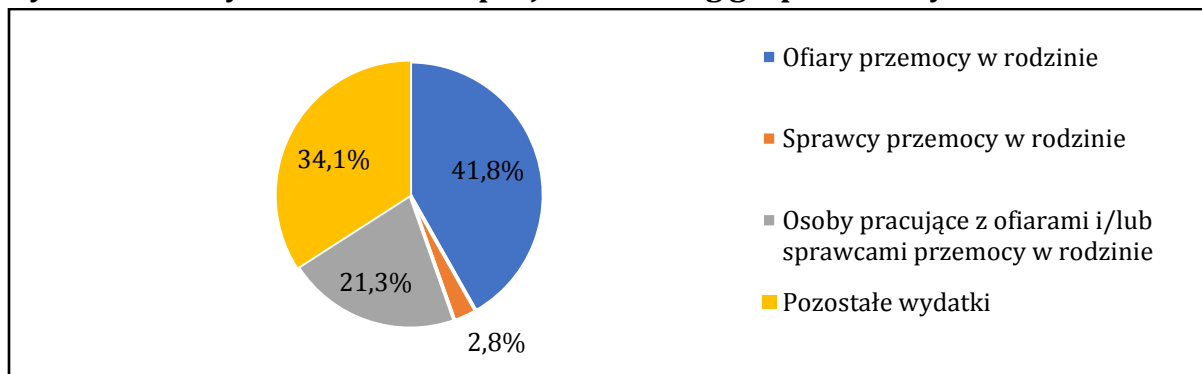
Tabela 13. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	Warsztaty dla ofiar przemocy	7,7%
	Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci ofiar przemocy	8,7%
	Indywidualne konsultacje ze specjalistami	15,8%
	Wsparcie infrastruktury lokalowej	9,5%
Sprawcy przemocy w rodzinie	Zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy	2,8%
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy w rodzinie	Warsztaty specjalistów z zakresu pracy z ofiarami i sprawcami przemocy	21,3%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba pracowników działających w grupach roboczych i zespołach interdyscyplinarnych, którzy skorzystali ze wsparcia projektu	15	15
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową.	1	1

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową – 1;
- Liczba pracowników działających w grupach roboczych i zespołach interdyscyplinarnych, którzy skorzystali ze wsparcia projektu – 15;
- Liczba osób, które wzięły udział w warsztatach dla ofiar przemocy – 40;
- Liczba osób, które wzięły udział w warsztatach dla ofiar przemocy – 40.

Wnioski:

Działania projektu sprzyjały osiągnięciom rezultatu Programu jakim były: rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym. Działania promocyjne i informacyjne zwiększyły poziom wiedzy u odbiorców, pobudziły do refleksji nad własną sytuacją beneficjentów, co przekładało się na podejmowane działania konsultacyjne, rozmowy indywidualne ze specjalistami. Z indywidualnych konsultacji korzystały nie tylko osoby przebywające w hostelu ośrodka. Zajęcia warsztatowe

dla ofiar przemocy oraz ich dzieci wzbogaciły ofertę Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu. Dokonanie remontu oraz doposażenie w materiały edukacyjne również sprzyja rozwojowi placówki poprzez podniesienie standardu świadczonych usług. Jest też elementem, który w sposób trwały przyczynia się do utrzymania osiągniętych rezultatów. Działania zrealizowane w projekcie były dostosowane do potrzeb grup docelowych w sposób prawidłowy. Projekt znacząco przyczynił się do realizacji celów Programu poprzez wsparcie ofiar przemocy, resocjalizację sprawców przemocy oraz remont Ośrodka Wsparcia i Interwencji kryzysowej w Wałbrzychu. W ramach projektu efektem dodatkowym jest również zacieśnienie współpracy między Ośrodkiem, a Fundacją.

4.16 „Wrażliwi i kompetentni przeciw przemocy”

Projekt realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rumi. Łączny koszt projektu wyniósł 136 571,54 , z czego 110 724,78 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Indywidualne konsultacje ze specjalistami;
2. Spotkania wspierające merytorycznie dla osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem;
3. Cykl prelekcji;
4. Tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych i grup wsparcia - wsparcie istniejącej grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w formie warsztatów (stacjonarnych i wyjściowych) i terapii (grupowej/indywidualnej).

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

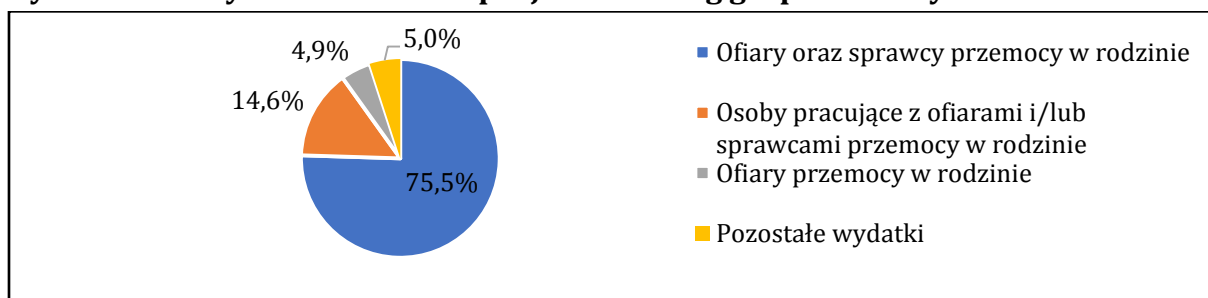
Tabela 14 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary oraz sprawcy przemocy w rodzinie	Indywidualne konsultacje ze specjalistami	75,5%
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy w rodzinie	Spotkania wspierające merytorycznie dla osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem	19,8%
	Cykl prelekcji	4,7%
Ofiary przemocy w rodzinie	Tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych i grup wsparcia - wsparcie istniejącej grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w formie warsztatów (stacjonarnych i wyjściowych) i terapii (grupowej/indywidualnej)	4,9%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Liczba placówek, które w ramach FMG poszerzyły zakres działań profilaktycznych	1	1
	Liczba osób, które skorzystały z ofert punktu informacyjno-konsultacyjnego	100	100
	Liczba pracowników OPS, którzy skorzystają ze wsparcia merytorycznego w ramach spotkań terapeutycznych	25	25
	Liczba członków ZI i grup roboczych którzy skorzystali z warsztatów wyjazdowych	37	34
	Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych objętych wsparciem merytorycznym w ramach prelekcji	50	44
	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, którzy skorzystali z pogadanek	200	201
	Liczba pieszych rajdów w ramach grupy socjoterapeutycznej	5	5
	Liczba osób które skorzystały z zajęć rekreacyjno sportowych	10	16
	Liczba kampanii informacyjnych	1	1

Źródło: opracowanie własne

W ramach realizowanych działań nie udało się osiągnąć dwóch wskaźników. Osoby, które zadeklarowały wzięcie udziału w warsztatach wyjazdowych zachorowały bądź z innych powodów nie mogły brać udziału. Wskaźnik liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych i przedstawicieli instytucji objętych wsparciem merytorycznym w ramach prelekcji nie został osiągnięty, ponieważ pomimo wysłania zaproszeń na prelekcje, nie wszystkie instytucje wydelegowały swoich przedstawicieli.

Wnioski:

Zrealizowane w ramach projektu działania przyczyniły się do osiągnięcia rezultatów programu poprzez rozwój działań profilaktycznych jak i wsparcie infrastrukturalne

w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działanie realizowane zarówno w ramach działalności punktu wsparcia specjalistycznego jak i wsparcia merytorycznego osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem osobom doznającym bądź zagrożonych przemocą w rodzinie. Istotnymi były pogadanki dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz utworzenie grupy wsparcia. Ważnym dla osiągnięcia celu programu były także warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży, które stanowiły wartość dodaną projektu. Trwałość rezultatów projektu znalazła swoje odzwierciedlenie w podniesionych kompetencjach osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem. Utworzona grupa wsparcia może kontynuować swoje spotkania w udostępnionych przez Ośrodek pomieszczeniach. Uczestnicy grup wsparcia mogą korzystać ze sprzętu zakupionego do projektu tj. kijków, plecaków, termosów, aparatów fotograficznych. Do współpracy z grupą wsparcia w ramach środków własnych MOPS zatrudniony został psycholog wspierający spotkania grup wsparcia. Opracowane materiały, prezentacje, plakaty i ulotki pozwolą kontynuować działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród różnych grup społecznych. Trwałość projektu zagwarantowana zostanie również poprzez dostępność spotu informacyjnego na stronach internetowych instytucji. Należy zatem stwierdzić, że projekt w znaczący sposób przyczynił się do realizacji celów Programu, a formy realizowanego w jego ramach wsparcia były odpowiednio dobrane do grup docelowych.

4.17 „Tworzenie skutecznych lokalnych systemów profilaktyki krzywdzenia dzieci”

Projekt realizowany był przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Łączny koszt projektu wyniósł 272 720,00zł, z czego 218 752,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Celem projektu było usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci oraz wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie i poszerzenie dostępnej oferty wsparcia dla rodziców.

W ramach projektu przewidziano następujące działania:

1. Organizacja lokalnych spotkań monitorująco-superwizyjnych realizację Lokalnego Systemu Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci;
2. Opracowanie podręcznika wdrażania lokalnego systemu;
3. Ośmiogodzinne szkolenia dla profesjonalistów z interdyscyplinarności;
4. Przygotowanie scenariusza ośmiogodzinnych warsztatów ze współpracy interdyscyplinarnej - wynagrodzenie autorów, korekta, grafika;
5. Przeprowadzenie 2 kaskadowych szkoleń dla przewodniczących i członków zespołów interdyscyplinarnych;

6. Organizacja ogólnopolskiej konferencji „Profilaktyka Krzywdzenia Małych Dzieci” (materiały dla uczestników, koszulki dla wolontariuszy, wynagrodzenie eksperta zagranicznego, przelot eksperta zagranicznego, zakwaterowanie eksperta zagranicznego, catering, praca wolontariuszy 15 osób x 10h);
7. Przygotowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla rodziców małych dzieci w postaci „Pakietu Dobrego Rodzica”;
8. Zapewnienie wsparcia prawnego w postaci indywidualnych konsultacji z prawnikiem (14 miesięcy);
9. Zapewnienie wsparcia psychologiczno-terapeutycznego w postaci indywidualnych spotkań z psychologiem-terapeutą;
10. Przeprowadzenie 9 warsztatów umiejętności wychowawczych „Zamiast Klapsa – jak z szacunkiem i miłością stawiać dziecku granicę”;
11. Przeprowadzenie 3 warsztatów umiejętności wychowawczych „Trening Skutecznego Rodzica wg Thomasa Gordona”;
12. Przeprowadzenie 4 edycji warsztatów "Być tatą”;
13. Przeprowadzenie 2 szkoleń kaskadowych (train the trainers) „Zamiast Klapsa”.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

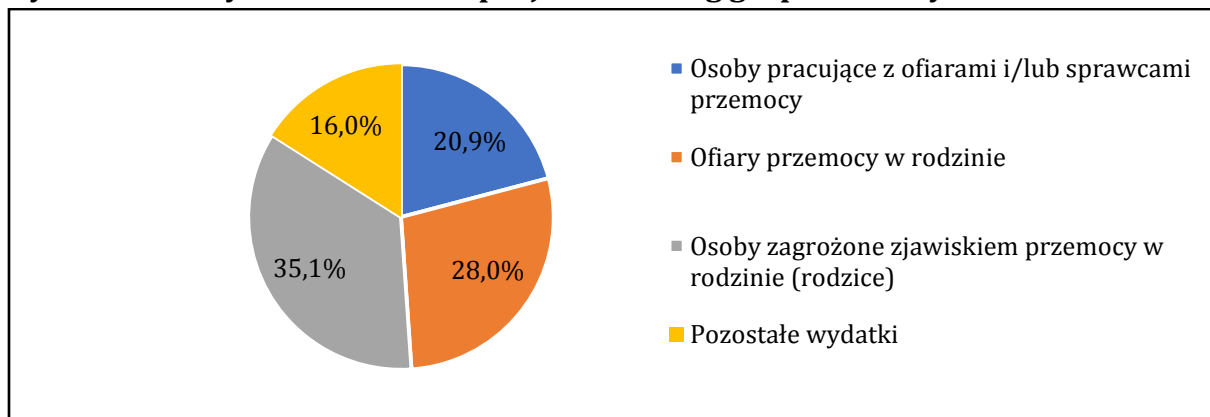
Tabela 15. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy	Organizacja lokalnych spotkań monitorująco-superwizyjnych realizację Lokalnego Systemu Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci,	2,5%
	Opracowanie podręcznika wdrażania lokalnego systemu,	4,3%
	Ośmiogodzinne szkolenia dla profesjonalistów z interdyscyplinarności,	1,9%
	Przygotowanie scenariusza ośmiogodzinnych warsztatów ze współpracy interdyscyplinarnej - wynagrodzenie autorów, korekta, grafika,	1,9%
	Przeprowadzenie 2 kaskadowych szkoleń dla przewodniczących i członków zespołów interdyscyplinarnych,	1,3%
	Organizacja ogólnopolskiej konferencji „Profilaktyka Krzywdzenia Małych Dzieci” (materiały dla uczestników, koszulki dla wolontariuszy, wynagrodzenie eksperta zagranicznego, przelot eksperta zagranicznego, zakwaterowanie eksperta zagranicznego, catering, praca wolontariuszy 15 osób x 10h),	6,4%
	Przeprowadzenie 2 szkoleń kaskadowych (train the trainers) „Zamiast Klapsa”.	2,6%
Ofiary przemocy w rodzinie	Zapewnienie wsparcia prawnego w postaci indywidualnych konsultacji z prawnikiem (14 miesięcy),	10,3%
	Zapewnienie wsparcia psychologiczno-terapeutycznego w postaci indywidualnych spotkań z psychologiem-terapeutą,	17,7%
Osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie (rodzice)	Przygotowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla rodziców małych dzieci w postaci „Pakietu Dobrego Rodzica”	17,4%
	Przeprowadzenie 9 warsztatów umiejętności wychowawczych „Zamiast Klapsa – jak z szacunkiem i miłością stawiać dziecku granicę”,	7,5%
	Przeprowadzenie 3 warsztatów umiejętności wychowawczych „Trening Skutecznego Rodzica wg Thomasa Gordona”	7,6%
	Przeprowadzenie 4 edycji warsztatów "Być tatą”	2,6%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 14. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

W ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki:

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 1 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie Rezultat: Rozwój działań profilaktycznych i wsparcie infrastrukturalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym	Zwiększenie umiejętności rodziców w zakresie wychowania bez przemocy	290	310

Źródło: opracowanie własne

Ponadto zrealizowano wskaźniki wyników:

- Liczba uczestników spotkań monitorujących i szkoleń deklarujących wzrost umiejętności w wymienionym zakresie – 230 (wobec planowanych 197);
- Liczba uczestników spotkań monitorujących, szkoleń, konferencji deklarujących przyrost wiedzy w wymienionym zakresie – 591 (wobec planowanych 570);
- Liczba rozdystrybuowanych pakietów Dobrego Rodzica – 9000.

Wnioski:

Działania projektu sprzyjały osiągnięciom rezultatu Programu poprzez:

- usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci, poprzez integrację działań profilaktycznych z interwencyjnymi, wypracowanie i upowszechnienie standardów i wzorcowego modelu działania systemu ochrony dzieci przed przemocą,
- wzmocnienie kompetencji zespołów interdyscyplinarnych poprzez: szkolenia warsztatowe z zakresu współpracy interdyscyplinarnej dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, opracowanie scenariusza wg którego przewodniczący zespołów mogą szkolić członków zespołów, integrację i stworzenie

platformy wymiany doświadczeń dla profesjonalistów mających w swojej pracy kontakt z dziećmi i zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w postaci ogólnopolskiej konferencji,

- poszerzenie dostępnej oferty wsparcia w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie poprzez materiały edukacyjne, w tym zawierające informacje o placówkach, gdzie rodziny dotknięte lub zagrożone zjawiskiem przemocy, mogą uzyskać pomoc, indywidualne wsparcie psychologiczno-terapeutyczne, warsztaty umiejętności wychowawczych, a także kaskadowe szkolenia dla profesjonalistów z prowadzenia warsztatów dla rodziców.

Beneficjent zapewnił trwałość projektu poprzez:

- wykorzystanie metody „kaskadowości”, czyli dostarczenia profesjonalistom umiejętności, które mogą przekazywać innym także po zakończeniu projektu
- przygotowanie materiałów w postaci scenariusza i podręcznika, również w wersji online, z których można korzystać również po zakończeniu projektu
- zwiększenie umiejętności współpracy wśród przeszkolonych profesjonalistów, co przyczyni się do długofalowego usprawnienia działania zespołów interdyscyplinarnych.
- upowszechnienie modelu i standardów łączenia działań profilaktycznych, opartych o diagnozę ryzyka wystąpienia przemocy z działaniami interwencyjnymi wynikającymi z procedury Niebieskiej Karty
- wzrost świadomości rodziców nt. skutków przemocy i wartości wychowania bez przemocy - z doświadczenia wiemy, że sami rodzice, którzy są świadomi i przekonani o szkodliwości przemocy, stają się często swoistymi „agentami zmiany” w swoim lokalnym środowisku, dając wsparcie innym rodzicom czy też informując ich o miejscach, gdzie mogą uzyskać pomoc.

PROJEKTY KONKURSOWE W RAMACH FUNDUSZU MAŁYCH GRANTÓW: Rezultat 2 – zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć

4.18 „Centrum Piękna – Majętna”

Projekt realizowany był przez Fundację Centrum Praw Kobiet. Łączny koszt projektu wyniósł 245 364,00 zł, z czego 208 286,00 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Celem projektu było działanie na rzecz kobiet i dzieci, doświadczających różnych form dyskryminacji ze względu na płeć a w szczególności przemocy w rodzinie, poprzez stworzenie w lokalu Fundacji w Warszawie na ulicy Pięknej CENTRUM PIĘKNA I MAJĘTNA i realizacji w nim kompleksowego programu wychodzenia z problemu.

W ramach projektu przewidziano następujące działania:

1. Poradnictwo prawne – świadczone nieodpłatnie w ramach kontaktu bezpośredniego z klientką oraz w kontakcie telefonicznym;
2. Poradnictwo psychologiczne – skierowane na wzmocnienie kobiet, ich wiary we własne możliwości;
3. Poradnictwo socjalne – specjalistyczne poradnictwo socjalne skierowane do klientek, które w wyniku doznawanej przemocy mają trudną sytuację bytowo - finansową i są zależne ekonomicznie od sprawcy, co utrudnia im uwolnienie się z krzywdzącego związku;
4. Poradnictwo zawodowe - Brak niezależności ekonomicznej i problemy bytowe sprawiają, że kobiety są bardziej podatne na przemoc i trudniej jest im podjąć decyzję o opuszczeniu partnera;
5. Warsztaty zarządzania finansami osobistymi - do działań uniezależniających finansowo osoby dotknięte przemocą należy również nauka zarządzania finansami osobistymi;
6. Grupa terapeutyczna dla matek i grupa terapeutyczna dla dzieci - zarówno ofiar jak i świadków przemocy domowej.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 16. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy w rodzinie	Informacja i promocja	9,1%
	Poradnictwo prawne	17,6%
	Poradnictwo psychologiczne	11,8%
	Poradnictwo socjalne	11,5%
	Poradnictwo zawodowe	9,7%
	Inkubator przedsiębiorczości i agencja pracy	8,0%
	Warsztaty finansowe	1,4%
	Zaj. grupowe dla matek	4,8%
	Zaj. grupowe dla dzieci	4,8%
	Kobiocy BANK Wymiany Usług i Towarów	12,2%

Źródło: opracowanie własne

Projekt zakładał realizację następujących wskaźników:

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć	Liczba ofiar przemocy w rodzinie w podziale na płeć, które ukończyły programy terapeutyczne	364	500
	Liczba ofiar przemocy w rodzinie w podziale na płeć, które wzięły udział w rozszerzonych programach terapeutycznych	30 kobiet 30-50 dzieci	50 kobiet 36 dzieci

Źródło: opracowanie własne

Ponadto założono realizację wskaźników wyników:

- liczba klientek, które wezmą udział w poradach ilość zrealizowanych konsultacji – 450 kobiet 1700 godzin konsultacji (wobec planowanych 400 kobiet i min. 1500 h konsultacji);
- liczba klientek, które wezmą udział w zajęciach – 34 (wobec planowanych 36);
- liczba klientek i ich dzieci, które wezmą udział w zajęciach – 50 kobiet i 36 dzieci (wobec planowanych 30 kobiet i 30-50 dzieci);
- zwiększenie zaradności i niezależności życiowej ekonomicznej klientek – 106 (wobec planowanych 100).

Wnioski:

Działania zrealizowane w ramach Projektu poprawiły sytuację osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz przemocą ze względu na płeć poprzez: wzrost wiedzy na temat przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć wśród uczestniczek projektu, wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć oraz lepsze dostosowanie oferty Centrum Praw Kobiet do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

4.19 „Więcej mocy, mniej przemocy”

Beneficjentem Projektu było Miasto Gdynia. Projekt realizowany był przez Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego "Dziadka" w Gdyni. Łączny koszt projektu wyniósł 248 274,94 zł, z czego 198 274,94 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Terapia indywidualna w gabinetach zewnętrznych;
2. Terapia systemowa rodzin oraz terapia par;
3. Grupa rozwoju osobistego dla kobiet;
4. Szkolenie dla członków ZI w zakresie procedury NK i współpracy międzysektorowej;
5. Warsztat z zakresu interwencji zewnętrznych dla pracowników SOW i OIK.

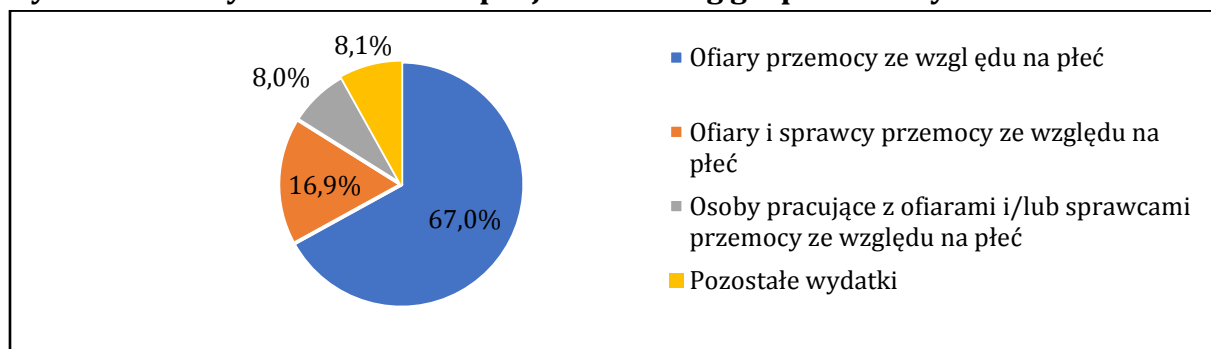
Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

Tabela 17. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Ofiary przemocy ze względu na płeć	Terapia indywidualna w gabinetach zewnętrznych	44,6%
	Grupa rozwoju osobistego dla kobiet	22,4%
Ofiary i sprawcy przemocy ze względu na płeć	Terapia systemowa rodzin oraz terapia par	16,9%
Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy ze względu na płeć	Szkolenie dla członków ZI w zakresie procedury NK i współpracy międzysektorowej	4,0%
	Warsztat z zakresu interwencji zewnętrznych dla pracowników SOW i OIK	4,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 15. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć	Liczba ofiar przemocy w rodzinie w podziale na płeć, które ukończyły programy terapeutyczne	80	102
	Liczba przeszkolonych pracowników ZI i SOW-OIK	130	198

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki wyników:

- Liczba osób, które otrzymały wsparcie terapeutyczne – 80 (wobec planowanych 60);
- Liczba kobiet, które wzięły udział w 2 cyklach grup – 22;
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu – 130 (wobec planowanych 110);
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu – 68 (wobec planowanych 20).

Wnioski:

Działania zrealizowane w ramach projektu "Więcej mocy, mniej przemocy!" przyczyniły się do osiągnięcia rezultatów zgodnych z celami Programu. W projekcie zrealizowano działania, dzięki którym nastąpiła poprawa funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć w Gdyni. Działania te były realizowane w kilku obszarach:

- Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
- Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
- Podnoszenie kompetencji i profesjonalizacja służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;
- Wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

Obszary działań oraz realizowane w ich ramach zadania zostały adekwatnie dobrane w stosunku do grup docelowych. Efekty zrealizowanych działań będą długofalowe również poprzez kontynuację działań terapeutycznych - zarówno indywidualnych, jak i systemowych – par i rodzin.

4.20 „Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie zmniejszania zjawiska przemocy ze względu na płeć”

Projekt realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim. Łączny koszt projektu wyniósł 87 728,30 zł, z czego 73 347,30 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzenie poradnictwa dla osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie
 - o grupa psychoedukacyjna dla kobiet z problemem alkoholowym dotkniętych przemocą w rodzinie;
 - o grupa psychoedukacyjna dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, w tym zagrożonych przemocą w rodzinie;
2. Prowadzenie konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i społeczno-prawnych świadczonych przez dwóch psychologów, prawnika, pracownika socjalnego i pedagoga dla osób zagrożonych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, zgłaszających się indywidualnie lub kierowanych przez odpowiednie instytucje i organizacje;
3. Działania informacyjno-edukacyjne adresowane do rodziców objętych pomocą Ośrodka w związku z doświadczaniem przemocy w rodzinie i przeżywaniem trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w tym objętych pomocą asystenta rodziny. Efekty zrealizowanych działań są widoczne poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

Wszystkie uczestniczki grupy psychoedukacyjnej dla kobiet dotkniętych przemocą z problemem alkoholowym w rodzinie stwierdziły u siebie wyraźnie znaczący wzrost wiedzy i rozeznania oraz znajomości problematyki dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie. Przeprowadzone ankiety ewaluacyjne wskazały, że program odpowiadał potrzebom uczestniczek, był dostosowany do ich potrzeb i oczekiwań. Zdobyta wiedza i umiejętności wspomogły uczestniczki programu w konstruktywnym wychodzeniu z sytuacji przemocy. W części ankiety zawierającej katalog pytań otwartych beneficjentki wypowiedziały się na temat swoich odczuć i przeżyć dotyczących spotkań, oraz mogły wyrazić swoje oczekiwania i potrzeby na przyszłość. Większość uczestniczek napisała, że było to trudne doświadczenie, ale bardzo pomocne i dające siłę do dalszej walki o swoje prawa. Przeważająca liczba respondentek wskazała na potrzebę kontynuacji spotkań grupowych. Odpowiedzią na aktualne potrzeby uczestniczek byłoby utworzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Projekt uwzględnił w swoich działaniach dzieci. Zatrudniony do projektu psycholog prowadził grupę psychoedukacyjną dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych przemocą domową w wieku 7-12 lat. Podczas zabaw i prac plastycznych przekazano dzieciom

umiejętności lepszego poznania świata emocji, poszerzenia repertuaru konstruktywnych zachowań, rozwinięcia umiejętności przestrzegania zasad i samokontroli, a także treningu umiejętności społecznych i komunikacyjnych. Udział w grupie przyczynił się do wzrostu wiedzy, poznania konstruktywnych sposobów kontroli negatywnych uczuć oraz ich rozładowywania. Dzieci również wskazały potrzebę kontynuacji spotkań, wyniesioną wiedzę postarają się wykorzystać w życiu. Rodzice mieli możliwość skorzystania z konsultacji z psychologiem, gdzie zostały omówione wyniki pracy ich dzieci, zachowania a także udzielono wskazówek odnośnie dalszej pracy z dzieckiem.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć. Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć.	Liczba ofiar przemocy w rodzinie w podziale na płeć, które ukończyły programy terapeutyczne	24	36
	Liczba udzielonych porad osobom, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa	350	594

Źródło: opracowanie własne

Wnioski:

Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie. Realizowane działania były odpowiednio dobrane w stosunku do grup docelowych. Zapotrzebowanie na realizację podobnych działań w przyszłości jest wysokie, co stwierdzono na podstawie badań wykonanych w ramach ewaluacji niniejszego projektu.

4.21 „To nie twoja wina! Stop przemocy wobec kobiet”

Projekt realizowany był przez Fundację Feminoteka. Łączny koszt projektu wyniósł 183 475,05 zł, z czego 153 121,05 zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Wizyta studyjna partnera zagranicznego w Polsce;
2. Warsztaty;
3. Grupa wsparcia;
4. Telefon interwencyjny oraz porady prawne i psychologiczne.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

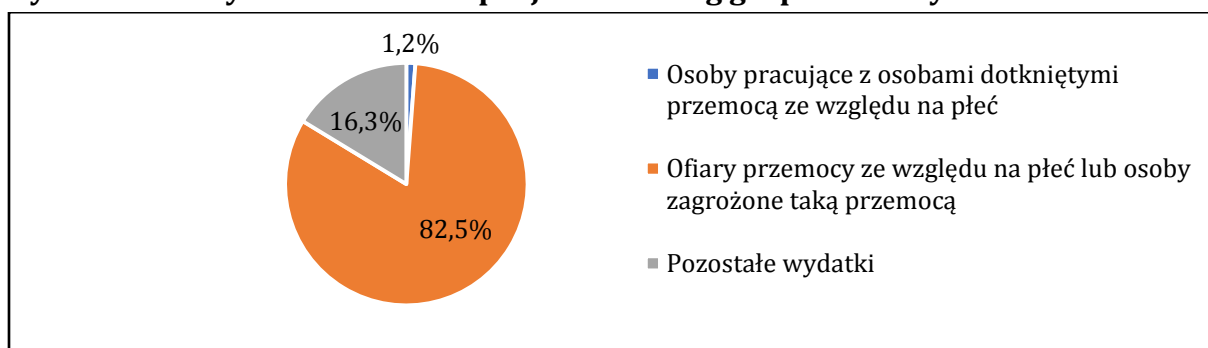

Tabela 18 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z osobami dotkniętymi przemocą ze względu na płeć	Wizyta studyjna partnera zagranicznego w Polsce	1,2%
Ofiary przemocy ze względu na płeć lub osoby zagrożone taką przemocą	Warsztaty	9,5%
	Grupa wsparcia	6,6%
	Telefon interwencyjny oraz porady prawne i psychologiczne	66,4%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 16. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL 2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat: Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób pokrzywdzonych przemocą ze względu na płeć	Liczba ofiar przemocy w rodzinie w podziale na płeć, które ukończyły programy terapeutyczne	180	180

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach realizacji projektu osiągnięto wszystkie wskaźniki wyników wykazane na etapie planowania:

- liczba katalogów dobrych praktyk – 1;
- liczba kobiet, które wzięły łącznie udział 2 rodzajach warsztatów – 187 (wobec zakładanych 180);
- liczba kobiet, które wzięły udział w spotkaniach grupy wsparcia i warsztacie terapeutyczny – 18;

- liczba kobiet, które skorzystały z telefonu interwencyjnego – 1200 (wobec zakładanych 800).

Wnioski:

Projekt skierowany był głównie do osób będących ofiarami przemocy ze względu na płeć. Zaplanowane w ramach interwencji działania właściwie identyfikowały potrzeby odbiorców (świadczy o tym m.in. wysokie zainteresowanie oferowanymi formami wsparcia). Dodatkowo w ramach wsparcia osób pracujących na co dzień z ofiarami przemocy zorganizowane zostały wizyta studyjna oraz debata. Efekty realizacji projektu są pozytywne i w znaczący sposób przyczyniły się do realizacji celów Programu. Istotnym problemem, który został zauważony i w ramach projektu podjęto interwencję, aby go niwelować, jest brak znajomości miejsc pomocy dla osób dotkniętych przemocą. W perspektywie braku wiedzy na temat możliwości poszukiwania pomocy przez osoby nią dotknięte ważną inicjatywą jest tworzenie „zdalnych” form wsparcia, umożliwiających udzielenie szczegółowych informacji ofierze przemocy. Wskazuje na to znaczna liczba kobiet, które skorzystały z otwartej linii telefonu interwencyjnego. Rozmowa telefoniczna często jest dla osób pokrzywdzonych łatwiejsza, aniżeli osobista wizyta w instytucji udzielającej pomocy.

4.22 „Zatrzymać przemoc - kompleksowy system wsparcia i oddziaływań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy ze względu na płeć”

Projekt realizowany był przez Fundację Autonomia. Łączny koszt projektu wyniósł 216 869,39 zł, z czego 183 144,39zł pochodziło z dotacji w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1. Szkoła trenerska dla kadry;
2. Kampania antyprzemocowa o charakterze informacyjno – edukacyjnym;
3. Warsztaty terapeutyczne antyprzemocowe prowadzone metodą WenDo;
4. Seria spotkań z ekspertkami i ekspertami skierowanych do kadry instytucji pomocowych i edukacyjnych;
5. Publikacja „Przemoc ze względu na płeć – jak jej przeciwdziałać, podręcznik dla kadry instytucji pomocowych i edukacyjnych”;
6. Punkt konsultacyjno-doradczy ds. przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć.

Poniżej przedstawiono działania wraz ze wskazaniem grup docelowych i rozkładu wydatków w ramach projektu:

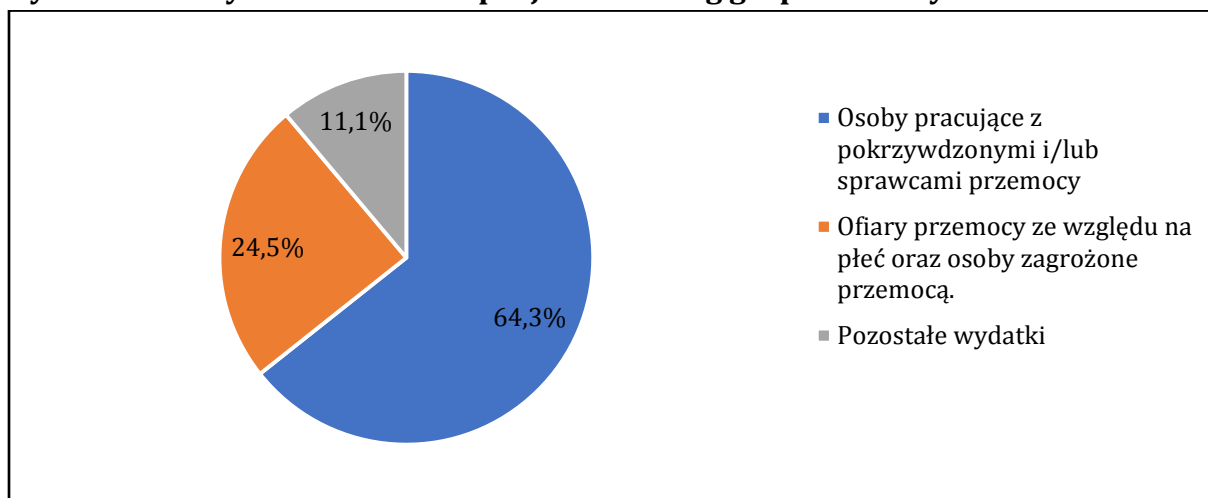

Tabela 19 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych

Grupa	Działanie	% wydatków w ramach projektu
Osoby pracujące z pokrzywdzonymi i/lub sprawcami przemocy	Szkoła trenerska dla kadry	41,5%
	Warsztaty terapeutyczne antyprzemocowe prowadzone metodą WenDo	15,2%
	Seria spotkań z ekspertkami i ekspertami skierowanych do kadry instytucji pomocowych i edukacyjnych	5,0%
	Publikacja „Przemoc ze względu na płeć – jak jej przeciwdziałać, podręcznik dla kadry instytucji pomocowych i edukacyjnych”	2,6%
Ofiary przemocy ze względu na płeć oraz osoby zagrożone przemocą.	Punkt konsultacyjno-doradczy ds. przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć	16,5%
	Kampania antyprzemocowa o charakterze informacyjno – edukacyjnym	8,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 17. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych

Źródło: opracowanie własne

Efekty zrealizowanych działań są widoczne również poprzez analizę wskaźników, przyjętych do monitorowania w ramach projektu.

		wartość docelowa	wartość osiągnięta
CEL2 Zmniejszenie zjawiska przemocy ze względu na płeć Rezultat : Wsparcie podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób dotkniętych problemem przemocy ze względu na płeć	Liczba ofiar przemocy ze względu na płeć, które ukończyły warsztaty terapeutyczne realizowane metodą WenDo	140	316
	Liczba trenerek wyszkolonych do świadczenia usług terapeutycznych i specjalistycznych metodą WenDo dla ofiar przemocy ze względu na płeć	20	20
	Liczba wydrukowanych egzemplarzy podręcznika dla kadry instytucji pomocowych i edukacyjnych „Przemoc ze względu na płeć – jak jej przeciwdziałać” (tytuł roboczy)	500	500
	Liczba unikalnych użytkowników antyprzemocowego serwisu informacyjno-edukacyjnego	50000	3000
	Liczba abonentów, którzy otrzymają comiesięczny biuletyn antyprzemocowy (w tym instytucje pomocowe i edukacyjne, kadry specjalistyczne, organizacje pozarządowe, decydenci lokalni)	1000	2000
	Liczba osób, które wzięły udział w wydarzeniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy, realizowanych w ramach ogólnopolskiej Kampanii Antyprzemocowej w 2015 i 2016 roku	200	554

Źródło: opracowanie własne

Ponadto zrealizowano większość wskaźników produktu zakładanych na etapie planowania projektu:

- Liczba modeli treningu antyprzemocowego realizowanego metodą WenDo – 1;
- Liczba stron materiałów szkoleniowych stanowiących uzupełnienie modelu – 150;
- Liczba trenerek wyszkolonych do świadczenia usług osobom dotkniętym przemocą ze względu na płeć metodą WenDo – 20;
- Liczba godzin szkolenia odbytych przez uczestniczki programu szkoleniowego – 370 (wobec zakładanych 300);
- Liczba osób realizujących działania antyprzemocowe (uczestniczki kursu i liderki/liderzy lokalni) – 30;
- Liczba wydarzeń antyprzemocowych – 25 (wobec zakładanych 20);
- Liczba osób uczestniczących w 1 wydarzeniu antyprzemocowym w podziale na płeć – 22 (wobec zakładanych 10);
- Liczba kobiet i dziewcząt uczestniczących w warsztatach – 360 (wobec zakładanych 140);
- Liczba zrealizowanych warsztatów – 29 (wobec zakładanych 14);
- Liczba godzin zrealizowanych warsztatów ogółem – 464 (wobec zakładanych 168);
- Liczba osób prowadzących warsztaty antyprzemocowe – 32 (wobec zakładanych 20);

- Liczba scenariuszy warsztatów antyprzemocowych -9;
- Ogółem liczba osób uczestniczących w spotkaniach eksperckich w podziale na płeć - 250 (wobec planowanych 408);
- Liczba spotkań ogółem - 12 (wobec planowanych 9);
- Liczba wydrukowanych ulotek ogółem - 15000;
- Ilość sprofilowanych projektów ulotek - 3;
- Liczba wydrukowanych egzemplarzy publikacji -500;
- Liczba wypożyczeń w skali roku - 19 (wobec planowanych 50);
- Liczba osób korzystających z księgozbioru czytelnicy w podziale na płeć - 15 (wobec planowanych 50);
- Liczba unikalnych użytkowników serwisu w skali roku - 3000 (wobec planowanych 50000);
- Liczba przygotowanych biuletynów w czasie trwania projektu -19 (wobec planowanych 19);
- Liczba abonentów biuletynu - 2000 (wobec planowanych 1000);
- Liczba raportów z ewaluacji - 1.

Wnioski:

Projekt dotyczył tematyki przemocy ze względu na płeć. Realizowane działania wpisują się w cele Programu. Osiągnięte wskaźniki rezultatu i produktu obrazują skuteczność projektu w kontekście realizacji celów programu. Istotnym aspektem projektu było działanie ukierunkowane na wykształcenie osób do prowadzenia zajęć i kursów antyprzemocowych. Należy przewidywać, że rezultaty projektu będą długofalowe i dotrą do większej liczby odbiorców poprzez realizację szkoleń, w oparciu o opracowany program kursów, także po zakończeniu projektu.

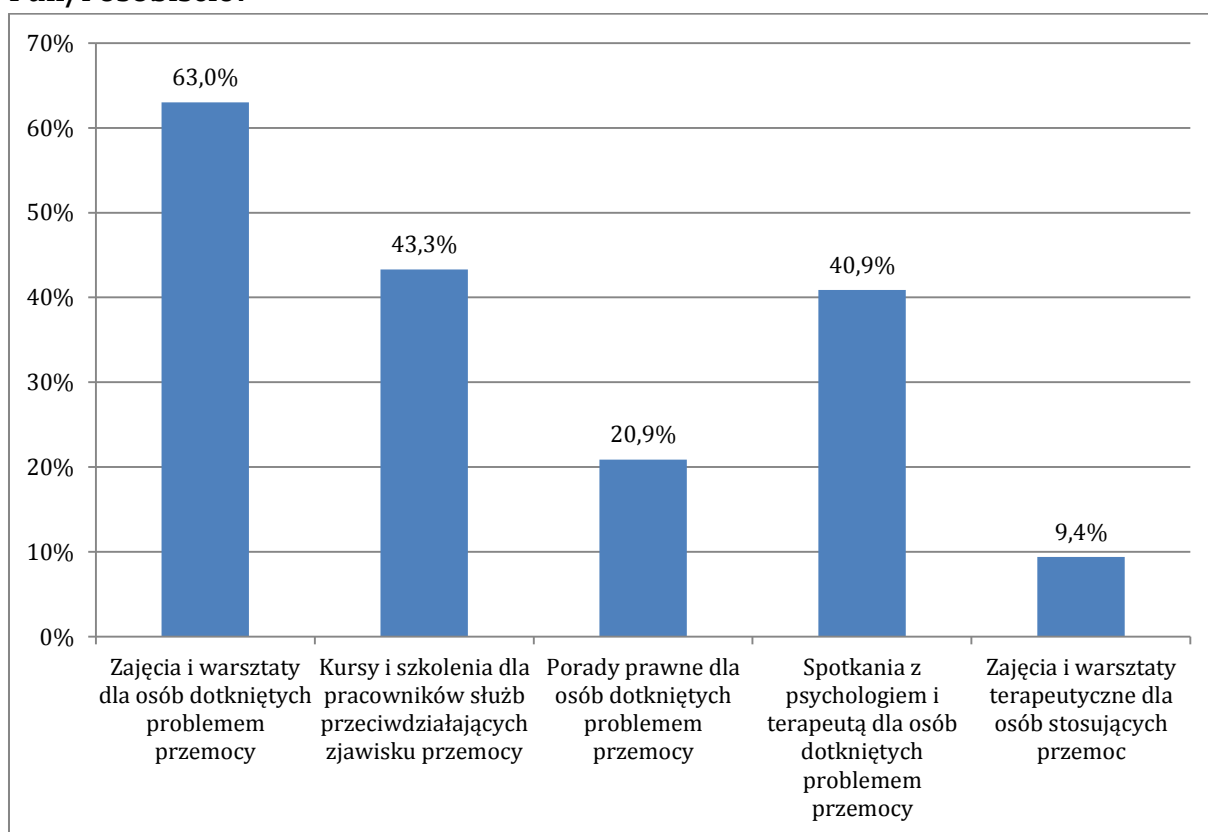

5 Ocena Programu, w kontekście zrealizowanych projektów

5.1 Czy zakres działań i grupy docelowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć zostały określone prawidłowo?

Analiza danych zastanych wykazała, że trafność doboru działań oraz grup docelowych jest na wysokim poziomie zarówno w perspektywie całego Programu, jak i poszczególnych projektów. Projekty dotyczyły działań ukierunkowanych na kompleksowe wsparcie ofiar przemocy, resocjalizację sprawców oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących w instytucjach pomocy.

Rysunek 18. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie "W jakiego rodzaju działaniach realizowanych w ramach projektu uczestniczył Pan/i osobiście?"

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Najpopularniejszą formą wsparcia, w której uczestniczyli respondenci, były zajęcia i warsztaty dla osób dotkniętych problemem przemocy (63%); na drugim miejscu znalazły się kursy i szkolenia dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku

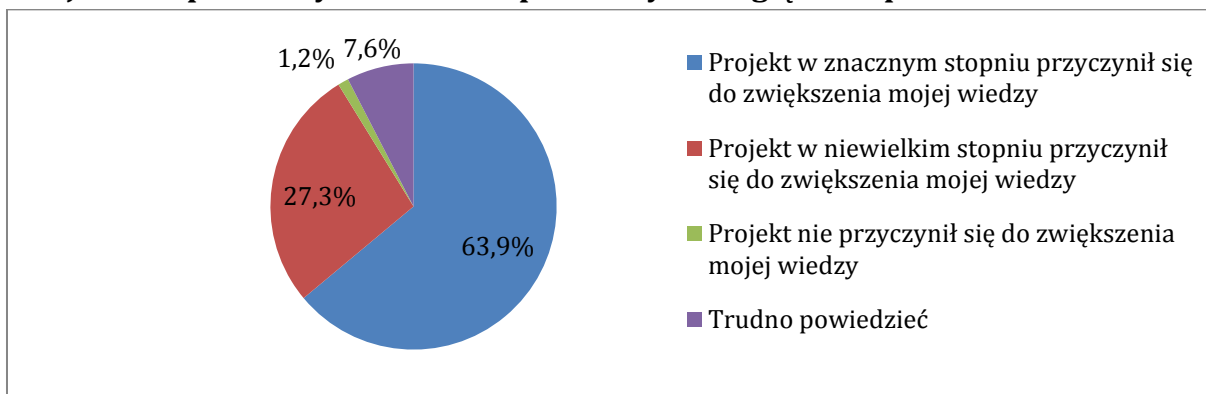
przemocy (43,3%), zaś na trzecim spotkaniu z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy (40,9%). Jedynie co piąty uczestnik badania (20,9%) skorzystał z porady prawnej, zaś najmniej liczną grupę docelową stanowiły osoby stosujące przemoc (9,4%). Zachęcenie tych ostatnich do skorzystania ze wsparcia jest bardzo trudne, gdyż w wielu przypadkach nie mają świadomości, że ich zachowanie jest niezgodne z normami społecznymi, a nawet prawem. Należy uwzględnić większą partycypację tej grupy w przypadku przyszłych projektów – jeżeli nie zmienią oni swojego zachowania, można spodziewać się, że będą nadal zachowywać się agresywnie zarówno w stosunku do obecnego partnera, jak i do przyszłych partnerów. Warto także dążyć do zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy – w ramach danego projektu powinny one mieć możliwość zarówno uczęszczania na warsztaty, jak i spotkania się z psychologami i terapeutami oraz prawnikami.

5.2 W jakim stopniu realizowane w ramach projektów działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć odpowiadają potrzebom poszczególnych grup docelowych?

Na podstawie analizy danych zastanych można stwierdzić, że podjęte działania w wysokim stopniu odpowiadają na potrzeby poszczególnych grup docelowych. Zarówno działania skierowane do osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie lub przemocy ze względu na płeć, jak i do pracowników instytucji wspierających poszkodowanych charakteryzowały się wysokim poziomem zainteresowania grup docelowych. Osoby, do których skierowane były projekty licznie uczestniczyły w zorganizowanych warsztatach oraz szkoleniach. Do wysoko skutecznych i cieszących się dużym zainteresowaniem form pomocy należały: grupy terapeutyczne i grupy wsparcia, konsultacje z psychologiem, pedagogiem, prawnikiem, a także wszelkiego rodzaju zajęcia dla całych rodzin. Istotnym aspektem realizowanych działań było zorganizowanie dla uczestników poczęstunku, co znacząco zwiększało atrakcyjność projektów. Z uwagi na fakt, że wśród osób zagrożonych i dotkniętych przemocą znaczący odsetek stanowią osoby zagrożone wykluczeniem społeczno-ekonomicznym, tego rodzaju inicjatywy są pozytywnym uzupełnieniem działań interwencyjnych. Pomimo przygotowywania działań także dla sprawców przemocy, część beneficjentów napotkała na trudność w rekrutacji chętnych na tego rodzaju szkolenia.

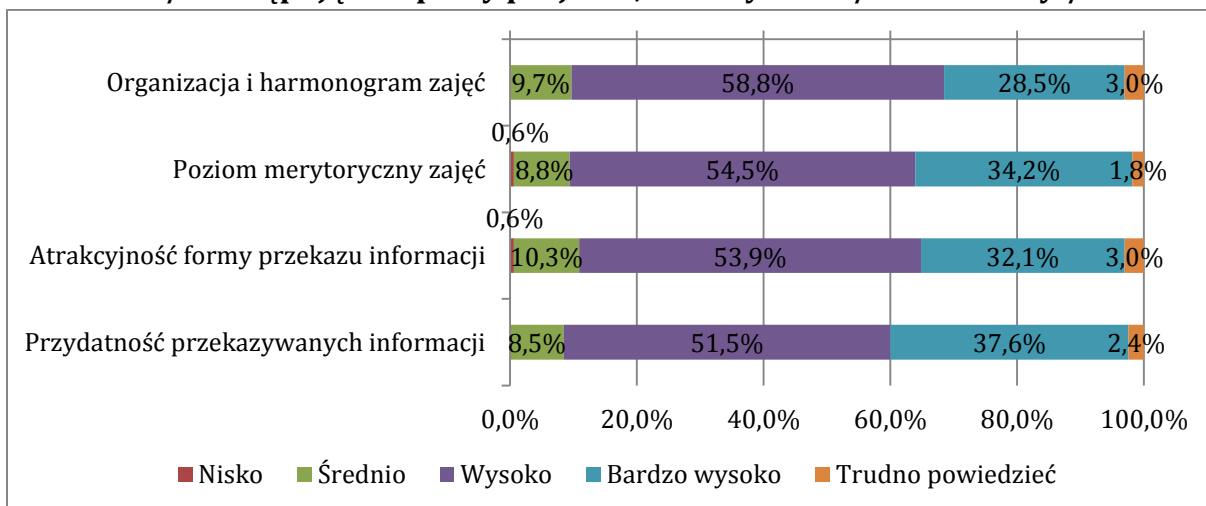
Rysunek 19. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie "Jak ocenia Pan/i wpływ działań projektowych na Pana/i wiedzę odnośnie do zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?"

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że zrealizowane projekty miały bardzo duży wpływ na wiedzę uczestników na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć – aż 91,2% respondentów (w tym 92,3% osób prywatnych¹ i 89,8% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie) wskazało, że ich wiedza zwiększyła się (w tym 63,9% odpowiedziało, że wpływ ten był znaczny). Przeciwnego zdania było jedynie 1,2% ankietowanych.

Rysunek 20. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty projektu, w którym Pan/i uczestniczył/a?”

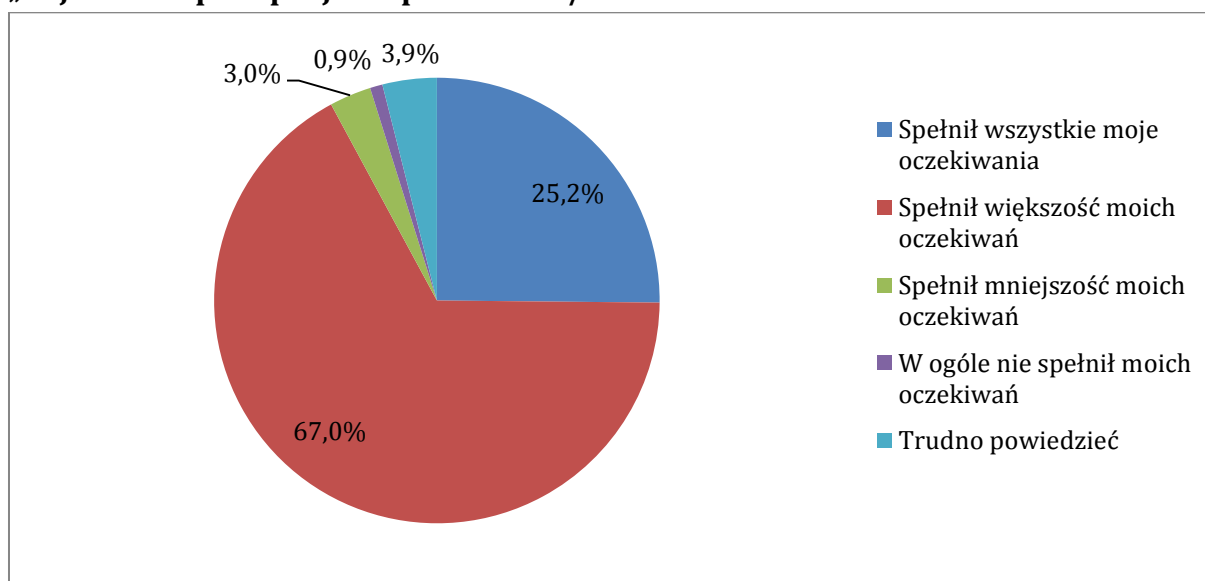
Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

¹ Do osób prywatnych zaliczani są ofiary przemocy oraz sprawcy przemocy.

Wszystkie aspekty zrealizowanych projektów uwzględnione w badaniu zostały ocenione pozytywnie przez blisko 90% respondentów. Najwyższe noty przyznano przydatności przekazanych informacji (89,1% odpowiedzi pozytywnych), zaś najniższe atrakcyjności formy przekazu (86,1%). Wskazania ankietowanych świadczą o tym, że zrealizowane projekty były dopracowane pod wszystkimi względami i nie ma potrzeby wprowadzenia modyfikacji w tym zakresie.

Rysunek 21. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „W jakim stopniu projekt spełnił Pana/i oczekiwania?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Zrealizowane projekty spełniły oczekiwania 92,2% respondentów (w tym 94% osób prywatnych oraz 89,8% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Jedynie 3% ankietowanych zaznaczyło, że została spełniona mniejszość ich oczekiwań, a 0,9% jest zdania, że uczestnictwo w ogóle nie było zgodne z tym, na co liczyli. Do przyczyn wyrażenie negatywnych opinii należą:

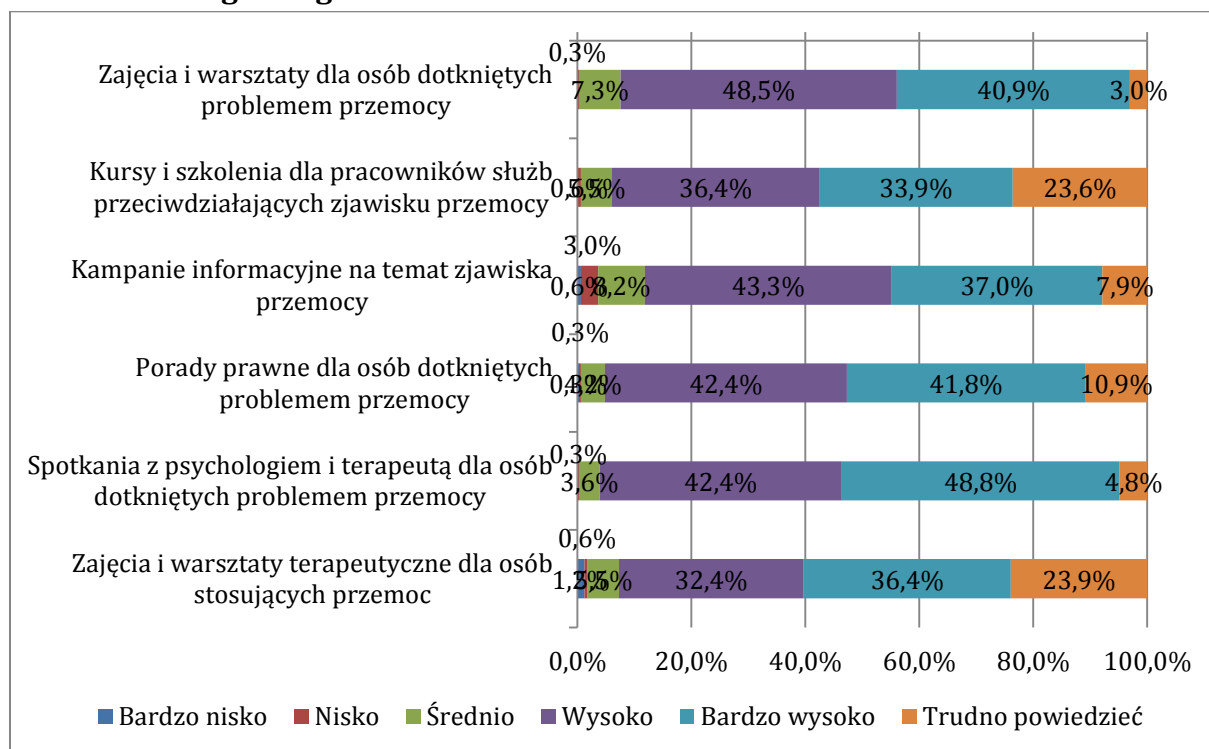
- Brak indywidualnego podejścia osoby prowadzącej;
- Rozpad małżeństwa pomimo skorzystania ze wsparcia;
- Zbyt duży stosunek teorii do praktyki;
- Niemożność zastosowania pozyskanej wiedzy w życiu codziennym;
- Zbyt mała liczba zajęć w formie warsztatowej;
- Wcześniejsze posiadanie wiedzy na temat zagadnień, które omówiono w ramach projektu.

Respondenci zostali zapytani o to, jakiego rodzaju działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć oczekują w przyszłości. Najczęściej wskazywali na:

- Aspekt wspierania służb;
- Pomoc prawną;
- Sposoby ograniczenia spożycia alkoholu w rodzinie;
- Większą liczbę warsztatów;
- Konieczność realizacji lepszej kampanii informacyjno-edukacyjno-profilaktycznej;
- Organizowanie grup wsparcia;
- Przekazywanie materiałów, dzięki którym możliwe będzie utrwalenie wiedzy;
- Zapewnienie pomocy specjalistów;
- Terapie rodzinne;
- Położenie większego nacisku na wdrażanie teorii w życie;
- Większą liczbę działań ukierunkowanych na dzieci;
- Wydłużenie okresu realizacji projektu.

Rysunek 22. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i potrzebę organizacji poniższych działań, które były realizowane w ramach całego Programu?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie, jak oceniają potrzebę organizacji działań, które zostały zrealizowane w ramach projektów. Za najpotrzebniejsze uznano spotkania z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy (91,2% wskazań „wysoko” i „bardzo wysoko”) oraz zajęcia i warsztaty dla osób dotkniętych problemem przemocy (89,4% wskazań pozytywnych), zaś najniżej - kursy i szkolenia dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku przemocy (70,3%) oraz zajęcia i warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc (68,8%). Fakt, iż te dwie kategorie zostały ocenione najniżej, jest związany z tym, że osoby prywatne miały trudności z określeniem, czy istnieje potrzeba realizacji takich działań (blisko 40% odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Działania zrealizowane w ramach projektów odpowiadały na potrzeby wszystkich grup docelowych. Szkolenia odgrywają bardzo dużą rolę w przypadku specjalistów pracujących ze sprawcami przemocy i ofiarami przemocy – często ulegają oni wypaleniu zawodowemu, a poznanie nowoczesnych metod pracy jest czynnikiem zachęcającym do zwiększenia zaangażowania w pracę. Istotną kwestią wpływającą na lepsze dostosowania projektu do potrzeb grup docelowych jest przeprowadzenie badań ankietowych, umożliwiających ich dogłębne poznanie.

Zarówno sprawcy przemocy, którzy uczestniczyli w programach, jak i ofiary przemocy, byli bardzo zmotywowani i chcieli pracować nad swoimi problemami oraz zmienić swoje postawy i zachowania.

Oprócz standardowych form wsparcia (warsztatów, szkoleń, konsultacji indywidualnych), skuteczna okazała się wzajemna pomoc uczestników projektów, realizowana m.in. poprzez wymianę informacji i doświadczeń za pośrednictwem forum dyskusyjnego. Należy jednak wziąć pod uwagę, że nie wszystkie osoby będą potrafiły skorzystać z takiego rozwiązania i konieczne jest zorganizowanie szkolenia, dzięki któremu będą one w stanie skorzystać z założonego portalu.

O tym, że realizowane wsparcie odpowiadało na potrzeby grup docelowych, świadczy bardzo duża liczba osób zainteresowanych uczestnictwem – w przypadku jednego z projektów zgłosiło się tak wielu chętnych, że zdecydowano się na przeprowadzanie rozmów kwalifikacyjnych, aby określić, czy dana osoba potrzebuje wsparcia ze względu na problemy, na jakie napotyka.

Beneficjenci zwrócili uwagę, że w przypadku mężczyzn mieli większe problemy z rekrutacją niż w przypadku kobiet. Jest to związane z faktem, że mężczyźni mają bardzo poważne opory przed przyznaniem, iż są ofiarami przemocy w rodzinie, zwłaszcza że w Polsce bardzo powszechne jest przekonanie, iż tylko kobieta może być narażona na agresję.

Za wyjątkowo duży sukces należy uznać przeszkolenie 4392 specjalistów w ramach 92 szkoleń zrealizowanych w obrębie projektu predefiniowanego. Trenerzy,

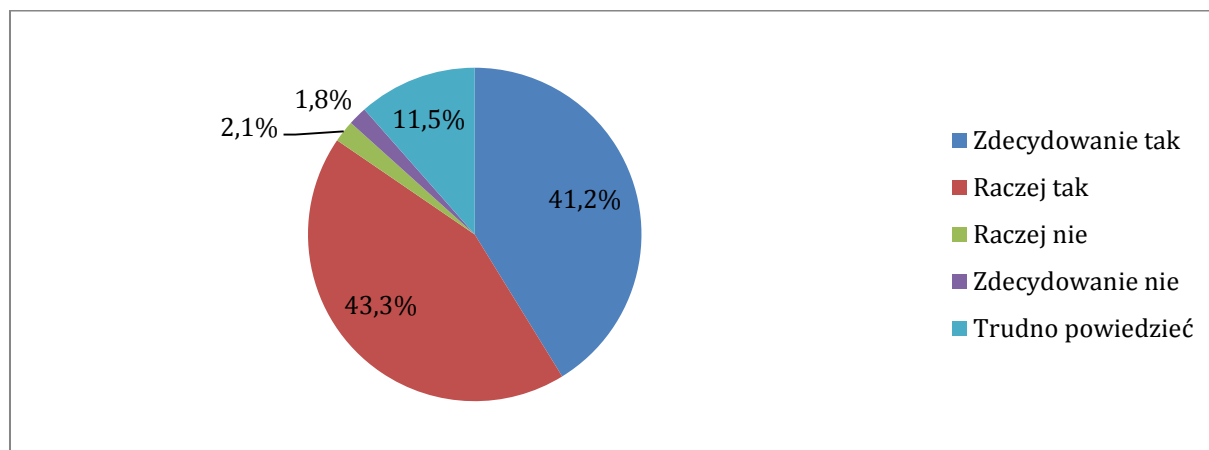

którzy je poprowadzili, wzięli wcześniej udział w zajęciach poprowadzonych przez Radę Europy, dzięki czemu posługiwali się wiedzą i dobrymi praktykami z wielu krajów UE. Bardzo potrzebna okazała się również ogólnopolska kampania społeczna, zachęcająca osoby doznające przemocy do zgłaszania się po pomoc, jak również skłaniająca świadków przemocy do zgłoszenia tego do odpowiednich instytucji. Kampania ta, realizowana m.in. za pośrednictwem Internetu, popularnych gazet i czasopism oraz telewizji osiągnęła wysoki poziom oglądalności, odnotowano wysoki poziom odzewu m.in. w postaci telefonów z pytaniami.

5.3 Czy zaplanowane cele Programu zostały osiągnięte? Jaki był wpływ realizowanych działań na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?

W większości projektów osiągnięto wszystkie zakładane wskaźniki. W przypadku kilku z nich pojawiła się trudność w realizacji wskaźników dotyczących frekwencji na szkoleniach. W jednym z projektów nie udało się zorganizować zajęć dla sprawców przemocy ze względu na brak wystarczającej liczby uczestników. W przypadku efektów projektów i ich wpływu na realizację celów Programu należy wskazać, że najbardziej popularnym schematem interwencji było kompleksowe wsparcie grup docelowych Programu oraz wytworzenie w ramach projektu infrastruktury społecznej oraz schematów działania, które w perspektywie długofalowej powinny efektywnie wspierać walkę z przemocą ze względu na płeć i przemocą w rodzinie. Wysoką skutecznością odznaczały się także projekty skierowane wyłącznie do jednej z grup docelowych. Ich działanie było bardziej kierunkowe i przez to w sposób niezwykle trafny docierały do zainteresowanych.

Rysunek 23. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Czy uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na Pana/i życie osobiste lub zawodowe?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Ankietowani zostali zapytani o to, czy uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na ich życie osobiste lub zawodowe. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 84,5% uczestników badania (w tym 92,9% osób prywatnych i 74,1% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie), w tym 41,2% wybrało „zdecydowanie tak”, zaś 43,3% - „raczej tak”. Przeciwnego zdania było jedynie 3,9% respondentów, zaś 11,5% miało trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie. Jako przykłady pozytywnego wpływu uczestnicy projektów wskazywali najczęściej:

- Naukę nowych zachowań, w tym asertywności, unikanie manipulacji;
- Walkę o siebie i dzieci, wychodzenie z przemocy domowej;
- Nabycie umiejętności praktycznych;
- Nawiązanie nowych znajomości;
- Zyskanie wiary w siebie;
- Pozyskanie wiedzy o swoich prawach;
- Wzrost pewności siebie;
- Uzyskanie wiedzy na temat przemocy psychicznej;
- Poprawę jakości życia;
- Wzrost skuteczności samoobrony;
- Rozpoczęcie stosowania prawidłowego podejścia do dzieci, poprawę relacji z nimi;
- Lepsze radzenie sobie ze stresem;
- Znalezienie pracy;
- Możliwość wymiany doświadczeń.

Realizowane projekty odniosły sukces zarówno w odniesieniu do ofiar i sprawców przemocy, jak i osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W przypadku sprawców przemocy projekty przyczyniły się do wypracowania metod pracy z nimi. Zwiększono efektywność realizowanych działań, utworzono nowe oferty programowe, interwencyjne i korekcyjno-edukacyjne dotyczące tej grupy, skoncentrowane na przemocy jako źródle poważnych problemów w rodzinie. Projekty ukierunkowane były nie tylko na dorosłych sprawców przemocy, lecz także na dzieci i młodzież przejawiające zachowania agresywne. Dzięki wsparciu nauczyły się one, jak mogą spędzać czas wolny, część z nich odkryła talent bądź, znalazła hobby, które kontynuują do tej pory.

W przypadku ofiar przemocy kompleksowe wsparcie miało na celu pokazanie im, iż mogą funkcjonować niezależnie, wzmocnienie psychiczne oraz aktywizację

zawodową. Wiele uczestniczek znalazło pracę, przystąpiło do wolontariatu bądź działań samopomocowych. Zdarzało się, iż beneficjentki były zatrudnione przez realizatorów projektów. Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty samoobrony i asertywności, Ich celem było nie tylko pokazanie uczestniczkom, jak poradzić sobie z agresją fizyczną i psychiczną oraz wymuszaniem pieniędzy – przede wszystkim uczyły, jak nie dopuścić do niej. Dzięki działaniom edukacyjnym beneficjentki mogły poszerzyć swoją wiedzę, uzyskać wsparcie prawne i psychologiczne. Należy pamiętać o tym, że wiele osób nie zdaje sobie sprawy, że jest ofiarami przemocy psychicznej, daje sobą manipulować, odczuwa poczucie winy pomimo tego, że za złą sytuację w rodzinie odpowiada inny jej członek – realizowane projekty przyczyniły się do podniesienia świadomości w tym zakresie.

Bardzo istotną kwestią w przypadku tej grupy były umiejętna integracja realizowanych działań – aby zmieniła się sytuacja rodzin, w których dochodzi do przemocy, niezbędne jest zapewnienie kompleksowego wsparcia – łączenie doradztwa z warsztatami pozwalało na osiągnięcie efektu synergii.

Wiele ofiar przemocy nie ma odwagi, aby zgłosić swoją sytuację przedstawicielom odpowiednich instytucji – w związku z tym pozytywnie należy ocenić fakt, że w miejscach realizacji projektów odnotowano wzrost liczby zakładanych niebieskich kart. Oznacza to, że uczestniczki przestały być bierne wobec agresji.

Warto zwrócić uwagę, że pomoc nie jest udzielana wyłącznie przez szkoleniowców, doradców i psychologów, lecz także przez poszczególnych uczestników – przykładem takiego oddziaływania było wsparcie ze strony seniorów, którzy zachęcali młodsze uczestniczki do zgłoszenia się do odpowiednich instytucji.

Osoby zawodowo związane z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dzięki projektom poszerzyły swoją wiedzę i kompetencje – podczas szkolenia dowiedziały się m.in., jak na wczesnym etapie wychwytywać niepokojące sygnały świadczące o agresji w rodzinie, jak również miały okazję poznać nowe metody pracy.

Poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu wynosił z reguły 100%, a czasami, w związku z dużym zainteresowaniem uczestnictwem w projektach, więcej niż 100%. Na osiągnięcie wysokich wartości wskaźników miała wpływ także duża elastyczność beneficjentów w zakresie dostosowywania wsparcia do możliwości jego odbiorców – przykładem jest tutaj zmiana godzin konsultacji prawnych i psychologicznych, aby mogło z nich skorzystać jak najwięcej osób.

5.4 Jakiego rodzaju działania były najskuteczniejsze dla osiągnięcia celu interwencji, a które z działań nie przyniosły zamierzonych rezultatów?

W projekcie „By pomóc rodzinie” nie udało się zrealizować zadania dotyczącego prowadzenia treningu zastępowania agresji oraz warsztatów umiejętności wychowawczych dla 20 os. stosujących przemoc w rodzinie. Wynikało to z problemów rekrutacyjnych, które pojawiły się w trakcie realizacji projektu. Pomimo szeregu działań podejmowanych w tym zakresie, nie udało się zebrać grupy niezbędnej do przeprowadzenia zajęć z powodu braku chętnych do uczestnictwa w projekcie. Zadania skierowane do sprawców przemocy były najtrudniejszymi do przeprowadzenia. Jest to związane z faktem niskiej motywacji sprawców do uczestniczenia w tego typu zajęciach. Jednocześnie w przypadku części projektów z powodzeniem zrealizowano tego typu działania terapeutyczne. W przypadku projektu „Rodzina bez przemocy” zajęcia terapeutyczne ze sprawcami odbywały się metodą Duluth, która charakteryzuje się wysoką skutecznością w pracy z agresorami i jest metodą zalecaną przez Instytut Prewencji Przemocy. W ramach projektów realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej dodatkowym aspektem przeciwdziałającym przemocy w rodzinie jest fakt monitorowania sytuacji w rodzinach sprawców przemocy także po przeprowadzeniu sesji terapeutycznych, co dodatkowo zwiększa mobilizację do poprawy. W ramach działań uwzględniających sprawców przemocy wdrażano także zajęcia grupowe dla całych rodzin.

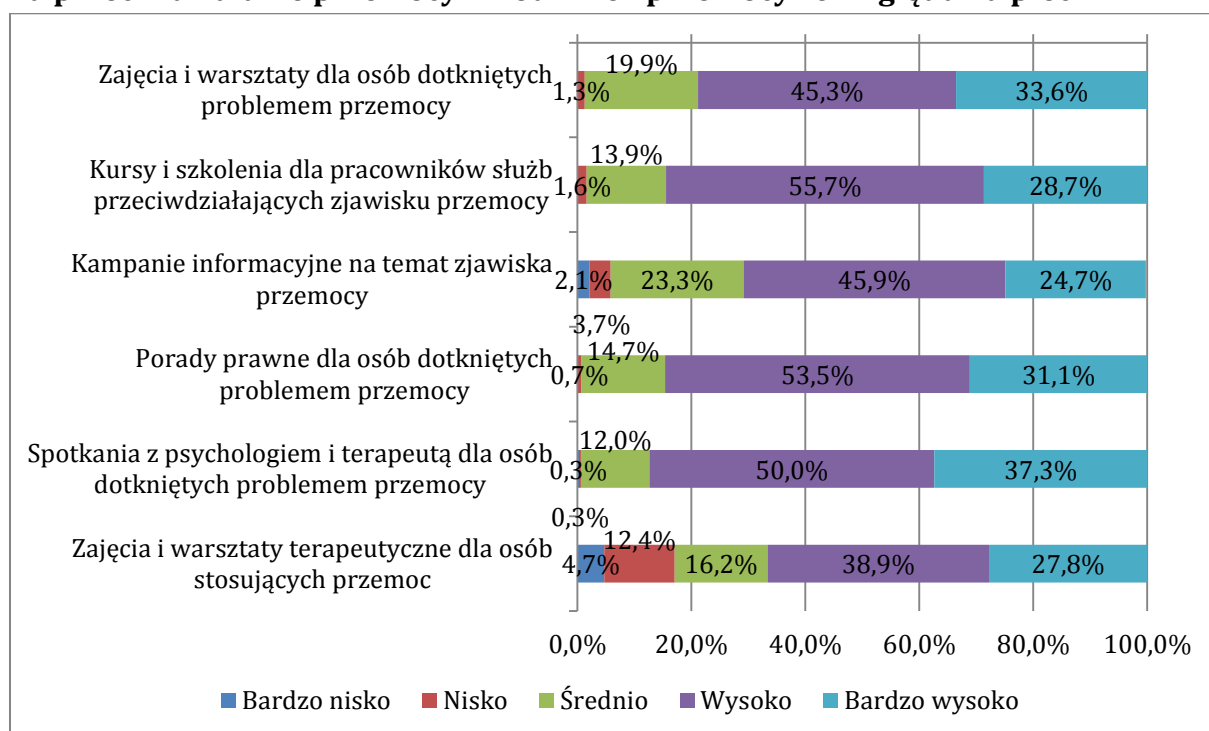
Działania dotyczące pracowników instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć dotyczyły przede wszystkim organizacji szkoleń i kursów dla osób bezpośrednio współpracujących z poszkodowanymi i/lub sprawcami przemocy. Skuteczność tych działań była bardzo wysoka. W ramach ewaluacji poszczególnych projektów niekiedy prowadzono ewaluację w postaci ankiet oceniających poziom i jakość zajęć. W zdecydowanej większości uczestnicy zajęć oceniali organizację, poziom merytoryczny i profesjonalizm prowadzących wysoko. Dodatkową formą wsparcia tej grupy docelowej były superwizje. Są one bardzo skuteczne ze względu na możliwość skonfrontowania prowadzonych przez eksperta terapii ze specjalistą zewnętrznym, który wskazuje możliwości optymalizacji metod pracy z osobami poszkodowanymi i sprawcami. Ponadto w ramach prowadzonych działań dotyczących systemowego przeciwdziałania przemocy tworzono nowe regulaminy i zasady współpracy między instytucjami. Formalne ustrukturyzowanie współpracy pozwoliło na osiągnięcie długotrwałych efektów w postaci wzrostu efektywności udzielanej pomocy. Kompleksowość wsparcia, jakim dzięki współpracy różnych instytucji objęte są ofiary w ramach przewidzianych nowych systemów współpracy, pozwala na skuteczne przeciwdziałanie skutkom przemocy, uwzględniającą wszystkie aspekty tego zjawiska.

Najszerze spektrum metod pomocy zostało przewidziane dla grupy docelowej osób dotkniętych przemocą w rodzinie i przemocą ze względu na płeć. W ramach zrealizowanych działań uwzględniono: spotkania terapeutyczne indywidualne, spotkania terapeutyczne grupowe, szkolenia (np. z samoobrony i prawa), konsultacje psychologiczne, pedagogiczne i prawne, a także w przypadku niektórych projektów wsparcie w postaci ciepłych posiłków, czy organizacji terapeutycznych sesji wyjazdowych. Wszystkie zaplanowane w ramach projektów działania odznaczały się dużą skutecznością i zainteresowaniem grupy docelowej.

Częstym uzupełnieniem prowadzonych działań interwencyjnych były również modernizacje infrastruktury, które stanowiły podstawę dla dalszych działań tzw. miękkich.

Rysunek 24. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i skuteczność poniższych działań, pod względem ich wpływu na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?”²

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

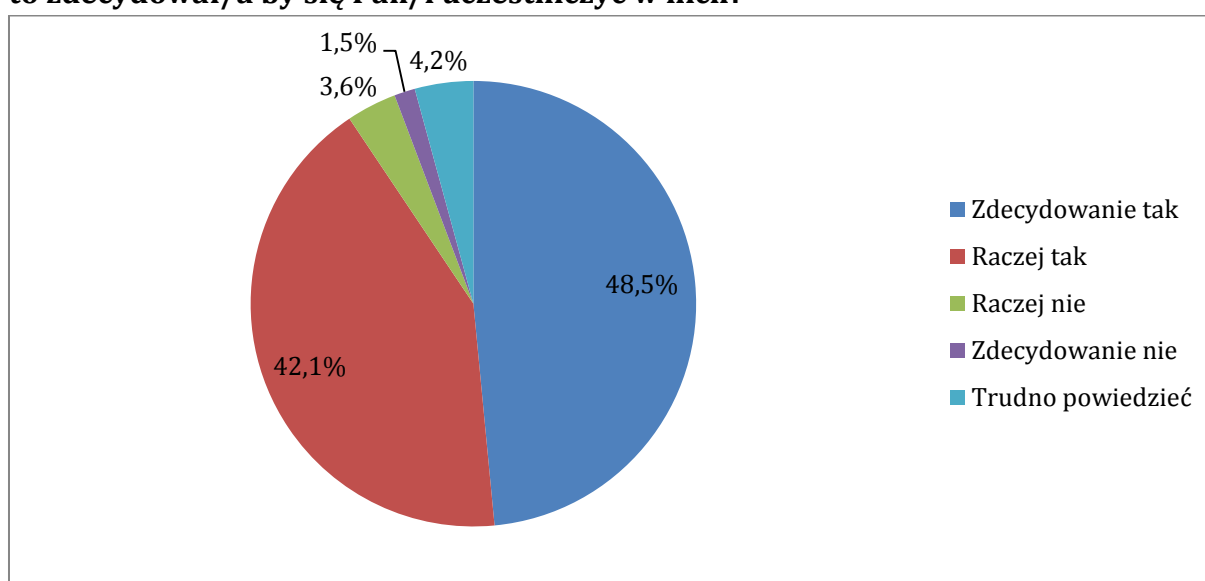
Za najbardziej skuteczne działania respondenci uznali spotkania z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy (87,3%), porady prawne dla osób dotkniętych problemem przemocy (84,6%) oraz kursy i szkolenia

² Ze względu na to, że poszczególni uczestnicy mieli do czynienia jedynie z wybranymi formami działań, w poniższym pytaniu nie uwzględniono na wykresie odpowiedzi „trudno powiedzieć”, aby zwiększyć czytelność wykresu.

dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku przemocy (84,4%). Za najmniej skuteczne uznano zajęcia i warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc (66,7%) – aż 24,4% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zdania, że wsparcie to nie przełoży się na zmianę negatywnych zachowań i że aby poprawić swoją sytuację życiową ofiary przemocy muszą same o siebie zadbać.

Rysunek 25. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Czy gdyby podobne projekty i działania były organizowane w przyszłości, to zdecydował/a by się Pan/i uczestniczyć w nich?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Ponad 9 na 10 uczestników badania (90,6%, w tym 91,6% osób prywatnych i 89,8% osób zawodowo związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie) wskazało, że zdecydowałoby się na uczestnictwo w podobnych projektach, gdyby w przyszłości zostały zorganizowane. Przeciwnego zdania było tylko 5,1% ankietowanych. Świadczy to o wysokiej skuteczności wsparcia – w przypadku, gdyby nie było ono użyteczne, przedstawiciele grup docelowych nie byłoby zainteresowani ponowną partycypacją. Osoby, które nie skorzystałyby ponownie z realizowanego przez beneficjentów wsparcia najczęściej wskazywały, że problemy, które skłoniły je do poszukiwania pomocy należą już do przeszłości (ze względu na to, że w ich domach nie ma już przemocy i problemu z alkoholem). Nieliczni ankietowani wskazali na brak czasu oraz na to, że nie są zainteresowani przyszłym wsparciem, gdyż poprzednie im nie pomogło.

5.5 Jakiego rodzaju bariery zidentyfikowano w trakcie realizacji projektów? Jakie działania podjęto, aby im przeciwdziałać?

Na podstawie analizy wskaźnikowej i danych zastanych barierą, którą można zidentyfikować jest trudność w zmobilizowaniu sprawców przemocy do uczestnictwa w projekcie oraz niezrealizowanie w przypadku pojedynczych projektów szkoleń wśród zakładanej liczby osób z instytucji przeciwdziałających przemocy, co wynikało ze zdarzeń losowych, np. choroba uczestnika uniemożliwiająca wzięcie udziału w kursie. Przeciwdziałanie takim barierom powinno polegać na przygotowaniu listy rezerwowej uczestników, którzy w przypadku niedyspozycji innej osoby mogliby ją zastąpić.

Do barier, które napotkali beneficjenci, zaliczają się:

- Trudności z zapewnieniem opieki nad dziećmi podczas udziału rodziców w zajęciach;
- Sfinansowanie transportu na warsztaty;
- Niechęć uczestników przed uzewnętrznianiem się, trudności ze wzbudzeniem zaufania u potencjalnych uczestników;
- Niechęć do uczestnictwa ze względu na niedostateczne kompetencje specjalistów prowadzących zajęcia;
- Późny okres uruchomienia środków finansowych;
- Konieczność rekrutacji nowych uczestników ze względu na rezygnację części zainteresowanych;
- Niedostateczna kadra specjalistów;
- Trudności z pozyskaniem wolontariuszy;
- Opóźnienia z przyczyn niezależnych od organizatorów, np. choroby prowadzącego;
- Obawa rodziców, iż rozmowa z dziećmi na temat przemocy może wywołać niepożądane skutki;
- Opóźnienie w realizacji projektu związane z długotrwałymi negocjacjami z partnerem projektu (Radą Europy);
- Konieczność zastąpienia niektórych specjalistów ze względu na niezadowolenie uczestników ze sposobu prowadzenia zajęć;
- Trudności z zachęceniem sprawców przemocy do uczestnictwa w zajęciach, brak możliwości przymusowego skierowania ich na nie.

Kwestie zapewnienia opieki nad dziećmi oraz sfinansowania transportu uczestników powinny być ujęte w kosztorysie projektu – pozwoliłoby to na zachęcenia do uczestnictwa większej liczby osób. Opieka nad dziećmi powinna być realizowana

w tym samym budynku, w którym odbywają się zajęcia dla rodziców – najlepiej, gdyby spotkania z dziećmi były prowadzone przez specjalistę i miały charakter edukacyjny. Konieczne jest zadbanie o to, aby zajęcia prowadzone były przez specjalistów o wysokich kompetencjach, co przyczyni się do większej frekwencji oraz zaangażowania uczestników. W związku z tym kryterium wyboru ekspertów powinna być nie tylko cena, lecz także doświadczenie zawodowe.

W celu uniknięcia problemu niedostatecznej kadry konieczne jest zwiększenie kwot przyznawanych beneficjentom na realizację projektów. Dzięki zatrudnieniu większej liczby specjalistów zmniejszy się zapotrzebowanie na wolontariuszy.

Aby rozwiać obawy rodziców, iż rozmowa z dziećmi na temat przemocy może wywołać niepożądane skutki, powinni odbyć oni konsultacje ze specjalistą, który wytłumaczy im, iż pozostawianie najmłodszych w niewiedzy może sprawić, iż w przyszłości będą oni znaczne trudności z prawidłowym reagowaniem na agresję.

Trudności z zachęceniem sprawców przemocy do uczestnictwa w zajęciach mogą zostać zminimalizowane poprzez zaangażowanie w proces rekrutacji przedstawicieli różnych instytucji, m.in. sądów i policji.

5.6 W jakim stopniu system zarządzania i wdrażania Programu był skuteczny? Jakiego rodzaju zmian oczekivaliby w przypadku realizacji podobnego Programu w przyszłości beneficjenci?

W perspektywie zrealizowanych wskaźników monitorowania należy wskazać, że monitoring i ewaluacja Programu pozwalają na właściwe zidentyfikowanie efektów wdrażania projektów. Ponadto dodatkowe wskaźniki wyników projektu umożliwiają analizę szczegółowych rezultatów zrealizowanych działań. W perspektywie tych danych widocznym jest, że projekty w ramach Programu były zarządzane efektywnie i przyniosły oczekiwane wyniki. System zarządzania Programem nie obciążał realizatorów projektów dodatkowymi obowiązkami formalnymi w stopniu wyższym niż jest to konieczne dla rozliczenia działań. Liczba skutecznie zrealizowanych projektów, które wpłynęły na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników świadczy o wysokim potencjale systemu wdrażania.

System zarządzania Programem, w tym procedury naboru, należy ocenić pozytywnie – wymagania były przejrzyste dla beneficjentów. Byli oni zadowoleni ze współpracy z Operatorem Programu, możliwości uzyskania pożądaných informacji czy też rozmowy na temat napotkanych problemów i sposobów ich rozwiązania. Uczestnicy badania IDI zwrócili uwagę, że założenia Programu zostały skonsultowane z organizacjami pozarządowymi, a sugestie zostały uwzględnione. Tylko jeden z uczestników badania uznał, iż procedura składania wniosku była zbyt skomplikowana, a biurokracja powinna być ograniczona ze względu na to, że organizacja pozarządowe dysponują z reguły

niewielką kadram. Przedstawiciel Beneficjenta projektu predefiniowanego zwrócił uwagę na częste zmiany kadrowe po stronie Partnera Projektu – Rady Europy, które miały wpływ na komunikację i współpracę w ramach Projektu.

Przeprowadzone badanie wykazało, że beneficjenci są bardzo zadowoleni ze wsparcia ze strony Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. Podkreślali, że zawsze mogli uzyskać niezbędne wyjaśnienia, pozytywnie ocenili zarówno kontakty bezpośrednie, jak i zdalne, zwrócili uwagę, że nie musieli czekać na odpowiedzi na pytania.

Większość uczestników badania IDI wyraziła opinię, że wymogi formalne i zasady rozliczania projektów były przejrzyste. Niektóre instytucje miały na początku trudności w tym zakresie, ale konsultacje z Operatorem Programu pozwoliły na rozwianie wątpliwości. Jeden z beneficjentów zrezygnował z rozliczenia wydatków poniesionych na administrację, gdyż uznał, że procedura ta jest zbyt skomplikowana i koszty związane z tym procesem przekroczyłyby korzyści. Przedstawiciel Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zwrócił uwagę, że konieczność uwzględnienia zmian w kursie euro do złotego spowodowała utrudnienia i lepszym rozwiązaniem byłoby przyjęcie stałego kursu na początku realizacji.

5.7 Czy efekty projektów były możliwe do uzyskania przy mniejszym nakładzie kosztów? Jaki był stosunek nakładów do rezultatów? Które projekty okazały się najbardziej efektywne, które najmniej?

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że środki przeznaczone na realizację projektów nie zawsze były wystarczające – beneficjenci zmuszeni byli do wprowadzania ograniczeń w zakresie zrealizowanego wsparcia, np. ze względu na bardzo duże zainteresowanie uczestniczek konsultacjami ograniczono wydatki na aktywizację zawodową i promocję. W jednym przypadku nie wystarczyły funduszy na przetłumaczenie materiałów obcojęzycznych na język polski, zaś w innym na fakt, że wynagrodzenie dla członków zespołu projektowego nie było adekwatne do bardzo dużych nakładów pracy. Zdarzały się również przypadki niewykorzystania w pełni przydzielonych funduszy – dotyczyło to sytuacji, gdy koszty okazywały się niższe od zaplanowanych – ze względu na ograniczenia czasowe beneficjenci nie byli w stanie spożytkować tych środków na inne działania.

Niewątpliwą zaletą procedur przetargowych, w których jedynym kryterium jest cena, jest możliwość zredukowania kosztów – w związku z tym część beneficjentów osiągnęła założone wartości wskaźników przy niższych niż zakładane wydatkach. Należy jednak mieć na uwadze, że może to doprowadzić do zatrudnienia specjalistów,

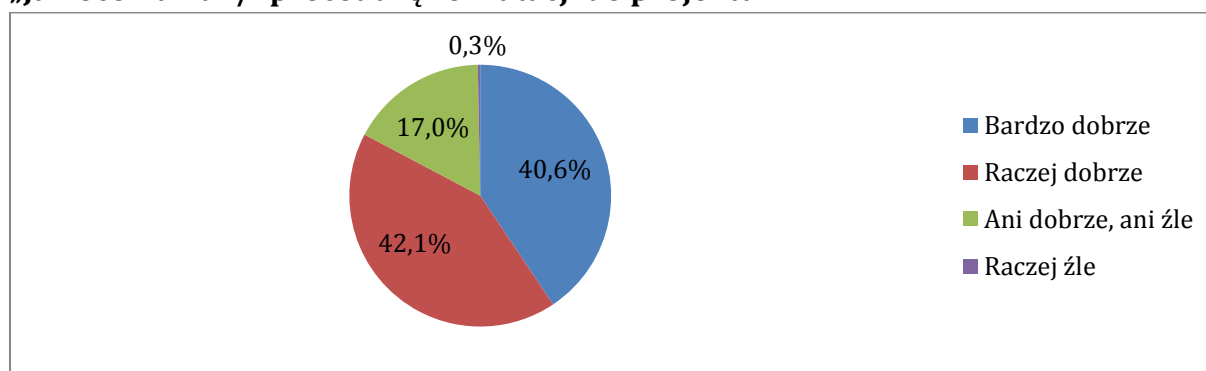

którzy nie spełnią oczekiwań uczestników. Respondenci nie dostrzegli innych możliwości ograniczenia kosztów – ze względu na długi okres realizacji projektów możliwości wykorzystania do pomocy wolontariuszy były ograniczone, gdyż liczne zmiany kadrowe mogłyby zaburzyć wdrażanie działań.

5.8 W jaki sposób można zwiększyć efektywność realizowanych w ramach tego rodzaju Programów działań w przyszłości?

Wzrost efektywności podobnych działań w przyszłości można osiągnąć poprzez kontynuację działań zrealizowanych w projektach, tzn. wykorzystując powstałą w ich ramach infrastrukturę i wypracowane schematy działania. Zmniejszy to znacząco koszty projektów i pozwoli na przeznaczenie wyższych nakładów na działania interwencyjne, szkoleniowe oraz terapeutyczne. W przypadku części projektów wysokie opłaty były ponoszone w związku z promocją realizowanych działań. Zmniejszenie kosztów promocji jest możliwe poprzez wyższy udział w promocji mediów internetowych w stosunku do kanałów tradycyjnych, jednakże w przypadku ofiar przemocy w rodzinie tego rodzaju forma przekazywania informacji może być niewystarczająca, dlatego poniesione nakłady na ogłoszenia, publikacje czy plakaty są w pełni uzasadnione. Kolejnym kosztem, który nie był niezbędny w projektach był catering dla uczestników szkoleń i zajęć terapeutycznych. Jednocześnie jednak udział tych wydatków w całości kosztów był bardzo niski, a pozytywnie należy ocenić ich wpływ na motywację i zaangażowanie uczestników. W tym kontekście trzeba przyjąć, że także tego rodzaju koszty są uzasadnione.

Rysunek 26. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i procedurę rekrutacji do projektu?”

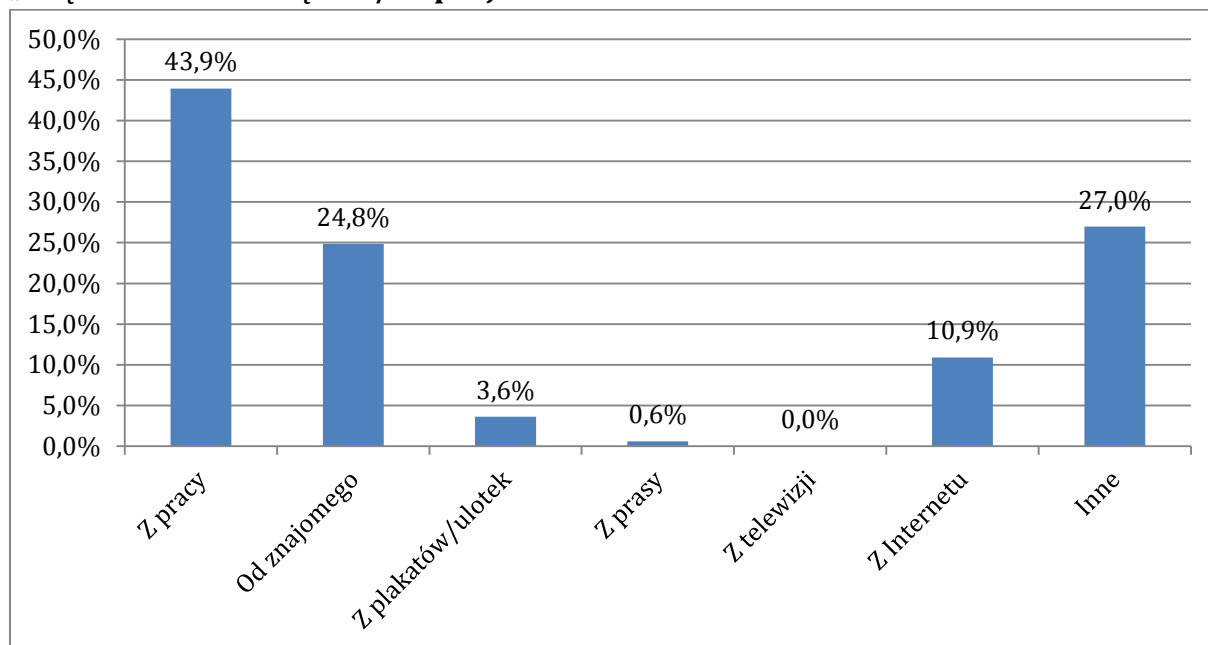
Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Procedura rekrutacji została oceniona pozytywnie przez 82,7% respondentów (w tym 89,1% osób prywatnych i 74,8% osób zawodowo związanych z przeciwdziałaniem przemocy), 17% wybrało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, a jedynie 0,3% ankietowanych oceniło ten proces „raczej źle (w związku z tym, że w opinii

respondenta nie doprecyzowano dostatecznie adresatów działań informacyjno-promocyjnych).

Rysunek 27. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Skąd dowiedział się Pan/i o projekcie?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

Uczestnicy badania dowiadawali się o możliwości wzięcia udziału w projekcie przede wszystkim z pracy (43,9% wskazań, a w przypadku osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 89,1%) oraz od znajomych (24,8% wskazań, w przypadku osób prywatnych – 42,3%). Pomimo tego, iż Internet był szeroko wykorzystywany do promowania projektów, to medium to stanowiło źródło wiedzy jedynie dla 10,9% ankietowanych (11,5% osób prywatnych oraz 10,2% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie) – oznacza to, że informacje dostępne w Internecie nie są odpowiednio promowane, konieczne jest szersze wykorzystanie mediów społecznościowych oraz stron internetowych kluczowych dla danej gminy instytucji (np. Urząd Miasta, Ośrodka Pomocy Społecznej). Materiały drukowane i prasa miały marginalne znaczenie (odpowiednio 3,6% oraz 0,6%), żaden z uczestników nie kojarzył, aby projekt, w którym wziął udział był promowany w telewizji. Osoby prywatne najczęściej wskazywały odpowiedź „Inne” - 45,4% wskazań. Wiedza na temat wsparcia była przekazywana przez pracowników OPS, MOPR, policji i pedagogów. Uzyskane wyniki świadczą o tym, że marketing szeptany odgrywa największą rolę w promowaniu projektów. W związku z tym osoby, które mają ograniczony kontakt z ludźmi, a potrzebują wsparcia, mogą nie dowiedzieć się, iż jest dostępne. Konieczne

jest szersze wykorzystanie pozostałych kanałów komunikacji w procesie informacyjno-promocyjnym.

W przypadku, gdyby zwiększono pulę środków na realizację projektów, zrealizowano by większą liczbę zajęć dla uczestników i/lub zrekrutowano więcej osób. Możliwa byłaby również realizacja działań przez dłuższy czas. Respondenci zwrócili uwagę, że nieuzasadnione jest przeznaczenie dodatkowych środków na wynagrodzenie dla prelegentów prowadzących zajęcia, gdyż nie miałyby to przełożenia na jakość.

Większą efektywność można byłoby osiągnąć poprzez poprawienie współpracy pomiędzy beneficjentami oraz innymi instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. W tym celu konieczne jest:

- Regularne organizowanie spotkań, omawianie poszczególnych projektów społecznych i stosowanych form pomocy pod kątem tego, czy są adekwatne do obecnych potrzeb;
- Zaplanowanie ścieżki, jaką będzie podążać dana osoba korzystając ze wsparcia – np.. sprawca przemocy po zakończeniu projektu może zostać odesłany do kolejnej instytucji, która będzie w stanie zaoferować pomoc;
- Udostępnienie możliwości promowania projektów w Telewizji Publicznej;
- Organizowanie wizyt studyjnych, podczas których beneficjenci mogą wymieniać się wiedzą i omawiać doświadczenia.

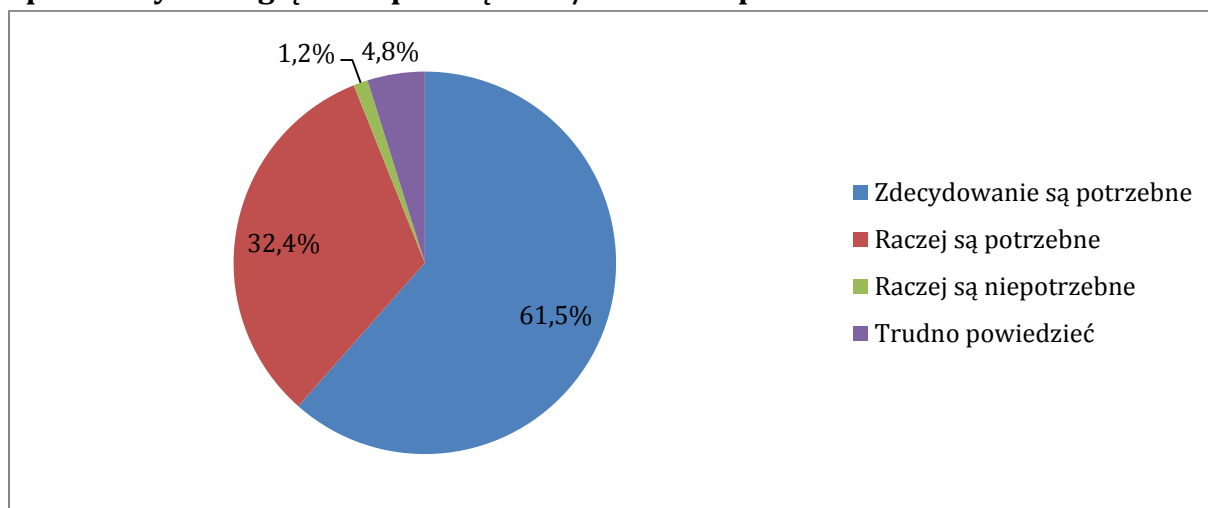
5.9 Czy rodzaj działań realizowanych w ramach projektów był właściwie dobrany w stosunku do grup docelowych?

Działania zostały właściwie dobrane do grup docelowych. Należy wskazać, że w sposób prawidłowy określono potrzeby poszczególnych grup i przygotowano propozycje spełniające oczekiwania tych grup. Często w ramach projektów posługiwano się metodami standardowymi, których skuteczność była potwierdzona wcześniejszymi doświadczeniami beneficjentów. W ramach projektów pojawiły się także inicjatywy w sposób niestandardowy podchodzące do pomocy ofiarom przemocy np. projekt Fundacji Centrum Praw Kobiet ukierunkowany był przede wszystkim na poprawę jakości życia oraz wzmocnienia kompetencji zawodowych, interpersonalnych, osób dotkniętych przemocą poprzez szereg kursów i szkoleń o tematyce niekoniecznie związanej z przemocą, ale ukierunkowanych na wzrost poczucia własnej wartości oraz usamodzielnienie finansowe i wzmocnienie psychiczne. W większości projektów przewidziano pewne formy wsparcia ofiar przemocy, które polegały m.in. na

przygotowaniu osób dotkniętych tym problemem do funkcjonowania w normalnych relacjach społecznych i wzmocnieniu braku przyzwolenia na przemoc.

Rysunek 28. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „W jaki stopniu projekty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć są Pana/i zdaniem potrzebne?”

Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych

93,9% ankietowanych (w tym 97,3% osób prywatnych i 89,8% osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie) wyraziło opinię, że projekty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć są potrzebne (w tym 61,5% wskazało odpowiedź „zdecydowanie potrzebne”). Przeciwnego zdania było jedynie 1,2% uczestników badania. Udzielone odpowiedzi świadczą o tym, że realizacja projektów zbliżonych do tych, które wdrożono w ramach Programu PL14 jest niezbędna. Tego typu wsparcie:

- Uczy ludzi, że można żyć bez przemocy;
- Daje spokój;
- Zwiększa świadomość na temat problemu;
- Pozwala pracownikom instytucji na poszerzenie wiedzy.

Większość uczestników badań IDI wskazała, że liczba chętnych przekroczyła ich możliwości. Do wyjątków zaliczyły się warsztaty pracy ręcznej, zajęcia skierowane do ojców, poradnictwo Internetowe, zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla osób, które stosowały przemoc w rodzinie oraz szkolenia dla najwyższej wykwalifikowanych profesjonalistów.

5.10 Jakie trudności napotkali beneficjenci podczas realizacji projektów? W jaki sposób układała się współpraca z odbiorcami projektów? Czy zainteresowanie projektami było wystarczające? W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie ewentualnymi przyszłymi działaniami?

Analiza danych zastanych wskazuje, że jedynie w pojedynczych przypadkach wystąpiły trudności w zrealizowaniu wskaźników związanych z frekwencją uczestników projektów. Zainteresowanie projektami było wysokie szczególnie w przypadku ofiar przemocy oraz osób pracujących w instytucjach przeciwdziałających przemocy. Zdecydowanie niższą motywację do uczestnictwa (analizując grupy zbiorczo, nie rozpatrując pojedynczych przypadków) posiadają sprawcy przemocy. Zdecydowanie pierwszym czynnikiem mobilizującym sprawcę przemocy do podjęcia terapii powinny być uwarunkowania formalne/karne. Doświadczenia instytucji pracujących ze sprawcami przemocy wskazuje, że początkowa motywacja uczestnictwa w terapii, w celu uniknięcia problemów prawnych w konsekwencji uczestniczenia w działaniach terapeutycznych umożliwia oddziaływanie na zachowanie sprawcy i skuteczną resocjalizację. Ponadto istotnym jest przygotowanie pracowników społecznych, którzy często mają jako pierwsi kontakt z rodzinami dotkniętymi zjawiskiem przemocy, od strony psychologicznej i merytorycznej, tak aby już pierwsze działania wobec osób poszkodowanych i sprawców odznaczały się wysoką skutecznością. W tym kontekście istotne są dalsze szkolenia pracowników instytucji pomocy, którzy mogą skutecznie działać na rzecz motywacji poszczególnych osób do poszukiwania pomocy, w tym sprawców, do zmiany swoich zachowań poprzez specjalistyczną terapię.

Działania informacyjno-promocyjne zrealizowane przez beneficjentów okazały się skuteczne, o czym świadczy wysoki poziom zainteresowania projektami.

Zalecane jest, aby w jak największym zakresie wykorzystywać marketing szeptany, gdyż rodzina, znajomi oraz przedstawiciele instytucji najskuteczniej zachęcają do uczestnictwa w działaniach, a jednocześnie taka forma promowania projektu nie wiąże się z wysokimi kosztami. Należy też w jak największym stopniu wykorzystywać media społecznościowe (Facebook, Twitter) oraz strony internetowe istotnych dla danej gminy instytucji, gdyż sama strona internetowa beneficjenta może nie wystarczyć do dostatecznego wypromowania projektu ze względu na relatywnie niewielką liczbę odwiedzających.

Kwestia zróżnicowania działań informacyjno-promocyjnych w zależności od grup docelowych jest bardzo istotna – ważny jest tutaj zarówno kanał komunikacji, jak i język przekazu. Można spodziewać się, że w przypadku wykorzystania wyłącznie Internetu

liczba osób w podeszłym wieku, które dowiedzą się o projekcie będzie dość niewielka. Hasło, które trafi do osoby 40-letniej może okazać się nietrafne w przypadku 20-latki. W związku z tym negatywnie należy ocenić fakt, że beneficjenci nie zwracali z reguły uwagi na ten aspekt – wyjątkiem jest tutaj rozróżnienie działań ze względu na sprawców i ofiary przemocy oraz osoby profesjonalnie zajmujące się pomaganiem osobom związanym z przemocą.

Część z uczestników badania IDI stwierdziła, że uwzględnienie dodatkowych działań informacyjnych miałyby w ich przypadku pozytywne skutki – beneficjenci, którzy skoncentrowali się na działaniach w Internecie stwierdzili, że przydałoby się wykorzystanie gazet i czasopism, zaś osoby, które postawiły na nowoczesne media wskazały na zalety tradycyjnych kanałów informacji. Wskazano również, że zorganizowanie konferencji prasowych i seminariów na poziomie lokalnym sprawiłoby, że media zainteresowałyby się projektem, co miałyby pozytywny wpływ na rekrutację. Jeden z respondentów dostrzegł konieczność realizacji ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej na temat przemocy wobec kobiet ze względu na niedostateczną liczbę działań w tym zakresie od roku 2005.

5.11 Jakiego rodzaju nieprzewidziane rezultaty wystąpiły w przypadku prowadzonych działań? Dlaczego nie przewidziano ich wcześniej? Czy były to rezultaty pozytywne czy negatywne?

W przypadku niektórych projektów wystąpiło znaczne przekroczenie zakładanych wskaźników, szczególnie w kontekście grupy docelowej ofiar przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. Wskazuje to na wysoką wagę tego problemu społecznego oraz konieczność kontynuowania działań przeciwdziałających skutkom przemocy także w przyszłości. Wysokie zainteresowanie ofiar przemocy terapią należy rozpatrywać w dwóch aspektach. Z jednej strony jest to zjawisko negatywne, ponieważ świadczy o dużej skali problemu przemocy, jednakże z drugiej strony można stwierdzić, że jest to także objaw rosnącej świadomości społecznej, braku stygmatyzacji ofiar przemocy (w mniejszym stopniu boją się skorzystać z pomocy) oraz dobre dobranie metod promocji działań i ich rodzaju. Wysokie zaufanie, jakim osoby uczestniczące w projektach obdarzyły instytucje je realizujące jest najlepszą rekomendacją dla potrzeby kontynuacji działań w przyszłości, co także instytucje deklarują w raportach końcowych, wskazując na chęć dalszej pracy z osobami poszkodowanymi i sprawcami przemocy poprzez kontynuację wypracowanych w ramach projektów systemów i metod.

Do nieprzewidzianych rezultatów działań beneficjenci zaliczyli:

- Bardzo duże zainteresowanie ze strony instytucji współpracujących z beneficjentami;
- Samodzielne doksztalcanie się osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy po zakończeniu projektu oraz dzielenie się wiedzą ze współpracownikami;
- Odkrycie talentów przez niektórych uczestników;
- Nawiązanie współpracy z kuratorami, którzy kierują dużą liczbę osób do beneficjentów, aby ci udzielili im wsparcia;
- Odkrycie, że zdecydowana większość kobiet zamieszkujących placówki dla bezdomnych to ofiary przemocy, które uciekły z domów;
- Zorganizowanie warsztatów fotografii dla młodzieży, podczas których poruszano problem przemocy domowej;
- Powstanie więzi emocjonalnej pomiędzy uczestniczkami, wzajemna pomoc;
- Aktywną, pozytywną postawę uczestników – w przypadku działań realizowanych w przeszłości beneficjenci mieli problem, gdyż wiele osób korzystających ze wsparcia zgłaszało postawy roszczeniowe.

5.12 Czy zrealizowane działania w ramach Programu były komplementarne z innymi działaniami publicznymi? Czy projekty przewidywały realizację działań wzmacniających inne działania publiczne lub inne działania publiczne przyczyniły się do wzmocnienia efektów Programu?

Działania realizowane w ramach projektu uzupełniały działania realizowane przez lokalne instytucje w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W świetle obowiązujących w Polsce przepisów każda gmina posiada Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy.

Tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie Polsce zapoczątkowała, uchwalona w 2005 r. i znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 poz. 1390). W ustawie zdefiniowana została przemoc w rodzinie oraz określone zostały zobowiązania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego do podejmowania działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy oraz do inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat tego problemu. Zgodnie z ustawą, do zadań własnych gminy, powiatu i samorządu województwa należy w szczególności opracowanie i realizacja gminnego oraz powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a w przypadku samorządu województwa wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kolejnym dokumentem regulującym rozwiązania systemowe w Polsce mające na celu przeciwdziałanie przemocy jest nowy Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który został ustanowiony w dniu 29 kwietnia 2014 r. Uchwałą Rady Ministrów Nr 76.

Powyższy Program wyznaczył cztery priorytetowe obszary do realizacji:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program PL14 był spójny z dokumentami krajowymi i stanowił uzupełnienie działań realizowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce. Wszystkie działania realizowane w ramach projektów wzmacniały zadania określone w lokalnych programach przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Do działań w tym obszarze należy procedura Niebieskie Karty, prowadzenie działań diagnostycznych, prowadzenie kampanii społecznych, działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne, wsparcie materialne ofiar przemocy (w tym lokalowe –mieszkania socjalne).

Realizacja projektów w ramach Programu PL14 pozwoliła beneficjentom nabyć użyteczne kompetencje, przede wszystkim związane z zarządzaniem projektami i kadrą. Wypracowano m.in. zasady współpracy z wolontariuszami i z instytucjami. Część uczestników zrealizowanych projektów zdecydowała się na przystąpienie do kolejnych działań realizowanych przez beneficjentów.

Część uczestników badania IDI wskazała, że projekty realizowane w ramach Programu PL14 osiągnęły lepsze efekty dzięki innym działaniom publicznym, na przykład:

- Dzięki jednoczesnej realizacji dwóch projektów możliwe było skumulowanie działań informacyjno-promocyjnych kształtujących pozytywny wizerunek służby więziennej jako instytucji, która korzysta ze wsparcia w celu podnoszenia kompetencji pracowników;
- Doświadczenie pozyskanie dzięki projektom realizowanym w przeszłości okazało się użyteczne przy wdrażaniu działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie i ze względu na płeć, nawiązane wcześniej kontakty zaowocowały większą skutecznością w udzielaniu wsparcia;
- Osoby, które w przeszłości korzystały ze wsparcia beneficjentów zgłosiły się do uczestnictwa w projektach realizowanych w ramach Programu PL14.

5.13 Czy efekty interwencji okazały się trwałe? Czy w ramach projektów wypracowano rozwiązania, które funkcjonują po jego zakończeniu? Czy efekty projektów są widoczne po ich zakończeniu?

Projekty zostały zaplanowane w sposób zapewniający długotrwałość interwencji. Wszystkie inwestycje infrastrukturalne nadal spełniają funkcje założone w projektach. Ponadto w ramach realizowanych działań terapeutycznych i szkoleniowych planowana jest kontynuacja ich stosowania. Specjaliści, którzy wzięli udział w szkoleniach wykorzystują zdobytą wiedzę w pracy z osobami dotkniętymi zjawiskiem przemocy w rodzinie. Również dzięki akcjom promocyjnym zorganizowanym w ramach poszczególnych projektów wzrosła świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy, które jest przedmiotem debaty publicznej i stanowi ważny problem społeczny. Wypracowane schematy współpracy międzyinstytucjonalnej sprawiają, że skuteczność przeciwdziałania temu problemowi społecznemu wzrosła. Dzięki publicznej wiedzy na temat możliwości poszukiwania pomocy, coraz więcej ofiar wie, gdzie i do kogo zgłosić się po pomoc. Niewątpliwie w celu podtrzymania pozytywnych efektów projektów konieczne są dalsze działania informacyjne, szkoleniowe i terapeutyczne.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazać można także następujące trwałe efekty zrealizowanych działań:

- Wykorzystywanie przez osoby zawodowo związane z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie scenariuszy wypracowanych w ramach projektu, przekazywanie nabytej wiedzy współpracownikom;
- Podjęcie decyzji, że szkolenia będą kontynuowane w ramach środków własnych;
- Wzrost zaangażowania osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Ustabilizowanie życia rodzinnego zawodowego ofiar przemocy, podjęcie przez niektóre z nich decyzji, aby wrócić na kolejne terapie, żeby odmienić swoją sytuację;
- Zintegrowanie się uczestników zajęć – zarówno dorosłych, jak i dzieci, kontynuowanie samopomocy w ramach grup wsparcia;
- Wypracowanie zasad współpracy pomiędzy instytucjami;
- Zorganizowanie ośrodka pomocy kryzysowej;
- Poprawa umiejętności uczestników w zakresie konstruktywnego radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych;
- Nawiazanie długofalowej współpracy ze specjalistami.

Ponadto, wspomnieć należy, że Operator Programu podejmował działania mające na celu wzmocnienie współpracy dwustronnej, w szczególności poprzez nawiązanie kontaktów i wymianę doświadczeń z podmiotami z Norwegii i Islandii.

W ramach Programu realizowane były dwa projekty partnerskie z podmiotami z państw Darczyńców – jeden w obszarze sektora publicznego i jeden z organizacją pozarządową. Wskaźniki dotyczące liczby umów partnerskich zostały osiągnięte na zakładanym poziomie. Działania takie jak wizyty studyjne, konferencje i spotkania umożliwiły wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz wykazano, że nadal istnieje wysokie zapotrzebowanie na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy na płeć. Zaleca się wydłużenie okresu realizacji tego typu projektów – ograniczyłoby to problem braku ciągłości zadań realizowanych przed daną instytucją. Ze względu na wysoki poziom rotacji w policji i więziennictwie konieczne jest regularne szkolenie nowych pracowników. Bardzo istotnym aspektem jest nasilanie współpracy pomiędzy poszczególnymi służbami, przeprowadzenie konsultacji międzysektorowych. Również w przypadku kampanii społecznych nie można poprzestać na jednorazowym działaniu – zaleca się, aby powtarzać ją co najmniej raz na 2 lata.

6 Analiza Case Study

1. Tytuł projektu	Stop przemocy – druga szansa																	
2. Podmiot realizujący - Beneficjent	Centralny Zarząd Służby Więziennej																	
3. Działania realizowane w projekcie wraz z przypisaniem grupy docelowej	<table border="1" data-bbox="595 517 2040 876"> <thead> <tr> <th data-bbox="595 517 1323 553">Działanie</th> <th colspan="2" data-bbox="1335 517 2040 553">Grupa docelowa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="595 553 1323 649">– Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej z zakresu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć</td> <td colspan="2" data-bbox="1335 553 2040 876" rowspan="3">Osoby pracujące ze sprawcami przemocy</td> </tr> <tr> <td data-bbox="595 649 1323 745">– Superwizja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć</td> </tr> <tr> <td data-bbox="595 745 1323 876">– Zarządzanie wysokospecjalistycznymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć</td> </tr> </tbody> </table>			Działanie	Grupa docelowa		– Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej z zakresu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	Osoby pracujące ze sprawcami przemocy		– Superwizja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	– Zarządzanie wysokospecjalistycznymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć							
Działanie	Grupa docelowa																	
– Wysokospecjalistyczne szkolenie kadry penitencjarnej z zakresu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć	Osoby pracujące ze sprawcami przemocy																	
– Superwizja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć																		
– Zarządzanie wysokospecjalistycznymi oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi wobec sprawców przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć																		
4. Zrealizowane wskaźniki produktu i rezultatu	<table border="1" data-bbox="595 924 2040 1219"> <thead> <tr> <th data-bbox="595 924 1263 960">Wskaźniki</th> <th data-bbox="1274 924 1648 960">Wartość docelowa</th> <th data-bbox="1659 924 2040 960">Wartość zrealizowana</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="595 960 1263 1024">Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy w rodzinie</td> <td data-bbox="1274 960 1648 1024">80</td> <td data-bbox="1659 960 2040 1024">80</td> </tr> <tr> <td data-bbox="595 1024 1263 1088">Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy ze względu na płeć</td> <td data-bbox="1274 1024 1648 1088">20</td> <td data-bbox="1659 1024 2040 1088">20</td> </tr> <tr> <td data-bbox="595 1088 1263 1152">Liczba certyfikatów/zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia – 170 (wobec planowanych)</td> <td data-bbox="1274 1088 1648 1152">160</td> <td data-bbox="1659 1088 2040 1152">170</td> </tr> <tr> <td data-bbox="595 1152 1263 1219">Liczba członków kadry zarządzającej uczestniczących w szkoleniu – 98 (wobec planowanych)</td> <td data-bbox="1274 1152 1648 1219">10</td> <td data-bbox="1659 1152 2040 1219">98</td> </tr> </tbody> </table>			Wskaźniki	Wartość docelowa	Wartość zrealizowana	Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy w rodzinie	80	80	Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy ze względu na płeć	20	20	Liczba certyfikatów/zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia – 170 (wobec planowanych)	160	170	Liczba członków kadry zarządzającej uczestniczących w szkoleniu – 98 (wobec planowanych)	10	98
Wskaźniki	Wartość docelowa	Wartość zrealizowana																
Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy w rodzinie	80	80																
Liczba zakładów karnych realizujących programy dla sprawców przemocy ze względu na płeć	20	20																
Liczba certyfikatów/zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia – 170 (wobec planowanych)	160	170																
Liczba członków kadry zarządzającej uczestniczących w szkoleniu – 98 (wobec planowanych)	10	98																
5. Jakościowy opis realizacji projektu	Działania realizowane w ramach projektu koncentrowały się na stworzeniu oferty pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie. Beneficjent, którym była instytucja więzienna, wykorzystał własny potencjał, którym jest możliwość dotarcia do sprawców przemocy i przeprowadzenia programów korekcyjnych, resocjalizacyjnych. Głównym zadaniem zrealizowanym w ramach projektu było opracowanie nowego programu oraz przeszkolenie pracowników instytucji więziennych do jego realizacji w																	

	<p>zakładach karnych. Opracowane programy koncentrowały się na przemocy jako źródle problemów w rodzinie. Zaplanowane w projekcie działania zrealizowano w stopniu wyższym niż pierwotnie zakładano, szczególnie w zakresie przeszkolenia kadry zarządzającej jednostek penitencjarnych. W ramach tych szkoleń podniesiono kompetencje blisko 100 osób. Spośród barier, które napotkano w trakcie realizacji Programu należy wymienić przede wszystkim: relatywnie późne uruchomienie środków finansowych, otrzymanie wyższej niż zakładano puli środków, co spowodowało brak możliwości wykorzystania wszystkich przydzielonych fundusz oraz ewentualne zdarzenia losowe, które uniemożliwiały osobom wcześniej deklarującym chęć wzięcia udziału w projekcie do uczestniczenia w szkoleniach, co powodowało konieczność modyfikowania list uczestników na bieżąco i poszukiwania dodatkowych chętnych, w celu zastąpienia osób nieobecnych. Projekt poprzedzony był dogłębną diagnozą potrzeb grupy docelowej oraz problematyki przemocy w rodzinie. Program i oferta, która w ramach podjętych działań została wypracowana pozwala na skuteczniejszą resocjalizację sprawców przemocy i poprawia jakość pracy pracowników zakładów penitencjarnych ze sprawcami przemocy w rodzinie. W trakcie realizacji projektu zaobserwowano, że liczba chętnych przekraczała możliwości projektowe, co wskazuje na potrzebę realizacji podobnych przedsięwzięć w przyszłości. Informacja i promocja projektu odbywała się z wykorzystaniem różnorodnych kanałów dystrybucji, w tym stron internetowych, korespondencji, czasopism branżowych i specjalnych konferencji. Formy promocji były dostosowane do grupy docelowej projektu. W ramach realizowanego projektu podjęto również działania infrastrukturalne, które umożliwiły realizację szkoleń w zakładach penitencjarnych oraz późniejszą pracę ze sprawcami przemocy. W projekcie zrealizowano również szkolenia dla kadry zarządzającej, których efektem jest wzrost kompetencji, co przyczyniło się do lepszego zarządzania kadrą w ramach realizowanych działań. Skutkiem szkoleń jest także lepsze przygotowanie do realizacji podobnych działań w przyszłości.</p>
6. Wnioski i rekomendacje – dobre praktyki	<p>Wykonanie pogłębionej diagnozy zjawiska oraz zapotrzebowania na wsparcie przed realizacją projektu umożliwia precyzyjne określenie planowanych działań wraz z przewidywanymi rezultatami. W przypadku zrealizowanego projektu zapewniło to także spójność działań, co spowodowało wypracowanie nowych metod pracy ze sprawcami przemocy.</p> <p>Instytucja realizująca dany projekt powinna dostosować grupę docelową do własnych możliwości. Realizacja projektów ze sprawcami przemocy w rodzinie w przypadku instytucji, na co dzień niemających dostępu do tych osób, byłaby trudna do zrealizowania ze względu na trudność w dotarciu do tych osób oraz początkowej niskiej motywacji do uczestniczenia w tego typu zajęciach.</p> <p>Promocja działań projektowych powinna być realizowana z wykorzystaniem zróżnicowanych kanałów informacji, dostosowanych do grupy docelowej projektu. W przypadku analizowanego projektu działania informacyjno-promocyjne opierały się o pisma oraz strony internetowe, do których dostęp mieli pracownicy więziennictwa. Dodatkowymi metodami promocji były konferencje, na których z rezultatami projektu dzielono się ze specjalistami spoza więziennictwa. W ramach działań informacyjnych wykorzystano również prasę branżową.</p> <p>Pomimo uzyskania wysokiego dofinansowania w ramach realizowanego projektu dbano o efektywność kosztową. W ramach</p>

prorowadzonych prac wybrano podmiot, który przeprowadził szkolenia niższymi kosztami niż wynikało to z wstępnych analiz. Dzięki temu ograniczono wydatki w ramach projektu, a planowane rezultaty udało się osiągnąć przy mniejszych nakładach. Monitorowanie efektywności realizowanych działań jest istotne i powinno być realizowane także w trakcie projektu, ponieważ może doprowadzić do pozytywnych rezultatów, tak jak w przypadku analizowanego projektu.

Działania infrastrukturalne niezbędne do realizacji projektu powinny być prowadzone w sposób umożliwiający wykorzystanie powstałej infrastruktury także po zakończeniu projektu. Przewidziane inwestycje muszą być wystarczająco uniwersalne, aby umożliwić jak najbardziej skuteczne wykorzystanie nowej infrastruktury. W ramach analizowanego projektu utworzono przestrzeń szkoleniową w zakładach penitencjarnych, z której mogą korzystać zarówno pracownicy podczas szkoleń, jak i która może być wykorzystywana w późniejszej realizacji programów resocjalizacyjnych do pracy ze sprawcami przemocy.

Wypracowane w ramach projektu rozwiązania mogą być kontynuowane także z wykorzystaniem innych środków, w celu podtrzymania efektów projektu. Ponieważ więziennictwo jest stałym podmiotem uczestniczący w realizacji krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szkolenia personelu są niezbędne w celu efektywnej realizacji zadań. W służbie więziennej występuje stosunkowo duża fluktuacja pracowników, a zatem działania szkoleniowe powinny być powtarzane, w czym pomogą wypracowane w ramach projektu rozwiązania szkoleniowe oraz powstała infrastruktura.

Realizacja projektów skierowanych do osób pracujących ze sprawcami przemocy musi być poprzedzona diagnozą potrzeb. Ze względu na fakt, że w tym przypadku grupą docelową są specjaliści ich opinia powinna być kluczowa dla planowanych rozwiązań.

Projekty zakładające uczestnictwo w szkoleniach określonej grupy respondentów powinny przewidywać możliwość wystąpienia zdarzeń losowych uniemożliwiających części osób uczestnictwo w szkoleniach. W celu przeciwdziałaniu negatywnych skutków tego zjawiska na rezultaty projektu należy wypracować procedury ograniczające ryzyko niezrealizowania wskaźników projektu w tym aspekcie np. poprzez tworzenie listy rezerwowej uczestników.

1. Tytuł projektu	Mój dom bez przemocy		
2. Podmiot realizujący - Beneficjent	Stowarzyszenie MONAR		
3. Działania realizowane w projekcie wraz z przypisaniem grupy docelowej	Działanie	Grupa docelowa	
	– Wypracowanie zasad współpracy z jednostkami samorządowymi	Osoby pracujące z ofiarami i/lub sprawcami przemocy	
	– Podniesienie kompetencji zawodowych 30 pracowników Stowarzyszenia MONAR pracujących z osobami dotkniętymi przemocą.		
	– Podniesienie kompetencji społecznych i poprawa funkcjonowania mieszkańek DSM prowadzonych przez Stowarzyszenie MONAR w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu	Ofiary przemocy w rodzinie	
– Poprawa i dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej DSM w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu			
4. Zrealizowane wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźniki	Wartość docelowa	Wartość zrealizowana
	Liczba placówek, które stworzyły miejsca noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie	3	3
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową.	3	3
	Liczba przygotowanych zasad dotyczących udzielania wsparcia ofiarom przemocy.	1	1
	Liczba spotkań ofiar przemocy z psychologiem/pedagogiem oraz pracownikiem socjalnym	750	1059
	Liczba nowych miejsc noclegowych	8	9
	Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniu oraz seminarium	60	186
	Liczba protokołów ze spotkań ekspertów	4	12
5. Jakościowy opis realizacji projektu	Projekt realizowany przez MONAR był projektem innowacyjnym. Domy samotnej matki w Polsce dotychczas nie korzystały ze środków przeznaczonych na działania przeciw przemocy. Diagnoza potrzeb grupy docelowej wskazuje, że znaczna część osób przebywających w tych placówkach to osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie. W ramach projektu realizowano wsparcie psychologiczne oraz terapeutyczne dla ofiar przemocy. W projekcie realizowano działania informacyjno-promocyjne skierowane przede wszystkim do grup docelowych. Poza		

	<p>informacjami na temat działań projektowych, ten aspekt projektu wykorzystano także do rozszerzenia wiedzy na temat innych instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednocześnie w ramach promocji projektu informacje o prowadzonych działaniach skierowane były również do środowisk lokalnych. Jednym z celów projektu było wypracowanie zasad współpracy z jednostkami samorządowymi i dlatego działania promocyjne ukierunkowane na przekazywanie informacji do ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji było istotne i pomogło w realizacji celów projektu.</p> <p>Działania realizowane w projekcie opierały się na dwóch podstawowych kierunkach: edukacji i wsparciu mieszkanek domu samotnej matki będących ofiarami przemocy w rodzinie oraz przeszkoleniu pracowników stowarzyszenia MONAR w zakresie możliwości współpracy międzyinstytucjonalnej przy wspieraniu osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie. W ramach projektu przewidziano wsparcie trzech placówek. Projektowane działania były przygotowane w sposób pozwalający na optymalizację efektywności projektu, co wynikało z relatywnie niewielkiej kwoty dofinansowania (207 750,00 zł). W budżecie łącznym, nieprzekraczającym 250 tys. zł, uwzględniono działania w sposób kompleksowy poprawiające sytuacji mieszkanek domów samotnej matki w Gdańsku, Turowie i Zgorzelcu. Podsumowaniem prowadzonych działań była konferencja zorganizowana na koniec projektu, w której uczestniczyło ponad 100 osób.</p> <p>Dodatkowym efektem projektu był wzrost poziomu wiedzy pracowników instytucji opieki społecznej na temat funkcjonowania domów samotnych matek oraz konieczności podejmowania działań przeciwdziałającym efektem przemocy w rodzinie, której najczęściej doświadczyły mieszkanki tych placówek. W efekcie realizacji projektu uzyskano możliwość wpisywania domów samotnych matek do systemu pomocy interwencyjnej, w tym ofiarom przemocy.</p>
6. Wnioski i rekomendacje – dobre praktyki	<p>W przypadku realizacji projektów skierowanych do pewnych grup docelowych należy uwzględnić potrzeby tych osób niewynikające bezpośrednio z realizowanych działań. Np. w projektach skierowanych do samotnych matek warto przewidzieć ofertę opieki nad dziećmi podczas warsztatów edukacyjnych dla grupy docelowej.</p> <p>Identyfikacja grup osób zagrożonych przemocą w rodzinie może odbywać się w sposób pośredni. Realizatorzy projektu wskazują, że wcześniej domów samotnych matek nie traktowano jako instytucji mogących stanowić ważny punkt sieci walki z przemocą w rodzinie. Realizacja projektu przyczyniła się do wskazania ważnej grupy osób, do których działania terapeutyczne i informacyjne powinny być skierowane.</p> <p>W przypadku realizowanego projektu konferencję zrealizowano na koniec wszystkich działań. Jednocześnie wystąpiło wysokie zainteresowanie tą tematyką, o czym świadczy duża liczba uczestników. W przypadku realizacji podobnych działań w przyszłości warto uwzględnić szereg ogólnodostępnych konferencji i seminariów, które pozwolą na dotarcie do szerszej grupy odbiorców i dodatkowo pomogą wzmocnić świadomość społeczną na temat problemu przemocy w rodzinie.</p> <p>Realizacja projektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez organizacje pozarządowe wzmocnia sieć instytucjonalną. W przypadku Ośrodków Pomocy Społecznej realizowane są przede wszystkim działania podstawowe, które mają na celu poprawę warunków socjalnych. W przypadku działalności organizacji pozarządowych posiadają one możliwość szerszego objęcia opieką</p>

	<p>podopiecznych, w tym zapewnienia systematycznej opieki terapeutycznej i psychologicznej.</p> <p>Analizowany projekt przyczynił się do lepszych rezultatów przy wdrażaniu innych projektów. Ze względu na wypracowane zasady współpracy międzyinstytucjonalnej przygotowywane nowe projekty finansowane z innych środków mogły być precyzyjniej określone i zawierać dodatkowy aspekt szerokiego zakresu współpracy między instytucjami, co przyczyni się do lepszego dostosowania działań do potrzeb grup docelowych i trafniejszego dotarcia z pomocą do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p> <p>Działania realizowane w projekcie są podtrzymywane przez beneficjenta poprzez dalsze prowadzenie działalności informacyjnej, organizacji seminariów i konferencji na temat domów samotnych matek i ich znaczenia dla przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Projekt i jego realizacja wskazują, że ważnym aspektem skuteczności podobnych działań w przyszłości jest nawiązanie współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami państwowymi i samorządowymi, ponieważ tylko kompleksowa pomoc pozwala na wysoką skuteczność.</p>
--	--

1. Tytuł projektu	Walczę o siebie		
2. Podmiot realizujący - Beneficjent	Caritas Diecezji Ełckiej		
3. Działania realizowane w projekcie wraz z przypisaniem grupy docelowej	Działanie	Grupa docelowa	
	– Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych na osoby zagrożone zjawiskiem przemocy domowej	Ofiary przemocy w rodzinie	
	– Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych grup ofiar przemocy		
	– Poprawa infrastruktury Poradni Rodzinnej i Terapeutycznej Caritas Diecezji Ełckiej		
	– Organizacja kursów dla osób pracujących bezpośrednio z ofiarami jak i sprawcami przemocy	Osoby pracujące z pokrzywdzonymi i/lub sprawcami przemocy	
– Oddziaływanie terapeutyczne ukierunkowane na osoby dotknięte i/lub zagrożone przemocą w rodzinie oraz osoby stosujące przemoc	Sprawcy i ofiary przemocy (rodziny)		
4. Zrealizowane wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźniki	Wartość docelowa	Wartość zrealizowana
	Liczba osób, które wzięły udział w działaniach profilaktycznych	50	50
	Liczba placówek, które w ramach FMG poprawiły infrastrukturę lokalową	1	1
	Liczba nowych gabinetów	2	2
	Liczba kobiet dzieci/młodzieży, którzy wzięli udział w działaniach terapeutycznych	50	50
	Liczba osób, które wzięły udział w specjalistycznych kursach	26	46
	Liczba osób, które wzięły udział w konsultacjach ze specjalistami	20	40
5. Jakościowy opis realizacji projektu	W ramach realizacji projektu zrealizowano wszystkie zakładane wskaźniki produktu i rezultatu. Realizowany projekt odpowiadał na potrzeby grup docelowych. Innowacyjność projektu polegała na jego zasięgu terytorialnym i skierowaniu działań przede wszystkim do osób zamieszkujących małe miasta i wsie. Poprzez taką strukturę uczestników organizacja działań wymagała wysokiej skuteczności w zakresie zapewnienia transportu. Podczas realizacji projektu napotkano przede wszystkim na trudności związane z koniecznością zapewnienia opieki nad dziećmi podczas zajęć dla dorosłych		

	<p>czy też zwrotu kosztów transportu. Ze względu na specyfikę regionu trudności związane z zapewnieniem frekwencji na warsztatach wynikały przede wszystkim z aspektów organizacyjnych. Jednocześnie w ramach realizowanych działań skutecznie przeciwdziałano tym barierom poprzez wykorzystanie potencjału instytucjonalnego beneficjenta. W perspektywie realizowanych działań zdecydowanie wyższe niż przewidywano było zainteresowanie osób pracujących z ofiarami przemocy w rodzinie. Działania realizowane w ramach projektu są przez beneficjenta kontynuowane np. poprzez prowadzenie poradni specjalistycznych. W ramach działań promocyjnych wykorzystano dostęp do różnych kanałów informacyjnych, poza wykorzystaniem mediów internetowych i lokalnych wykorzystano również komunikaty podawane na ogłoszeniach parafialnych. W ramach projektu zrealizowano doposażenie poradni, co pozwoliło na rozszerzenie oferty. Dzięki prowadzeniu działalności poradni także po zakończeniu projektu infrastruktura nadal jest wykorzystywana.</p>
6. Wnioski i rekomendacje – dobre praktyki	<p>Realizacja projektu przyczyniła się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym poprzez wsparcie rodzin dotkniętych przemocą. Jednocześnie w ramach realizowanych działań napotkano na szereg trudności, którym skutecznie przeciwdziałano, ale które jednocześnie wskazują na istotne elementy w przypadku planowania podobnych działań w przyszłości:</p> <ul style="list-style-type: none">– Przy planowaniu działań projektowych należy uwzględnić charakterystykę obszaru wsparcia np. w regionach słabiej zurbanizowanych istotnym jest zapewnienie uczestnikom projektów transportu lub zwrot kosztów dojazdów.– W ramach prowadzonych zajęć dla osób dorosłych dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie istotnym jest zapewnienie równoległe opieki nad dziećmi– W ramach realizowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy wzmocnić powiązania organizacji pozarządowych z jednostkami samorządowymi.– W ramach działań projektowych należy uwzględnić strategie długofalowe, które w sposób syntetyczny traktowałyby wdrażane projekty i pozwalały na jeszcze lepsze wykorzystanie ich efektów poprzez wzajemne uzupełnianie realizowanych działań,– Wsparcie ofiar i resocjalizacja sprawców przemocy trwa znacznie dłużej niż planowane działania projektowe i dlatego warto, aby przyszłe działania były planowane na dłuższą perspektywę czasową, np. 36 miesięcy.– W ramach realizowanych szkoleń i zajęć terapeutycznych występują problemy z naborem, a także mogą pojawić się osoby, które nie chcą kontynuować udziału w projekcie, dlatego należy przewidzieć możliwość modyfikowania listy uczestników także w trakcie trwania projektów.

7 Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Duża różnorodność form pomocy i ich właściwe dostosowanie do grup docelowych• Efektywne wykorzystanie środków finansowych (rezultaty adekwatne do poniesionych nakładów)• Duża liczba projektów, w ramach których wskaźniki produktu i rezultatu zostały zrealizowane w wyższym stopniu niż zakładano• Wysoki poziom satysfakcji uczestników projektów z poziomu szkoleń i kursów (dot. pracowników instytucji działających w zakresie wsparcia ofiar i sprawców przemocy)• Rozszerzenie współpracy między instytucjonalnej poprzez wypracowanie nowych mechanizmów kooperacji• Długofalowość efektów działań projektowych (instytucje posiadają potencjał i zasoby umożliwiające kontynuację działań i wykorzystanie powstałej w ramach projektów infrastruktury)• Szeroki zakres kanałów informacyjnych stosowanych w ramach promocji projektów• Kompleksowość wsparcia w ramach projektów poprzez uwzględnienie działań profilaktycznych, interwencyjnych i niwelujących skutki przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć• Jednoznaczne reguły zarządzania Programem oraz naborów projektów• Osiągnięcie liczny pozytywnych efektów długotrwałych• Wysokie zaangażowanie osób zawodowo związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie• Chęć uczestników do pomagania innym odbiorcom wsparcia	<ul style="list-style-type: none">• Trudność w dotarciu do osób najbardziej potrzebujących ze względu na zjawisko wykluczenia społeczno-gospodarczego• Zdarzenia losowe, które powodują trudność w zrealizowaniu wskaźników dotyczących liczby uczestników projektów• Niewystarczająco szczegółowa diagnostyka i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie, co utrudnia wdrażanie rozwiązań adekwatnych do potrzeb• Niski udział projektów dotyczących stricte przemocy ze względu na płeć (większość projektów ukierunkowanych na zwalczanie przemocy w rodzinie)• Niedostateczne uwzględnienie w projektach mężczyzn jako ofiar przemocy• Brak różnicowania form i przekazu działań informacyjno-promocyjnych ze względu na cechy grup docelowych (wiek, wykształcenie itp.)• Stosowanie wyłącznie ceny jako kryterium rozstrzygnięcia przetargów, które sprawia, że czasami do prowadzenia warsztatów i doradztwa wybierane są osoby o niedostatecznych kwalifikacjach• Zbyt krótki okres realizacji projektów i związany z tym brak ciągłości w realizacji wsparcia• Niedostateczna liczba warsztatów ukierunkowanych na współpracę pomiędzy członkami rodzin

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Rosnąca świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego szkodliwości• Duża liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie• Wysoki potencjał instytucjonalny i infrastrukturalny• Wysokie zainteresowanie potencjalnych uczestników	<ul style="list-style-type: none">• Niska motywacja sprawców przemocy do uczestniczenia w działaniach skierowanych do tej grupy docelowej• Ograniczenia prawne współpracy międzyinstytucjonalnej np. w zakresie ochrony danych osobowych• Stygmatyzacja ofiar przemocy w rodzinie• Brak form prawnych skutecznie motywujących sprawców przemocy do uczestnictwa w programach resocjalizacyjnych

8 Wnioski i rekomendacje

1. W ramach realizacji projektów zidentyfikowano wysokie zapotrzebowanie na działania ukierunkowane na wsparcie instytucji pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i przemocą ze względu na płeć. Miejsca na szkoleniach i kursach dla pracowników tych instytucji były wykorzystywane w 100%, a w ramach projektów wskaźniki dotyczące tej grupy docelowej realizowano najczęściej w stopniu wyższym niż zakładano.

Rekomenduje się opracowanie krajowej strategii szkoleń dla pracowników instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. W ramach niniejszej strategii sugeruje się uwzględnienie kontynuacji działań szkoleniowych współfinansowanych z Funduszy Norweskich, jak i innych źródeł np. EFS.

2. Współpraca międzyinstytucjonalna obejmująca instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest warunkiem koniecznym dla skutecznego zwalczania tego problemu. Doświadczenia projektowe wskazują na istotne braki w tym zakresie oraz wysokie zapotrzebowanie na tworzenie spójnego systemu zwalczania przemocy.

Rekomenduje się kontynuację działań zmierzających do powstawania lokalnych systemów współpracy między trzecim sektorem i instytucjami samorządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy. Jednocześnie sugeruje się wykorzystanie doświadczeń w ramach zrealizowanych projektów w celu opracowania krajowego systemu współpracy międzyinstytucjonalnej przeciw przemocy w rodzinie uwzględniającego elementy informacyjne i koordynacyjne w zakresie zwalczania tego zjawiska. Kierunki rozwoju zadań realizowanych w tym zakresie są opisane w Krajowym Programie Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, w którym wskazano między innymi cele szczegółowe dotyczące zwiększenia skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie:

- Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

3. Sprawcy przemocy niechętnie uczestniczą w sesjach terapeutycznych i resocjalizacyjnych, co utrudnia skuteczne przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

Rekomenduje się podejmowanie działań mających na celu zwiększenie udziału sprawców w adresowanych do nich programach i zwiększenie skuteczności realizowanych działań poprzez wykorzystywanie prawnych uregulowań umożliwiających nałożenie na sprawcę obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych. W przypadku, gdy nie będzie to możliwe, zalecana jest współpraca przedstawicieli poszczególnych instytucji (m.in. policja, władza sądownicza) w celu przekonania sprawców przemocy o zaletach uczestnictwa w projekcie.

4. Zjawisko przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć charakteryzuje się wysokim stopniem stygmatyzacji ofiar, co utrudnia przeciwdziałaniu ich wykluczeniu społeczno-ekonomicznemu.

Rekomenduje się prowadzenie kampanii społecznych skierowanych do poszczególnych grup społecznych, w tym dzieci i młodzieży, w celu wzrostu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

5. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie jest niewystarczająca, co wynika z faktu trudności w mierzeniu tego zjawiska ze względu na jego specyfikę oraz wielowymiarowość.

Rekomenduje się prowadzenie badań społecznych w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć we współpracy z ośrodkami naukowymi w celu wypracowania skutecznych metod identyfikowania przyczyn, skali tego zjawiska, a także grup społecznych w największym stopniu narażonych na skutki przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć.

6. W wyniku procedur formalnych i czasu przekazywania środków część projektów rozpoczęła się z opóźnieniem.

Rekomenduje się skrócenie procesu oceny wniosków i uproszczenie procedury przyznawania środków finansowych.

7. Udział mężczyzn, którzy są ofiarami przemocy w projektach jest niedostateczny.

Rekomenduje się realizację działań, które pozwolą na skuteczniejszą rekrutację mężczyzn. W tym celu konieczna jest realizacja ogólnopolskiej kampanii uświadamiającej, że nie tylko kobiety mogą być ofiarami agresji w rodzinie.

8. Niektóre kampanie informacyjno-promocyjne nie było dostatecznie dostosowane pod względem wykorzystanych działań informacyjno-promocyjnych oraz treści przekazu do różnych grup potencjalnych odbiorców, przez co osoby o określonych cechach miały ograniczoną możliwość dowiedzenia się o wsparciu (np. wykorzystanie przede wszystkim Internetu ograniczało dostęp do wsparcia osobom starszym)

Rekomenduje się wykorzystanie szerokiego zakresu działań informacyjno-promocyjnych w procesie rekrutacji, łączenie mediów tradycyjnych z nowoczesnymi.

9. Marketing szeptany był najważniejszym źródłem wiedzy na temat projektów.

Zaleca się szersze wykorzystanie innych mediów w celu informowania o projektach, aby umożliwić uczestnictwo w nich osobom, które mają ograniczony kontakt z innymi ludźmi.

9 Spis tabel i rysunków

9.1 Spis tabel

Tabela 1. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	12
Tabela 2 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	14
Tabela 3 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	16
Tabela 4. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	18
Tabela 5. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	21
Tabela 6 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	24
Tabela 7. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	26
Tabela 8 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	29
Tabela 9. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	31
Tabela 10. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	33
Tabela 11. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	35
Tabela 12. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	38
Tabela 13. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	40
Tabela 14 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	42
Tabela 15. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	45
Tabela 16. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	49
Tabela 17. Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	50
Tabela 18 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	54
Tabela 19 Działania zrealizowane w ramach projektu według grup docelowych	56

9.2 Spis rysunków

Rysunek 1. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	12
Rysunek 2. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	16
Rysunek 3. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	19
Rysunek 4. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	21
Rysunek 5. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	24
Rysunek 6. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	27
Rysunek 7. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	29
Rysunek 8. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	32
Rysunek 9. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych.....	34
Rysunek 10. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	35
Rysunek 11. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	39
Rysunek 12. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	41
Rysunek 13. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	43
Rysunek 14. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	46
Rysunek 15. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	50
Rysunek 16. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	54
Rysunek 17. Wydatki w ramach projektu według grup docelowych	56

Rysunek 18. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie "W jakiego rodzaju działaniach realizowanych w ramach projektu uczestniczył Pan/i osobiście?"	59
Rysunek 19. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie "Jak ocenia Pan/i wpływ działań projektowych na Pana/i wiedzę odnośnie do zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?"	61
Rysunek 20. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty projektu, w którym Pan/i uczestniczył/a?”	61
Rysunek 21. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „W jakim stopniu projekt spełnił Pana/i oczekiwania?”	62
Rysunek 22. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i potrzebę organizacji poniższych działań, które były realizowane w ramach całego Programu?”	63
Rysunek 23. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Czy uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na Pana/i życie osobiste lub zawodowe?”	65
Rysunek 24. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i skuteczność poniższych działań, pod względem ich wpływu na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?”	69
Rysunek 25. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Czy gdyby podobne projekty i działania były organizowane w przyszłości, to zdecydował/a by się Pan/i uczestniczyć w nich?”	70
Rysunek 26. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Jak ocenia Pan/i procedurę rekrutacji do projektu?”	74
Rysunek 27. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „Skąd dowiedział się Pan/i o projekcie?”	75
Rysunek 28. Odpowiedzi udzielone przez uczestników projektów na pytanie „W jaki stopniu projekty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć są Pana/i zdaniem potrzebne?”	77

10 Narzędzia badawcze

10.1 Scenariusz wywiadów IDI

Dzień dobry,

Nazywam się... i jestem moderatorem/moderatorką firmy EU-Consult. Nasza firma na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej prowadzi ewaluację Programu Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. W związku z tym uprzejmie proszę o wzięcie udziału w wywiadzie dotyczącym realizowanego przez Państwa projektu pn. ...

1. W jaki sposób realizowany przez Państwa projekt przyczynił się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?
2. W jakim stopniu udało się zrealizować zaplanowane w projekcie działania? Czy udało się zrealizować wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu? Jeśli nie to jakich się nie udało i dlaczego?
3. Jakie bariery napotkali Państwo podczas realizacji projektu? Jakiego rodzaju działania podjęto, aby im przeciwdziałać? Jak można zapobiec tego typu trudnościom w przyszłości?
4. Jak oceniają Państwo system zarządzania Programem, w tym procedurę naboru? Czy zasady przyjęte przy naborze były przejrzyste?
5. Czy przedstawiciele Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej służyli wsparciem podczas realizacji projektu?
6. Jak oceniają Państwo wymogi formalne i zasady rozliczania projektów? Jakie dostrzegają Państwo dobre strony systemu zarządzania Programem, a co należałoby w tym aspekcie zmienić?
7. W jakim stopniu działania przewidziane w projekcie odpowiadały na potrzeby grup docelowych? Jakiego rodzaju wsparcie okazało się najbardziej potrzebne?
8. Czy były jakieś działania, w których odczuwalny był brak zainteresowania grup docelowych?
9. Czy korzystając z obecnych doświadczeń, zaproponowałiby Państwo realizację innych, dodatkowych działań?
10. Czy w ramach projektu prowadzili Państwo działania informacyjno-promocyjne? W jakim stopniu były one skuteczne?
11. Czy działania informacyjno-promocyjne były zróżnicowane w zależności od grup docelowych? Jakie kanały dystrybucji informacji wykorzystano?
12. Czy biorąc pod uwagę Państwa doświadczenie związane z projektem, można było prowadzić jakieś inne dodatkowe działania w aspekcie informacyjno-promocyjnym. Jeśli tak to jakiego rodzaju i dlaczego?
13. Jak oceniają Państwo finansową stronę projektu? Czy pozyskane środki były wystarczające na realizację zadań?
14. Czy uzyskane efekty można było osiągnąć mniejszymi nakładami finansowymi, a jeśli tak w jaki sposób?
15. Czy wzrost nakładów finansowych mógł spowodować osiągnięcie lepszych efektów. Jeśli tak, to na co przeznaczyliby Państwo dodatkowe środki?

16. Czy w ramach realizacji działań pojawiły się jakieś rezultaty, których Państwo nie przewidzieliście? Jeśli tak, to jakiego rodzaju były to efekty i dlaczego nie udało się ich przewidzieć?
17. Czy realizowany przez Państwa projekt mógł przyczynić się do lepszych rezultatów przy wdrażaniu innych projektów?
18. Czy Państwa projekt osiągnął lepsze rezultaty dzięki innym projektom lub działaniom publicznym?
19. W jaki sposób Państwa zdaniem można by zapewnić lepszą współpracę między poszczególnymi beneficjentami oraz innymi instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?
20. Jak oceniają Państwo trwałość zrealizowanych działań? Czy w ramach planowania projektu przewidziano długotrwałe rezultaty? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju i czy udało się te efekty osiągnąć?
21. Czy można zrobić coś, aby lepiej dostosować zakres projektu do potrzeb wynikających z uwarunkowań lokalnych?
22. Jak oceniają Państwo zapotrzebowanie na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy na płeć w przyszłości? Czy Państwa zdaniem nadal istnieje potrzeba realizacji takich Programów?
23. Jakie rekomendacje, korzystając z własnych doświadczeń, przekazałoby Państwo Operatorowi Programu w przypadku planowania realizacji podobnego Programu w Przyszłości?
24. Jakie rekomendacje przekazałoby Państwo potencjalnym realizatorom tego typu projektów w przypadku planowania realizacji podobnego Programu w Przyszłości?

10.2 Scenariusz panelu ekspertów

Dzień dobry,

Nazywam się... i jestem moderatorem/moderatorką firmy EU-Consult. Nasza firma na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej prowadzi ewaluację Programu PL14 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. Dzisiejsze spotkanie służy omówieniu i ocenie działań zrealizowanych w ramach tego Programu w gronie ekspertów. W ramach spotkania podejmiemy dyskusję przede wszystkim nad najważniejszymi rezultatami projektów oraz możliwością zwiększenia ich skuteczności w przypadku realizacji podobnych działań w przyszłości.

1. W jaki sposób realizacja Programu przyczyniła się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć? Czy projekty realizowane w ramach Programu przyczyniły się do zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie? Czy projekty realizowane w Programie przyczyniły się do zmniejszenia zjawiska przemocy ze względu na płeć?
2. Jak oceniają Państwo skuteczność działań realizowanych w ramach Programu na rzecz ofiar przemocy w rodzinie? W jaki sposób można by zwiększyć skuteczność tych działań w przyszłości?
3. Jak oceniają Państwo skuteczność działań przeprowadzonych w ramach Programu na rzecz osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy

- w rodzinie? W jaki sposób można by zwiększyć skuteczność tych działań w przyszłości?
4. Jak oceniają Państwo wpływ projektów realizowanych w Programie na szczeblu poprawy infrastruktury w zakresie przeciwdziałania w rodzinie na szczeblu regionalnym i lokalnym? Jakie działania w tym zakresie zrealizowano, a jakich działań zabrakło?
 5. Jak oceniają Państwo skuteczność działań z zakresu podnoszenia kompetencji kadry penitencjarnej w zakresie prowadzenia szkoleń dla osób stosujących przemoc? W jaki sposób można by zwiększyć skuteczność tych działań w przyszłości?
 6. Jak oceniają Państwo skuteczność działań w zakresie wsparcia dla podmiotów realizujących programy terapeutyczne dla osób dotkniętych przemocą ze względu na płeć? Jak można zwiększyć skuteczność tych działań w przyszłości?
 7. Jak oceniają Państwo wpływ projektów realizowanych w ramach Programu na wzrost świadomości społeczeństwa na temat zjawiska przemocy ze względu na płeć? Jak można zwiększyć skuteczność działań w tym zakresie w przyszłości?
 8. Czy Państwa zdaniem w kontekście omówionych działań grupy docelowe zostały dobrze zidentyfikowane w kontekście celów Programu? Czy nie pominięto żadnej istotnej grupy odbiorców? Czy jakieś grupy odbiorców, które uwzględniono nie powinny być włączone do Programu?
 9. Jak oceniają Państwo dobór realizowanych działań do zidentyfikowanych grup docelowych? Czy realizowane działania odpowiadały na potrzeby poszczególnych grup docelowych? Jakiego rodzaju działania były najskuteczniejsze w kontekście poszczególnych grup docelowych?
 10. Jak oceniają Państwo organizację działań w ramach Programu? Czy nabór projektów do Programu był przygotowany odpowiednio? Jak można by poprawić organizację Programu, gdyby podobnego rodzaju Program miał być realizowany w przyszłości?

10.3 Kwestionariusz badania PAPI

Dzień dobry,

Nazywam się... i jestem ankieterem firmy EU-Consult. Nasza firma na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej prowadzi ewaluację Programu Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć. W związku z tym uprzejmie proszę o wzięcie udziału w ankiecie dotyczącej projektu, w którym brał Pan/i udział (*ankieter poda respondentowi nazwę projektu*).

P1. W jakiego rodzaju działaniach realizowanych w ramach projektu uczestniczył Pan/i osobiście?

1. Zajęcia i warsztaty dla osób dotkniętych problemem przemocy
2. Kursy i szkolenia dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku przemocy
3. Porady prawne dla osób dotkniętych problemem przemocy
4. Spotkania z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy
5. Zajęcia i warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc
6. Inne (jakie? – *zapisać poniżej*)

P2. Jak ocenia Pan/i wpływ działań projektowych na Pana/i wiedzę odnośnie do zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?

1. Projekt w znacznym stopniu przyczynił się do zwiększenia mojej wiedzy
2. Projekt w niewielkim stopniu przyczynił się do zwiększenia mojej wiedzy
3. Trudno powiedzieć (*nie czytać*)
4. Projekt nie przyczynił się do zwiększenia mojej wiedzy -> (dlaczego? – *zapisać poniżej*)

P3. Czy uczestnictwo w projekcie pozytywnie wpłynęło na Pana/i życie osobiste lub zawodowe?

1. Zdecydowanie tak -> (w jaki sposób? – *zapisać poniżej*)
2. Raczej tak -> (w jaki sposób? – *zapisać poniżej*)
3. Raczej nie -> (dlaczego? – *zapisać poniżej*)
4. Zdecydowanie nie-> (dlaczego? – *zapisać poniżej*)
5. Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

P4. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze rezultaty projektu? (*zapisz odpowiedź respondenta*)

P5. W jaki stopniu projekty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć są Pana/i zdaniem potrzebne?

1. Zdecydowanie są potrzebne -> (dlaczego? – zapisać poniżej)
2. Raczej są potrzebne -> (dlaczego? –zapisać poniżej)
3. Raczej są niepotrzebne-> (dlaczego? – zapisać poniżej)
4. Zdecydowanie są niepotrzebne-> (dlaczego? – zapisać poniżej)
5. Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

P6. Jak ocenia Pan/i następujące aspekty projektu, w którym Pan/i uczestniczył/a?

	Bardzo nisko	Nisko	Średnio	Wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć (<i>nie czytać</i>)
Organizacja i harmonogram zajęć						
Poziom merytoryczny zajęć						
Atrakcyjność formy przekazu informacji						
Przydatność przekazywanych informacji						

P7. W jakim stopniu projekt spełnił Pana/i oczekiwania?

1. Spełnił wszystkie moje oczekiwania
2. Spełnił większość moich oczekiwań
3. Spełnił mniejszość moich oczekiwań-> (dlaczego? – zapisać poniżej)
4. W ogóle nie spełnił moich oczekiwań -> (dlaczego? – zapisać poniżej)
5. Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

P8. Jakiego rodzaju działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć oczekiwałby Pan/i w przyszłości? (zapisz odpowiedź respondenta)

P9. Jak ocenia Pan/i potrzebę organizacji poniższych działań, które były realizowane w ramach całego Programu?

	Bardzo nisko	Nisko	Średnio	Wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć <i>(nie czytać)</i>
Zajęcia i warsztaty dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Kursy i szkolenia dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku przemocy						
Kampanie informacyjne na temat zjawiska przemocy						
Porady prawne dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Spotkania z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Zajęcia i warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc						

P10. Jak ocenia Pan/i skuteczność poniższych działań, pod względem ich wpływu na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć?

	Bardzo nisko	Nisko	Średnio	Wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć <i>(nie czytać)</i>
Zajęcia i warsztaty dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Kursy i szkolenia dla pracowników służb przeciwdziałających zjawisku przemocy						
Kampanie informacyjne na temat zjawiska przemocy						
Porady prawne dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Spotkania z psychologiem i terapeutą dla osób dotkniętych problemem przemocy						
Zajęcia i warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc						

P11. Czy gdyby podobne projekty i działania były organizowane w przyszłości, to zdecydował/a by się Pan/i uczestniczyć w nich?

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie -> (dlaczego? – zapisać poniżej)
4. Zdecydowanie nie -> (dlaczego? – zapisać poniżej)
5. Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

P12. Jak ocenia Pan/i procedurę rekrutacji do projektu?

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. Ani dobrze ani źle
4. Raczej źle -> (dlaczego? – zapisać poniżej)
5. Zdecydowanie źle -> (dlaczego? – zapisać poniżej)

P13. Skąd dowiedział się Pan/i o projekcie?

1. Z pracy
2. Od znajomego
3. Z plakatów/ulotek
4. Z prasy
5. Z telewizji
6. Z Internetu
7. Inne -> (jakie? – zapisać poniżej)

M1. Płeć respondenta (zaznacz samodzielnie)

1. Kobieta
2. Mężczyzna

M2. W jakim jest Pan/i wieku? (zapisz odpowiedź respondenta)

M3. Miejsce zamieszkania (miasto, miejscowość) (zapisz odpowiedź respondenta)

M4. Czy uczestniczył(a) Pan/i w projekcie jako:

1. Osoba prywatna
2. Osoba zawodowo związana z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Pytanie będzie zadawane w przypadku, gdy powyższa informacja nie zostanie przekazana przez Beneficjenta.

M5. Nazwa projektu *(zaznacz samodzielnie)*

1. Agresji i przemocy mówię stop
2. Bliscy nie krzywdzą – bliscy kochają
3. By pomóc rodzinie
4. Centrum Piękna – Majętna
5. Moc w pomocy
6. Mój dom bez przemocy
7. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie zmniejszenia zjawiska przemocy ze względu na płeć
8. Przerwać krąg przemocy
9. RAZEM PrzeZ NIEmoc
10. Realizacja wyjazdowych sesji terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z województwa lubelskiego
11. Reintegracja rodziny uwikłanej w przemoc
12. Rodzina bez przemocy
13. Rodzina polska – wolna od przemocy
14. Stop przemocy – druga szansa
15. To nie twoja wina! Stop przemocy wobec kobiet
16. Tworzenie skutecznych lokalnych systemów profilaktyki krzywdzenia małych dzieci
17. Walczę o siebie
18. Wiem, umiem, mogę przeciwdziałać przemocy
19. Więcej mocy, mniej przemocy
20. Wrażliwi i kompetentni przeciw przemocy
21. Wzmocnienie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie
22. Zatrzymać przemoc – kompleksowy system wsparcia i oddziaływań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy ze względu na płeć